

DUL CHUN CINN do LEANAÍ

An tOmbudsman do Leanaí Tuarascáil Bhliantúil 2019

ombudsman
do leanaí
for children

Clár Abháir

Teachtaireacht ó Niall	6
Cé Muid	10
Faoi Tuarscáil seo	10
1 Staitisticí OOL	11
2 Buaicphointí OOL 2019	18
3 Oideachas	30
Cás-Staidéar 1 - Scéal Joe	31
Cás-Staidéar 2 – Scéal Eoghan	32
Cás-Staidéar 3 – Sábháilte ar Scoil	33
Cás-Staidéar 4 – Oideachas do leanaí dídeanaithe ina gcónaí i gcóiríocht arna soláthar ag an stát	35
4 Tacaíocht Teaghlaigh, Cúram agus Cosaint	42
Cás-Staidéar 5 – Scéal Maria	43
Cás-Staidéar 6 – Scéal Jay agus Jim	45

5	Sláinte	48
	Cás-Staidéar 7 – Molly Bliain Ar Aghaidh	49
	Cás-Staidéar 8 – Scéal Conor	51
6	Soláthar Díreach	52
	Cás-Staidéar 9 – An ceart chun súgartha agus chun sosa do leanaí atá ag lorg cosanta idirnáisiúnta	54
7	Tithíocht	56
	Cás-Staidéar 10 – Scéal Andrew	57
8	Ceartas	62
	Cás-Staidéar 11 – Scéal Jamie	63
9	Dúshlán nua do chearta leanaí	64
10	ag Féachaint chun cinn ar 2020	68
11	Rith na hOifige	71

An Dr Niall Muldoon Ombudsman do Leanaí

Teachtaireacht ó Niall

Fáilte chuig ár dTuarascáil Bhliantúil 2019, is é seo mo chúigiú bliain mar Ombudsman do Leanaí.

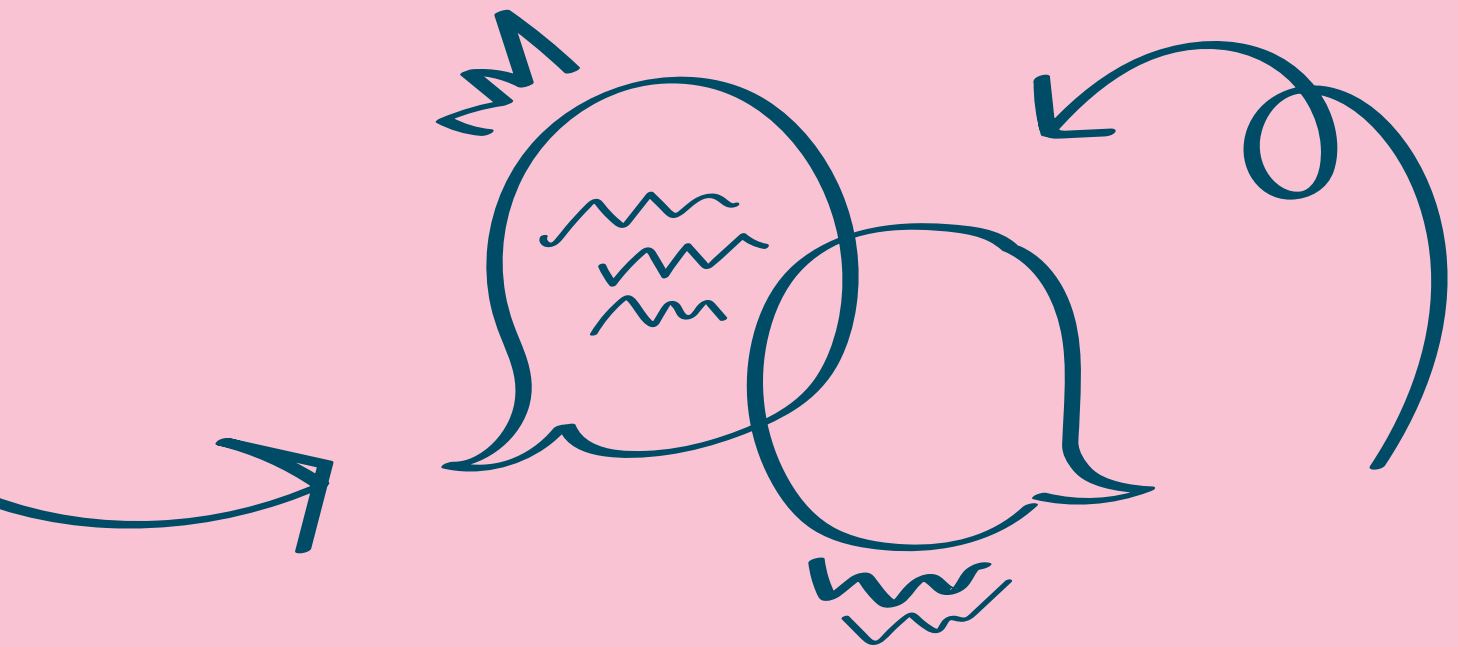
Sula ndéanfaidh mé athbhreithniú ar 2019, ba mhaith liom tosú ag tabhairt faoi deara roinnt éachtaí tábhachtacha le haghaidh an OOL le cúig bliana anuas.

Súil Siar

In 2017, sainchúram gearáin OOL i ndáil leis soiléiríodh an Soláthar Díreach ar deireadh. Ó shin, tá forbairt agus cur i bhfeidhm déanta againn clár for-rochtana lena mbaineann rialta cuairteanna ar ionaid Soláthar Díreach agus EROC chuig teagmháil dhíreach a dhéanamh le leanaí agus lena dteaghlaigh. Tugaimid cuairteanna for-rochtana rialta ar Campas Coinneála Leanaí Oberstown go teagmháil a dhéanamh le daoine óga atá á gcoinneáil ansin, atá i measc grúpaí éagsúla leanaí a tá a fhios againn go mbeadh sé deacair orainn murach sin sroicheadh. Trínár scrúdú neamhspleách agus imscrúdú ar ghearáin, leanaimid ar aghaidh dul i dteagmháil go cuiditheach le raon leathan de comhlachtaí poiblí chun torthaí dearfacha a bhaint amach do leanaí. Forbairtí suntasacha

ina leith seo áirítear athruithe ar an gcaoi a ndéantar monatóireacht ar chosaint leanaí i scoileanna trí Chigireacht na Roinne Oideachais agus Scileanna 'agus feabhsuithe ar an gcaoi a gcomhlíonann Tusla agus FSS a bhfreagrachtaí i leith leanaí le míchumais i gcúram.

Agus ár ndualgas reachtúil maidir le cur chun cinn á chur i bhfeidhm cearta agus leas leanaí, atá againn leanamar ag déanamh monatóireachta agus comhairle ar réimse leathan raon forbairtí sa reachtaíocht agus sa phobal beartas a théann i bhfeidhm ar leanaí. Tionchar a imirt ar athrú i éilíonn an réimse seo marthanacht mar luas is féidir leis an dul chun cinn a bheith mall - uaireanta, gan ghá mar sin. Mar sin féin, bhí ár rannpháirtíocht torthúil, agus sampla suntasach amháin achtachán an Oideachais (Cead isteach chuig An tAcht um Scoileanna) 2018. Cé go bhfuil díomá orm é sin is féidir le scoileanna leanúint de 25% d'áiteanna a leithdháileadh do leanaí iar-mhic léinn, an reachtaíocht seo geallann sé fáil réidh le constaicí suntasacha atá bhí ar leanaí áirithe rochtain a fháil ar a áit scoile, lena n-áirítear ar fhorais reiligiún. I réimse na cosanta leanaí, Tá áthas orm gur seoladh 2019 an Tionscadal píolótach Barnabus OneHouse i nGaillimh. An

sampla de chomhordú idirghníomhaireachta ríthábhachtach ar saincheistean trasearnála a théann i bhfeidhm ar leanaí, seo Soláthraíonn ionad comhordaithe leanbh-lárnaithe cur chuige ag raon Ranna agus gníomhaireachtaí Stáit maidir le tacú le leanaí a dtéann mí-úsáid ghnéasach i bhfeidhm orthu. Tá súil agam go gcuirfear tacaíochtaí teiripeach ar fáil dóibh seo go han-luath.

Leanamar orainn ag forbairt agus ag leathnú feachtas agus oideachas ar chearta ár leanaí clár do leanaí agus don mic léinn sa tríú leibhéal atá i mbun réimsí staidéir lena mbaineann ag obair le leanaí. Ár gcuid oibre sa réimse seo, tá sé fós uathúil i gcomhthéacs na hÉireann agus táim bródúil as an méid atá bainte amach againn. Rinneamar ár gcuid oibre freisin chun éisteacht agus aird a tharraingt ar na heispéiris agus na peirspictíochtaí leanaí agus daoine óga, go háirithe leanaí atá in imthosca leochaileacha agus nach lú an seans go gcloisfear a gcuid guthanna. Áiríodh ar ár gcuid gníomhaíochtaí maidir leis seo comhairliúcháin thábhachtacha le leanaí ag fáil cúram agus cóireáil d'othair chónaithe do a sláinte meabhrach agus leanaí ag fulaingt easpa dídine. Táimid buíoch as an muinín gur infheistigh na leanaí seo, agus

daoine eile ionainn. Taispeáin Misneach leanaí agus daoine óga ag labhairt suas i gcúinsí deacra cén fáth a bhfuil bearta breise ann ag teastáil má tá a gcearta agus a leas is fearr le seasamh go hiomlán. Ina theannta sin, trínár n-imeacht bliantúil Cainteanna Leanaí, chuireamar tús le ceiliúradh ar Lá Domhanda na Leanaí, a tugann sé deis do leanaí labhairt faoi ceart atá tábhachtach go háirithe dóibh agus a gcuid peirspictíochtaí a roinnt trí imeacht comhionann le Ted Talks.

Saothraítear an obair seo go léir, agus ár gcuid oibre eile ar aon dul lenár mbunluachanna mar eagraíocht, atá le bheith atruach, nuálach, inrochtana, údarásach, neamhspleách agus iontaofa. Mar reachtúil neamhspleách eagraíocht a chaithfidh í a shealbhú i bpoist táimid ag iarraidh cumhacht agus údarás cuntas a thabhairt samhail trí gach rud a dhéanaimid cad a dhéanann leanbh- ba cheart don eagraíocht láraithe, a urramaíonn cearta cuma, agus cad is féidir a bhaint amach le haghaidh agus le leanaí trí bheith ag obair ar an mbealach seo.

2019

Le linn 2019 leanamar ag cur na gceart agus leas leanaí chun tosaigh inár gcuid uile obair. Cuireann an tuarascáil seo béim ar chuid dár príomhghníomhaíochtaí le linn 2019 ar fud réimse éagsúil lena n-áirítear oideachas, sláinte, ceartas, tithíocht, agus tacaíocht teaghlaigh, cúram agus cosaint.

Tá aon chás-staidéar déag inár dtuarascáil ionas go insítear scéalta na leanaí a ndéanaimid freastal orthu agus aird a tharraingt ar réaltacht na saincheisteanna a dtabharfaimid aghaidh orthu.

Ag labhairt faoi scéalta, le linn 2019 ceann de na píosaí suntasacha oibre a rinneamar ná a comhairliúchán chun tuairimí na leanaí atá ina gcónaí in Soláthar Díreach a chloisteáil ar an gceist thábhachtach de cuimsiú sóisialta.

Cuimsíonn ár dtuarascáil bhliantúil 2019 faisnéis faoin obair atá á déanamh againn maidir le réimse tábhachtach atá ag teacht chun cinn do chearta leanaí: an timpeallacht dhigiteach. Seasamh leis cearta leanaí a bheith cosanta ó chách is príomhdhúshlán é cineálacha díobhála agus mí-úsáide sa chomhthéacs seo. Chomh maith le saothrú ar ár rannpháirtíocht sa Chomhairle Chomhairleach Náisiúnta maidir le Sábháilteacht Ar Líne, rinneamar athbhreithniú agus chuir muid ár dtuairimí faoi réamh-mholtaí isteach reachtaíocht a dhéanamh maidir le creat rialála chun déileáil le hábhar díobhálach ar líne, fócas ar leanaí a áireamh. Níl Cearta leanaí an timpeallacht dhigiteach teoranta do breithnithe faoi shábháilteacht agus chosaint, ríthábhachtach mar atá na cúinsí seo. In 2019, rinneamar aighneacht chuig an gCosaint Sonraí Fáiltíonn an Coimisiún roimh chomhairliúchán poiblí ar chearta leanaí mar ábhair sonraí, saincheist a théann i dteagmháil le raon de cearta atá ag leanaí, lena n-áirítear cearta chun príobháideacht, faisnéis, éisteacht a fháil, agus tosaíocht a thabhairt dá leas is fearr. Ina

theannta sin, taighde nuálach a rinneamar a choimisiúnú na meáin dhigiteacha agus shóisialta a shlógadh chun cinn rinneadh dul chun cinn ar cheart éisteachta leanaí le TU Baile Átha Cliath in 2019 agus tá bunscoil curtha san áireamh ann taighde le leanaí agus daoine óga.

Ag Féachaint chun cinn ag am nach bhfacthas riamh roimhe

Ó mo thaobhsa mar an tOmbudsman do Leanaí, príomhcheisteanna do leanaí agus a gcearta gur mhaith liom an Rialtas agus an Stát a fheiceáil saothrú le linn 2020 áirítear:

1. Dul chun cinn inláimhsithe a dhéanamh ar chur córas sláinte meabhrach i bhfeidhm do leanaí atá oiriúnach don fheidhm agus seasann sé le ceart leanaí ar an leibhéal is airde caighdeán insroichte sláinte meabhrach.
2. An cur chun feidhme iomchuí rogha eile seachas an córas Soláthar Díreach.
3. Aghaidh a thabhairt ar ghéarchéim na heaspa dídine mar ábhar práinne iomláine agus a chinntiú go dtógtar céimeanna fiúntacha maidir leis an gceart chun tithíocht inár mBunreacht.

Cé go mbaineann an tuarascáil seo leis an Obair OOL in 2019, chuirfeadh sé as dom gan aitheantas a thabhairt agus muid ag obair chun é seo a thabhairt chun críche tuarascáil, an drochthionchar a bhíonn ag an bpaindéim Covid19 ar leanaí agus ar theaghlaigh. Gineadh ordú dianghlasála dúshlán an-suntasacha do leanaí, maidir lena bhforbairt, sláinte agus oideachas. I measc na n-imní atá orainn faoi seo aird ar leibhéal an aischéimnithe a bhíonn ann ag an-chuid leanaí le riachtanais speisialta nach raibh in ann rochtain a fháil ar scoileanna agus teiripí riachtanacha. Cúinsí do leanaí atá ag fulaingt nó atá i mbaol ba chúis imní dom. Méadaíodh na neamhionannais atá ann cheana an ghéarchéim seo agus caithfidh sí spreagadh

a thabhairt dúinn ár gcuid a dhúbailt tiomantas agus iarrachtaí chun leanaí a chinntiú a mbíonn constaicí leanúnacha orthu taitneamh a bhaint as a gcuid tugtar tosaíocht do chearta. Mar is eol dúinn uile, iad seo, i measc na leanaí tá leanaí a bhaineann le heitneach mionlaigh, lena n-áirítear leanaí den Lucht Siúil agus Romach; leanaí faoi mhíchumas; clann easpa dídine; agus leanaí ag fulaingt bochtaineachta.

Nuair a bhí an ghéarchéim trámach i ndáiríre bhí taitneamhach céim dlúthpháirtíochta spreagúil a fheiceáil teacht chun tosaigh taobh le fócas athnuaite ar na rudaí a bhfuil tábhachtach - ár dteaghlaigh agus ár gcairdeas, ár sláinte agus ár bhfolláine, ár riachtanas roinnte le haghaidh caighdeán maireachtála leordhóthanach a dhaingníonn ár mbunriachtanais dhaonna, ár saoirse gluaiseacht agus léiriú, an gá atá againn le hiontaofa faisnéis agus cumarsáid thrédhearcach. Mar shochaí, tá a fhios againn go mbraithfimid éifeachtaí na paindéime Covid-19 ar feadh i bhfad am le teacht. Is é mo dhóchas go ndéanfaidh an trua, cruthaitheacht, aclaíocht agus athléimneacht a beidh sé soiléir le linn na míonna seo caite tiomáint linn chun aghaidh a thabhairt ar thionchar seo géarchéim gan fasach, ar bhealach a thugann brí dáiríre do comhionannas agus cearta an duine inár saol go léir agus go háirithe i saol ár leanaí uile.

Cé Muid

Is é Oifig an Ombudsman do Leanaí (OOL) institiúid um chearta an duine a chuireann an cearta agus leas leanaí agus daoine óga faoi 18 mbliana d'aois atá ina chónaí in Éirinn.

Déanann an OCO imscrúdú ar ghearáin faoi sheirbhísí a sholáthraíonn eagraíochtaí poiblí do leanaí. Tá an tseirbhís saor in aisce agus neamhspleách.

An tAcht Ombudsman do Leanaí, a leagann síos ról agus cumhachtaí na hOifige seo a bhaint amach aontaithe ag an Dáil agus ag an Seanad in 2002. Is é an Dr. Niall Muldoon an tOmbudsman reatha do Leanaí. Cheap an tUachtarán Niall agus tuairiscíonn sé go díreach chuig an Oireachtas.

Fís OOL

Ba mhaith linn Éire a fheiceáil mar áit a bhfuil urramaítear, cosnaítear agus comhlíontar cearta leanaí agus cá bhfuil gach leanbh agus duine óg éisteacht agus meas gníomhach ionas go mbeidh siad taithí a fháil ar gach lá sábháilte, sásúil agus sona saol. Úsáidfimid ár neamhspleáchas agus ár gcumhachtaí a mhéid is féidir chun é seo a chur i gcrích.

Luachanna OOL

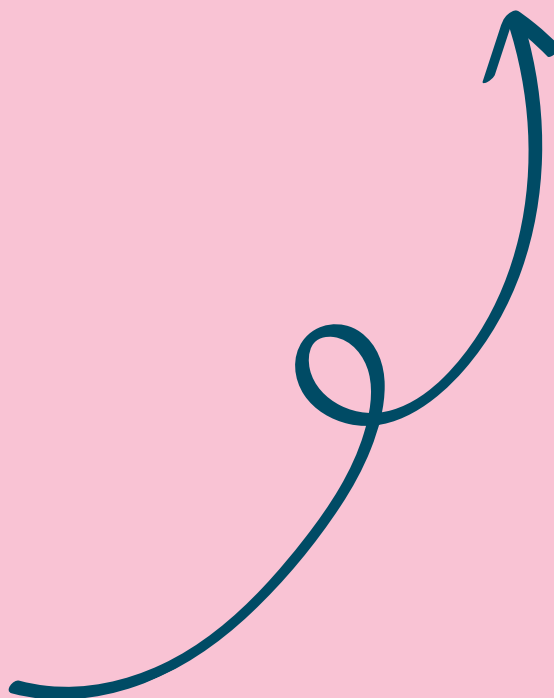
Atruach, Inrochtana, Údarúil, Neamhspleách, Nuálach, Trédhearcach.

Faoin tuarascáil seo

Is achoimre den chuid is mó atá sa Tuarascáil Bhliantúil seo píosaí oibre a rinne an tOmbudsman d'Oifig na Leanaí in 2019. Tugann sé breac-chuntas ar ár n-eochair staitisticí, breathnaíonn sé ar chuid de na buaicphointí ó an Oifig in 2019, agus soláthraíonn sí doimhneacht achoimre ar obair ár nGearán agus Foireann Imscrúduithe, ár bhFoireann Beartais, agus ár Foireann Oideachais Rannpháirtíochta agus Cearta i líon na bpríomhréimsí.

Tá súil againn go dtugann an tuarascáil seo breac-chuntas soiléir ar an obair atá á déanamh againn le chéile, i go leor éagsúla bealaí, chun saol leanaí agus daoine óga in Éirinn a feabhsú.

Is féidir leat faisnéis faoi ár gcuntais agus foilseacháin a léamh agus a íoslódáil ar www.oco.ie.

1

staitisticí

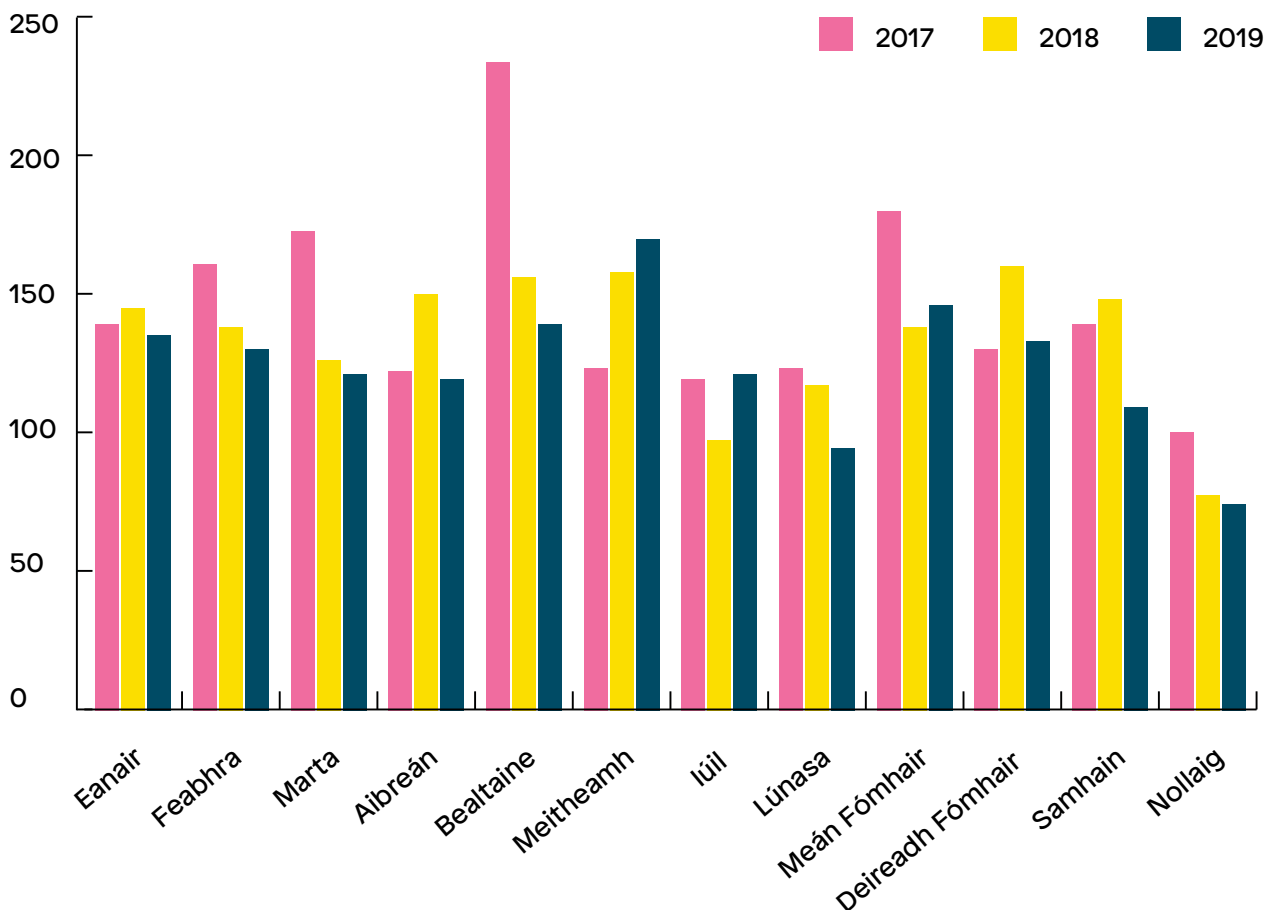
1.1 Staitisticí OOL

Sa chaibidil seo déanaimid achoimre ar an príomhstaitisticí OOL maidir le gearáin a fuaireamar in 2019. Tá faisnéis curtha san áireamh againn freisin ar ár ngníomhaíochtaí ar líne agus ar an líon na leanaí a bhuail muid i rith na bliana.

1.2 Gearáin

Fuaireamar 1,503 gearán nua in 2019, laghdú ón líon gearán a fuarthas in 2018. Fuarthas níos lú gearán faoi Tusla, faoin nGníomhaíocht um Leanaí agus an Teaghlach agus faoin earnáil Sláinte.

Graf 1: gearáin nua 2017-2019

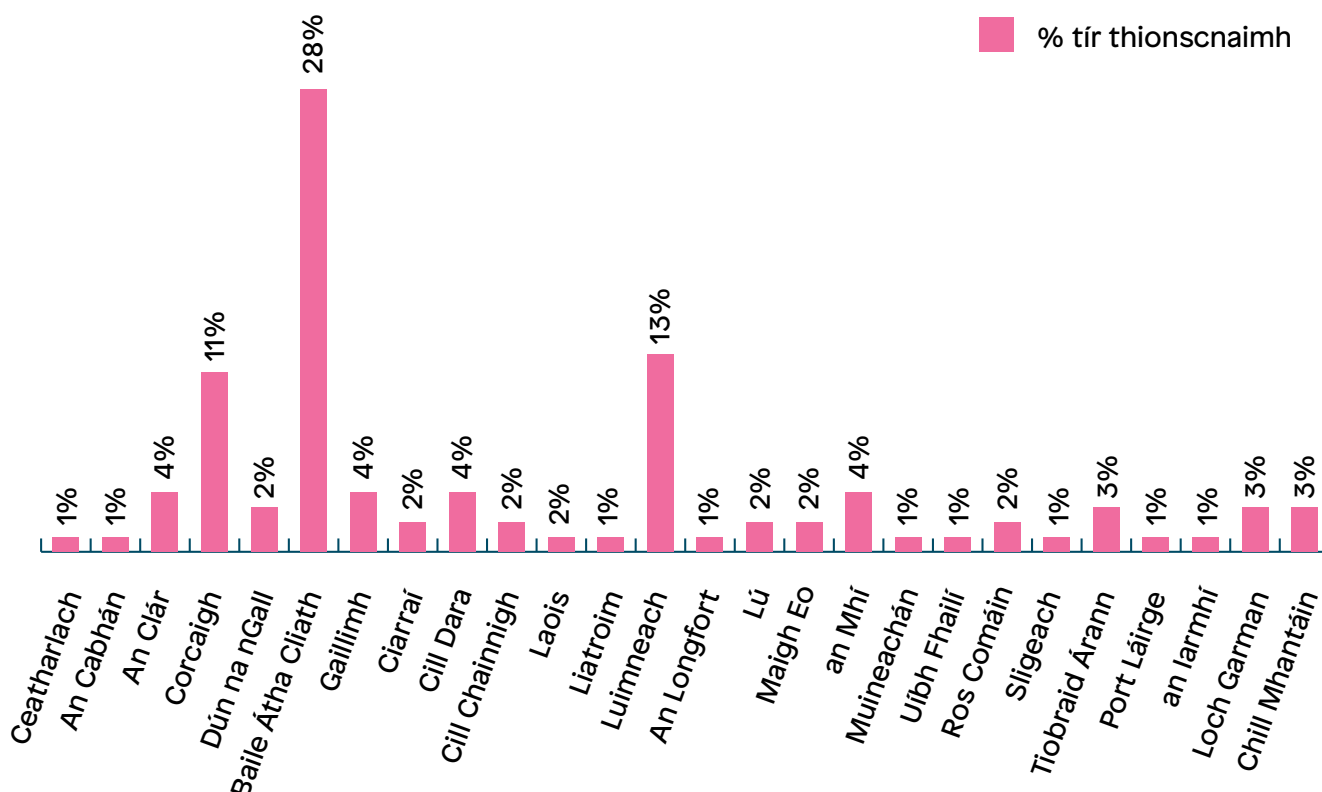
1.3 Conas a fhaighimid gearáin

Is iad formhór na ngearán nua a fhaighimid déanta ar an bhfón. Le blianta beaga anuas ansin tá méadú tagtha ar líon na ndaoine a dhéanann teagmháil linn trí ríomhphost nó trínár líne foirm ghearáin. Tá suntasach líon na daoine ann freisin a dhéanann gearáin duine le duine, ag cur béime ar thábhacht ár obair for-rochtana agus an deis a fháil bualadh le daoine duine le duine.

Níl aon áit chomhfhreagrach ag gach gearán a fhaighimid. Go minic tá sé seo mar gheall ar d'fhéadfadh go bhfuil duine éigin ag déanamh imní nach bhfuil faoi leanbh ar leith in áit ar leith, ach tá sé ag dul i bhfeidhm ar go leor leanaí.

I measc na 850 gearán nua a raibh áit in Éirinn luaite leo, tháinig an líon is mó ó cheantar Bhaile Átha Cliath.

Graf 2: Tír thionscnaimh

1.4 Cé a dhéanann teagmháil linn?

79%	Tuismitheoirí
5%	baill teaghlaigh leathnaithe
5%	Gairmithe
4%	Daoine Fásta Neamhghaolmhara
3%	Leanaí
4%	Eile
100%	Iomlán

Formhór na ngearán, mar a rinneadh roimhe seo blianta, a rinne tuismitheoirí nó teaghlach eile baill a bhfuil ról ríthábhachtach acu i dtógáil inné faoin gcaoi a gcaitheann leanaí le comhlachtaí poiblí. Táimid i gcónaí ag obair le chéile go díreach leis an oiread leanaí agus is féidir agus chun deis a thabhairt dóibh labhairt linn iad féin faoina dtaithí.

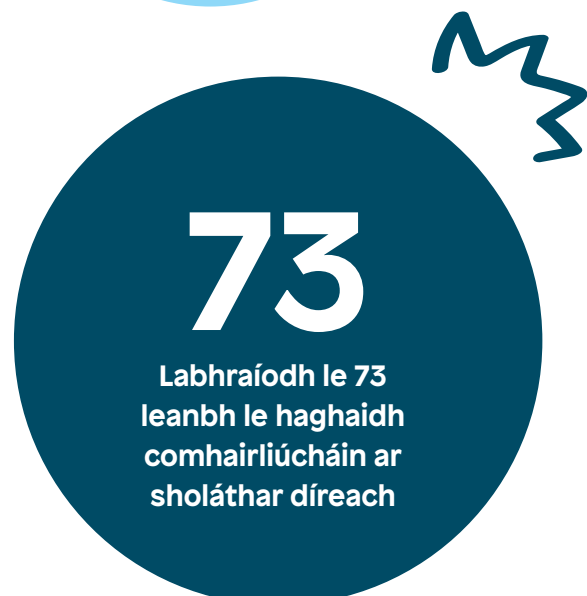
1.5 Cad a fuair muid gearáin faoi in 2019?

49%	Oideachas
20%	Cúram agus Cosaint Tacaíochta Teaghlaig
14%	Sláinte
6%	Cóir
5%	Tithíocht agus Pleanáil
6%	Eile

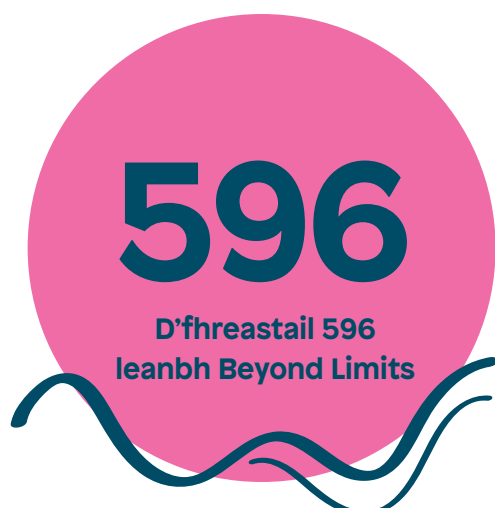
Tá saol an linbh casta. Gearáin faighte is minic a bhaineann an OOL le níos mó ná saincheist amháin agus níos mó ná cineál amháin seirbhíse nó seirbhíse soláthraí. Déanaimid catagóirí ar an príomhcheist i ngearán.

In 2019, ba é an t-oideachas ba mhó arís gearán faoi eisiúint ag 49%, suas ó 42% in 2018. Tacaíocht, cúram agus cosaint teaghlaigh seirbhísí le feiceáil i 20% de na gearáin, síos ó 24% in 2018. Bhí beagán ann freisin laghdú ar ghearáin faoi shláinte agus earnálacha ceartais.

1.6 Rannpháirtíocht le leanaí

In 2019, bhuail an OOL le chéile agus chuaigh i dteagmháil go díreach le brei

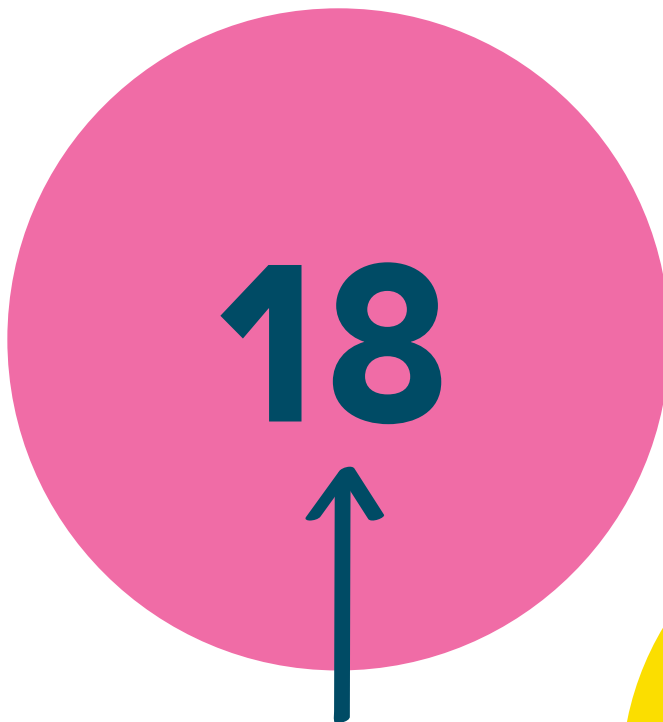
s 9,809 leanbh

1.7 Ceardlanna oideachais um chearta OOL

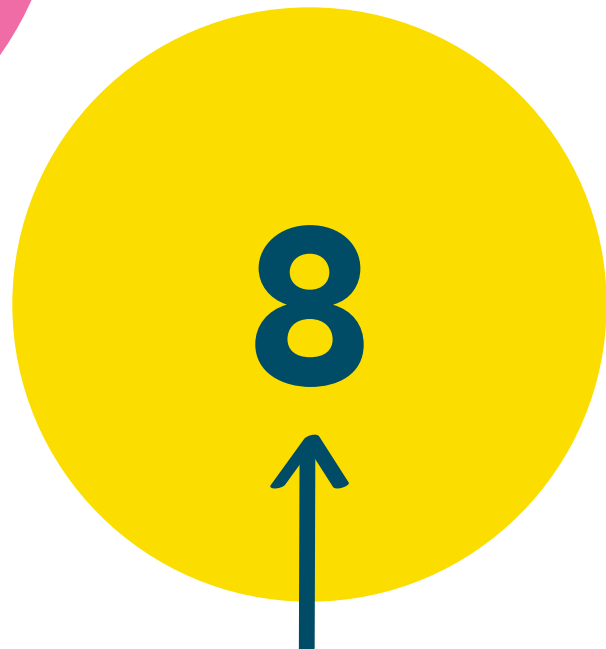
In 2019 lean an OCO ag seachadadh Cearta Ceardlanna Oideachais inár dTeach Mílaoise oifig i lár chathair Bhaile Átha Cliath. Chuireamar fáilte roimh leanaí ó gach cearn d'Éirinn, le mac léinn ar leith díriú i mbliana ar scoileanna DEIS, scoileanna nár thug cuairt ar an oifig roimhe seo agus scoileanna ó lasmuigh de Bhaile Átha Cliath.

Ghrúpa Óige

Scoileanna

n-Institiúid Tríú Leibhéal

30 ceardlann a seachadta

1.8 For-rochtain OOL

In 2019, lean an OOL ag fás agus ár Straitéis For-rochtana a fhorbairt go rialta cuairt a thabhairt ar Champas Coinneála Baile an Oibricigh agus Ionaid Soláthair Dhirigh timpeall na tíre.

1.9 Social Media

Facebook Na Ceisteanna is Rannpháirtí

82,110	Fondúireacht Cór Bluestack agus an Óige Náisiúnta Comhoibriú Ceolfhoireann
78,000	Sruth Beo Beyond Limits
30,000	Sruth Beo Cainteanna Leanai
23,246	Moil theaghlach, seol tuarascála 'níl aon Tinteán mar do thinteán féin'
23,237	Seol Beyond Limits O cial Páirc an Chrócaigh
13,200	Guthanna le Natalya O'Flaherty
17,242	Shuíomh Gréasáin Is é do ceart
580,874	Sroicheadh foriomlán Facebook in 2019
4,377	Leanúna nua

Staitisticí Láithreán Gréasáin 2019 Buaicphointí

144,874	Tuairimí Leathanaigh Suíomh Ghréasáin
42,630	Suíomh Gréasáin Úsáideoirí Nua

Na 5 leathanach is mó a bhfuil amharc orthu an Suíomh Gréasáin

36,451	Sruth Beo Beyond Limits
29,893	Ceartha Leanai
15,849	Is é Do Cheart
12,446	Leabharlann
12,234	Gearáin

Thug an OOL deich gcuart ar an gCampas Baile an Oibricigh in 2019 agus bhuail sé le 18 leanbh.

Tionóladh ceardlanna feasachta ar chearta i gceithre cinn ionaid: Ostán Hibernian, Mainistir Laoise; An Teampaill, Moate; Ostán Grand, Cill Mhantáin; agus Trá Clonea, Phort Láirge.

Feachtais Twitter is fearr ó fhoilseacháin OOL bunaithe ar imprisean

43,938	Moil theaghlach, seol tuarascála 'níl aon Tinteán mar do thinteán féin'
30,328	Cás Molly, nuashonrú athbhreithnithe

Na 5 ócáidí físe is fearr ar Twitter

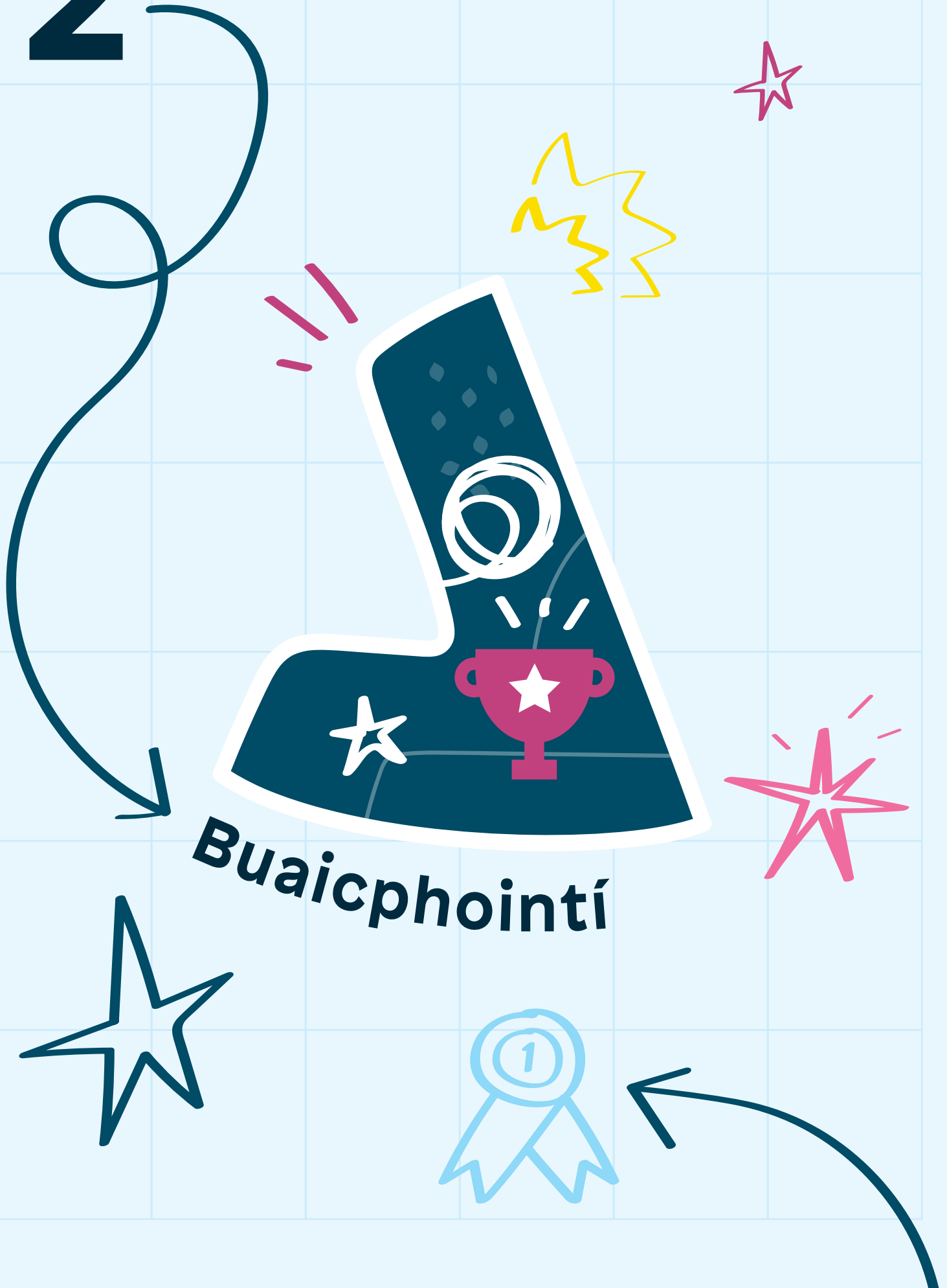
37,786	Lá i Saol Enda, buachaill óg faoi mhíchumas
29,103	Rinne Shell gearrscannán faoi bhuamadóir féinmharaíthe
21,568	Cur chun cinn físe lá idirnáisiúnta na mban
16,597	Gearrscannán 'Damned Youth' faoi chearta leanai
16,087	Cur chun cinn físe lá cúraim

Youtube

An físeán is mó a bhfuil faire air (amharc)

56,000	Cur Chun Cinn Fógraíochta Beyond Limits
---------------	---

2

Buaicphointí

2.1 Buaicphointí

Cuireann an chaibidil seo béim ar chuid de na tionscadail speisialta a rinne an OCO in 2019 chun ár straitéiseach a chomhlíonadh spriocanna. Tá na tionscadail seo dírithe go háirithe aird a tharraingt ar chearta agus leas daoine go háirithe leanaí agus daoine óga leochaileacha i leanaí nua agus bealaí nuálacha.

2.2 Beyond Limits

D'óstáil Oifig an Ombudsman do Leanaí Beyond Limits; Cumhacht a thabhairt do dhaoine óga faoi mhíchumas an 19ú Deireadh Fómhair 2019 sa Chrócaigh Páirc, Baile Átha Cliath. Níos mó ná 1,000 leanbh, tuismitheoirí, siblí, cúramóirí agus iad siúd atá ag obair le d'fhreastail daoine faoi mhíchumas. Ba é seo an chéad imeacht dá leithéid in Éirinn. Gach aon dearadh eilimint chun a chinntiú go bhfuil an oiread cuireadh daoine óga san áireamh agus go bhféadfaidís freastal ar.

Aibhsigh cearta agus leas leanaí thug an OOL tosaíocht do dhaoine faoi mhíchumas i ár bPlean Straitéiseach 2016-2019. D'fhoilligh a chomhlíonadh socraíodh an cuspóir seo a óstáil Beyond Limits, imeacht suntasach, náisiúnta go sonrach deartha do leanaí agus do dhaoine óga le míchumais a dhíreodh ar na saincheistanna tábhachtach dóibh, gné na ndaoine iad theastaigh uaim cloisteáil uaidh agus faisnéis a sholáthar d'iarr siad.

Maidir le Beyond Limits a eagrú bhí sé thar a bheith tábhachtach é sin a chinntiú tuairimí agus tuairimí daoine óga lorgaíodh míchumais - go háirithe ag smaoineamh go bhfuil an oiread sin de na leanaí seo is annamh a chloistear sa tsochaí phríomhshrutha.

Bhunaíomar coiste comhairleach freisin comhdhéanta de thuismitheoirí, daoine faoi mhíchumas, eagraithe imeachtaí agus iad siúd atá ag obair le leanaí faoi mhíchumas. Le chéile, an chuidigh comhairliúchán agus coiste le cruth agus an ócáid tábhachtach seo a stiúradh.

D'oibríomar le RTÉ 2fm mar ár gcomhpháirtithe meán chun an focal faoi Beyond Limits a scaipeadh agus chun daoine óga as gach cearn d'Éirinn a spreagadh a bheith páirteach.

Bhí an teideal oibre ar Beyond Limits i dtosach den 'Chruinniú Mullaigh Míchumais' ach tar éis an chéad cheann teagmháil le leanaí ba léir go raibh nár teideal a thaitin nó a d'aithin siad leis. A. rinneadh go leor oibre chun féiniúlacht a chruthú do an ócáid seo a thaitin le daoine óga agus sin in iúl cad a bheadh i gceist leis an lá.

Beyond Limits mar ócáid bhí sraith de eilimintí: príomhchéim le cainteoirí agus taibheoirí; limistéar taispeántóra le faisnéis ar ghníomhaíochtaí, ar dheiseanna oideachais agus teicneolaíocht ar fáil do leanaí le míchumais; agus sraith seisiún seolta ag díriú ar ábhair agus ar shaincheistanna a bhaineann le leanaí faoi mhíchumas agus a dteaghlach.

Cainteoirí ar an bpríomh stáitse ag Beyond Limits ina measc bhí Michael McKillop, Mark Pollock, Ellen Keane, Joanne O'Riordan, Adam Harris, Fergus Finlay agus Izzy's Wheels. Reáchtáladh an ócáid le Julian Benson de Dancing with the Stars. É thar a bheith tábhachtach dúinn freisin go raibh an I measc na gcainteoirí bhí daoine óga iad féin, ag insint a gcuid scéalta féin. Grace Murphy ó Baile Átha Cliath agus Daniel Daly as Uíbh Fhailí, chomh maith le painéal cúramóirí óga roinnte a gcuid eispéiris agus tuairimí.

D'fhonn tacú leis na daoine óga a labhair ag Beyond Limits bhí sraith ceardlann ar siúl i rith an tsamhraidh. Na ceardlanna seo riachtanach chun na daoine óga a sholáthar na huirlisí a theastaigh uathu chun a scéal a insint.

Bhí sé an-tábhachtach dúinn go raibh daoine óga faoi mhíchumas san áireamh agus an ócáid seo á cruthú agus threisigh na daoine óga é seo chuathas i gcomhairle le. Comhoibriú idir an Cór Bluestacks, Dún na nGall, Scoil Speisialta San Paul, Corcaigh agus an Cheolfhoireann Náisiúnta Óige Cruthaíodh é agus le mí anuas chuig an ócáid, tháinig na grúpaí seo le chéile chun feidhmíocht iontach aonuaire a chruthú. Natalya O'Flaherty, an t-ealaíontóir focal labhartha d'fhreastail ar ár gceardlanna agus tar éis labhairt le na daoine óga a chruthaigh sí píosa speisialta ar mhíchumas don lá. Cuimsigh The Billie Barry Kids leanaí faoi mhíchumas freisin don feidhmíocht oscailte.

Ba dúshlán é 'Beyond Limits' a óstáil agus dúshlán mór a rinneadh níos éasca le cúnamh ó na Cluichí Oilimpeacha Speisialta Éire a chuir iontach ar fáil dúinn oibrithe deonacha. Bhí sé riachtanach go mbeadh ár n-imeacht bhí rochtain ag gach leanbh agus a teaghlaigh a bhí ag iarraidh teacht. Bhí Teanga chomharthaíochta ateangairí ar fáil, chruthaíomar a aip speisialta Beyond Limits chun cabhrú leo siúd le lagú amhairc nó daoine a bhí ag iarraidh a bheith in ann a lá a phleanáil roimh ré, táimid chinntigh go raibh siúl bhealaí leathan agus soiléir, táimid chuir muid comharthaíocht ag leibhéil níos ísle, d'oibríomar le Mobiloo chun spás athraithe a sholáthar do leanaí agus do theaghlaigh, chuireamar a pod céadfach agus seomra ciúin, agus chuireamar ar fáil caoineoga agus roghanna leachtacha do leanaí a raibh deacracht acu ithe. Príomhspríoc don OOL agus é ag cruthú Beyond Limits bhí sé le taispeáint do dhaoine eile conas imeacht inrochtana a chruthú. Cé go raibh foghlaim ann go cinnte ón lá agus réimsí ina bhféadfadh feabhsúcháin bhreise a dhéanamh a dhéanamh, an t-aiseolas uathu siúd a bheidh i láthair thar a bheith dearfach.

Chun Beyond Limits a chur chun cinn chruthaíomar an suíomh Gréasáin ina bhféadfadh na daoine ar spéis leo teacht amach faoi chainteoirí, taispeántóirí, an briseadh amach seisiúin agus a raibh i gceist leis an lá ar fad. Bhí tairseach ticéad saincheaptha ar an suíomh Gréasáin, a chuir ar chumas iontráil gan pháipéar, rud éigin bhí sé sin an-tábhachtach do na páistí agus daoine óga ag cur comhairle orainn.

Ba mhór-bhreithniú inár n-ullmhúcháin é Tuairimí leanaí faoi mhíchumas a chloisteáil le haghaidh Beyond Limits. Ag obair le DCU agus an Chomhairle Náisiúnta Curaclaim agus Measúnú, bhunaíomar Leanaí Grúpa Comhairleach Taighde (CRAG) agus Óige Painéal Comhairleach (YAP) chun cabhrú leis an ócáid a chur ar an eolas agus comhairliúchán níos leithne le leanaí. Bhí CRAG comhdhéanta de cheathrar leanaí idir aois 9 agus 11, agus an YAP comhdhéanta ceathrar daoine óga idir 14 agus 17. Bhí coirp éagsúla ag na páistí a bhí i gceist míchumais intleachtúla agus céadfacha. Bhí Triúr cruinnithe leis an CRAG agus dhá cheann leis an YAP ar siúl ina scoileanna faoi seach; tuaithe bunscoil bunaithe; agus bunaithe uirbeach meanscoil. Chuir an CRAG agus an YAP ar fáil dúinn aiseolas riachtanach agus bunús láidir chun comhairliúchán a phleanáil le grúpaí leanaí faoi mhíchumas, chomh maith le smaointe don ócáid féin. Mhol na daoine óga go ndéanfadh an ba chóir teilifís a chur ar imeacht, gur chóir do leanaí deis a thabhairt duit taithí a fháil nó foghlaim níos mó faoi bhealaí gairme

atá uilechuimsitheach agus tacúil, ar cheart díriú ar an ócáid má chaitear go cothrom leat, déan idirdhealú a phlé agus gníomhaíochtaí agus eispéiris a áireamh.

Mhol an CRAG agus YAP roinnt ceist le plé i gcomhairliúchán níos leithne le leanaí faoi mhíchumas. Seo níos leithne tharla comhairliúchán i mí Aibreáin agus Bealtaine 2019 agus bhí 73 leanbh páirteach ann, a bhformhór bhí míchumas air. Na comhairliúcháin a bhí i gceist leanaí ó bhunleibhéal amháin agus dara leibhéal scoil phríomhshrutha, dhá scoil speisialta agus fócasghrúpa amháin ar siúl san Ombudsman do Oifigí leanaí. Phléigh leanaí raon de ábhair lena n-áirítear cuimsiú agus eisiáimh ar scoil agus a bpobal agus a sochaí níos leithne, freisin mar ainm, brandáil agus moltaí ar ábhair agus gníomhaíochtaí do Beyond Limits. Torthaí Chuir an comhairliúchán seo le planáil imeachtaí.

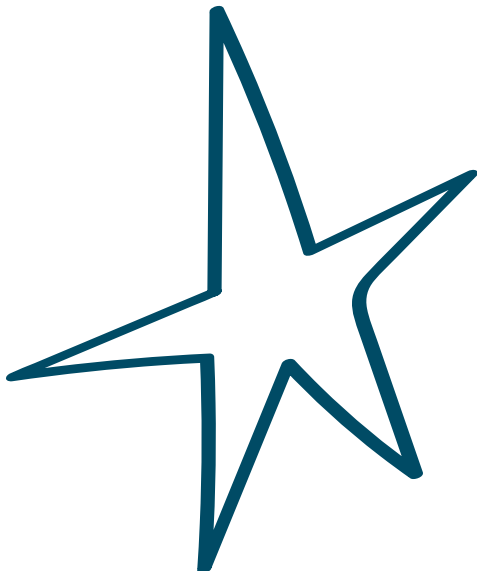
2.3 Athchóiriú oifige

Tar éis dúinn ár ndoirse a oscailt i 2004, ceiliúir 2019 15 bliana déag an Oifig an Ombudsman do Leanaí. Bhraith muid gur am tráthúil é seo le tabhairt faoi an chéad athchóiriú agus nuashonrú ar ár 'Spásanna oscailte' a úsáideann an oifig le haghaidh ceardlanna oideachais, seimineáir, cruinnithe, comhairliúcháin agus oiliúint, chomh maith le bheith ar fáil d'eagraíochtaí seachtracha. bhí sé mar aidhm againn a dhéanamh na spásanna seo oiriúnach do leanaí agus compordach agus is féidir, agus freisin rud a fhágann go bhfuil siad níos feidhmiúla agus níos éifeachtaí don fhoireann.

Cuireadh amach glao ar iarratais do na hoibreacha seo trí r-Thairiscintí agus ceapadh an conraitheoir rathúil i mí Lúnasa 2019.

Chomh maith le hionchur ón bhfoireann ar fud na n-aonad go léir san oifig, chuireamar comhairle ó ghrúpa de 13 leanbh as dhá scoil áitiúla ar an dearadh beartaithe an chonraitheora. Thug an grúpa seo 'Slice agus 'Advice' cuairt ar an oifig agus chuir siad ar fáil aiseolas luachmhar ar ghnéithe dearaidh ar leith, dathanna, teicneolaíocht agus an plean foriomlán do an t-athchóiriú.

Cuireadh tús le hoibreacha athchóirithe agus athdheartha i mí Mheán Fómhair 2019 agus tiocfaidh deireadh leo i mí Eanáir 2020. Táimid ag súil go mór le fáilte a chur roimh pháistí, daoine fásta agus eagraíochtaí isteach sna spásanna nuachóirithe agus táimid ag súil le bheith ag obair iontu.

Beyond Limits

Aiseolas Dearfach

Caitríona, Molly agus Toto – Taispeántóirí

B'iontach an lá a bhí agam féin agus Molly agus chuaigh sé i bhfeidhm go mór orainn. Ghlacamar cúpla grianghraf álainn agus chasamar le roinnt tuismitheoirí agus b'álainn ár n-aistear a roinnt. Bhí sceitimíní ar Molly ina dhiaidh. Tá coiste eagrúcháin iontach agaibh agus ní raibh locht ar bith ar an lá agus chuir gach duine fáilte mhór romhainn.

Nora – Oibrí Deonach

Comhghairdeas le foireann an OOL as sár-imeacht a chur ar siúl Dé Sathairn – cuireadh ar siúl gan aon deacracht é agus bhí gliondar croí orm baint a bheith agam ann mar oibrí deonach. Tá foireann iontach ag an OOL agus bhí an t-imeacht thar barr – maith sibh!

Tanya - Lucht Freastail

Ba mhaith liom díreach buíochas mór a chur in iúl daoibh as cuireadh a thabhairt dom chun freastal ar an imeacht iontach seo. Rinneadh eagrú an-mhaith air agus thaitin sé go mór liom. Bhí na cainteoirí dochreidte ar fad.

Tanya – Lucht Freastail

Ba mhaith liom díreach buíochas ollmhór a ghabháil le gach duine a ghlac páirt Dé Sathairn! Thug an lá spreagadh mór dom agus bhrath mo mhac go bhféadfadh sé rud ar bith a bhaint amach ar fhágáil dó. Is iontach éachtach an dream sibh, go raibh maith agaibh.

Orla – Taispeántóir

Ba mhaith liom ár mbuíochas ó chroí a chur in iúl do gach duine a rinne imeacht de Beyond Limits a raibh an rath geal air. Is deacair liom fiú a shamhlú an méid eagrú a rinneadh chun lá chomh hiontach agus chomh spreagúil a chur ar siúl. Is múinteoir mé in Ionad Uathachais i Meánscoil na mBráithre Críostaí i Ros Comáin agus bhí sé de phribhléid mhór againn gur éirigh linn ár scoil a chur i láthair mar thaispeántóir ag Beyond Limits. Bhí lá iontach ar fad ag na múinteoirí, na Cúntóirí Riachtanas Speisialta agus, thar aon ní eile, ag na scoláirí.

Ciara – Lucht Freastail

Bhí lá iontach againn go léir. Bhain m'fhear céile agus mé féin an tairbhe chéanna as an gcruinniú mullaigh a bhain ár mac 13 bliana d'aois. Rinneamar gáire agus bhí mé féin ag gol, amanna. Bhraitheamar go raibh ár gcumas neartaithe ar fhágáil dúinn. Lá dochreidte iontach a bhí ann, i bhfírinne. Chuala mé an fógra ar 2fm agus mé ag tiomáint go dtí an obair ar maidin agus b'eol dom láithreach gur cheart dúinn páirt a ghlacadh ann. Níl sé éasca aghaidh a thabhairt ar na dúshláin laethúla a chruthaíonn an t-uathachas dár mac 13 bliana d'aois agus dár leanbh 5 bliana d'aois. Léirigh bhur gcruinniú mullaigh dúinn nach bhfuil an t-uathachas ach cuid dá scéal agus bhí dóchas againn den chéad uair le fada an lá ag deireadh an imeachta.

Georgina – Lucht Freastail

Ba mhaith liom mo bhuíochas agus comhghairdeas a ghabháil le gach duine den fhoireann ag an OOL as comhdháil den chéad scoth a chur ar siúl. D'fhreastail mé le ceathrar scoláirí a bhfuil staidéar á dhéanamh acu ar ár gclár Cúraim Shóisialta ag Ollscoil Teicneolaíochta Bhaile Átha Cliath, Campas Bhaile Bhlainséir agus chuaigh na cainteoirí, na taispeántóirí agus na seisiúin rannpháirtíochta i gcion orainn go léir agus bhí an ceol a seinneadh ag an deireadh dochreidte ar fad.

Rachel agus Sarah – Lucht Freastail

Chaitheamar lá fíorspeisialta Dé Sathairn – lá a mbeidh cuimhne againn air go ceann i bhfad. Gabhaim buíochas leis na heagraithe agus an fhoireann go léir agus go háirithe leis na cainteoirí spreagúla. Tá súil againn go gcuirfear imeacht eile cosúil leis an gceann seo ar siúl arís amach anseo.

Fiona – Lucht Freastail

Ba mhaith liom comhghairdeas a dhéanamh le gach duine as lá an-eolasach agus an-taitneamhach a chur ar siúl. Thaitin an lá go mór le m'iníon agus b'iontach éisteacht le cainteoirí atá chomh spreagúil sin. Tá go leor eolais faighte agam, mar thuismitheoir, agus tá súil agam go mbeimid in ann ceann de na conairí siúd a leanúint. Tá súil agam go gcuirfear go leor imeachtaí cosúil leis an gceann seo ar siúl amach anseo. Tá moladh mór tuillte ag an sárjab a rinne sibh.

Jamie – Forbróir Aipeanna

Comhghairdeas libh as imeacht ar fheabhas a chur ar siúl! Bhí sé ar cheann de na himeachtaí ab fhearr ar fhreastail mé air, leis an bhfírinne a rá! Thaitin Seisiún 1 ar an bpríomhstáitse linn thar cionn! D'fhéach mé arís agus arís eile ar an mbeoshruith! Chuireamar i dtaifead gur suiteáladh 725 aip agus gur osclaíodh 1,942 aip, ar an iomlán, is é sin an méid uaireanta a d'oscail an lucht freastail an aip i rith an imeachta.

2.4 Ár dTodhchaí: Guthanna ón Idirbhliain

Ba é 2019 an 30ú bliain de UNCRC, cothrom 15 bliana an Oifig an Ombudsman do Leanaí agus an 10ú comóradh Ionad Leanaí UNESCO agus Taighde Teaghlaigh in NUIG. Chun na comóradh seo a mharcáil D'eagraigh an Oifig an tOmbudsman do Leanaí agus Ionad UNESCO a comhimeacht do mhic léinn Idirthrémhse go a thabharfadh le chéile a gcearta faoin UNCRC agus a n-imní don todhchaí. Bhí sé mar aidhm ag an ócáid seo faoi stiúir an aosa óig deis a thabhairt do leanaí a gcuid saincheistanna tosaíochta a roinnt maidir lena dtodhchaí in Éirinn, cad eile atá ag teastáil uainn eolas a bheith agat faoi na saincheistanna seo, cé ba cheart a bheith bainteach le hathruithe inmhianaithe a chur i gcrích agus conas is féidir Ionad UNESCO agus an Oifig an tOmbudsman do leanaí a dtionchar a thabhairt iompróidh na saincheistanna seo amach anseo.

Thacaigh Taighdeoirí Óige leis an ócáid ó Ionad UNESCO atá ann faoi láthair mic léinn in NUIG. Na Taighdeoirí Óige seo chuidigh sé leis an ócáid a phleanáil, éascaitheoirí eile a oiliúint ó NUIG agus rinne siad an ócáid a mhodhnú

freisin. Iarradh ar dalta idirbhliana ag freastal ar an ócáid na príomhcheistanna tosaíochta a aithint dóibh roimh an imeacht. Méid seo a leanas tháinig cúig théama chun cinn mar thosaíochtaí don lá: Athrú Aeráide agus an Comhshaol; Idirdhealú; Saol agus Oideachas Scoile; Easpa dídine; Meabhairshláinte na nÓg.

An ócáid, Ár dTodhchaí: Guthanna ón Idirbhliain, ar siúl san Institiúid um Chúrsa Saoil agus an tSochaí, OÉ Gaillimh an 29 Samhain 2019. Ag baint úsáide as modheolaíocht caifé óige, thall 100 dalta idirbhliana ó Chathair na Gaillimhe agus tháinig an contae le chéile chun na téamaí tosaíochta a phlé. I ngach ceann de na cúig réimse seo d'aithin na leanaí ról lárnacha do scoileanna agus do mhúinteoirí lena n-áirítear feacht ar shaincheistanna a ardú, a bheith níos fearr eolasach, ag soláthar tacaíochta, ag soláthar níos mó deiseanna do dhaltai iad féin a chur in iúl, agus idirdhealú agus stiogma a chomhrac. Aithníodh príomhróil don Rialtas maidir le staid daoine ag fulaingt gan dídean a fheabhsú agus ag cur deireadh leis an géarchéim gan dídean agus tithíochta, ag forfheidhmiú agus reachtaíocht frith-idirdhealaithe a fheabhsú, mar chomh maith le dul i ngleic le hathrú aeráide. Bhí Na meáin Chonacthas freisin go raibh an cumas dearfach aige athrú, lena n-áirítear a bheith íogair ar an mbealach léiríonn siad saincheistanna sláinte meabhrach agus ardú feacht ar easpa dídine.

2.5 Cainteanna Leanaí 2019

Bhí Cainteanna Leanaí 2019 ar siúl an 20 Samhain chun Lá Domhanda na Leanaí a cheiliúradh agus a bheith i gcomhthráth le comóradh 30 bliain an UNCRC. Cainteanna Leanaí, sraith óráidí spreagúla ag daoine óga faoina saol, ar siúl ag an Print Works i gCaisleán Bhaile Átha Cliath. Ba é seo an dara bliain na hócáide seo agus an tinreamh ag fás ó 150 go dtí os cionn 400. In 2019 bhí limistéar taispeántóirí ina n-oibríonn eagraíochtaí le leanaí d'fhéadfadh faisnéis a roinnt leis an daoine óga ag freastal.

Scrúdaigh Cainteanna Leanaí ábhair lena n-áirítear meabhrach sláinte, míchumas, oideachas, tréimhse bochtaineachta, athrú aeráide, aois vótála agus pobal rannpháirtíocht. Tháinig na daoine óga a ghlac páirt ó gach cearn d'Éirinn agus bhí duine óg ann freisin a thaistil ón Tansáin chun a cuid tuairimí agus taithí a roinnt. D'oscail an tAire Leanaí agus Gnóthaí Óige an ócáid, Katherine Zappone agus an Kabin Crew, rinne cnuasach amhránaithe óga agus Ceoltóirí rap, le tacaíocht ó Music Generation, píosa a cumadh go speisialta do an ócáid seo. Rinneadh Cainteanna leanaí 2019 a shruthlú beo ar Facebook agus ar RTÉ Nuacht anois.

2.6 Comhoibrithe agus Comhpháirtíochtaí

Táimid ag smaoineamh i gcónaí faoi bhealaí nuálacha chun feasacht ar chearta leanaí a ardú agus chun teagmháil a dhéanamh le páistí a d'fhéadfadh deacrachtaí a bheith acu teagmháil a dhéanamh lenár n-oifig. In 2019 d'oibríomar i gcomhar le Féile ar an Imeall Bhaile Átha Cliath ar Rainbox in a Box, suiteán céadfach do pháistí a cruthaíodh mar chuid den fhéile. D'oibríomar i gcomhar le Baboró International Arts Festival for Children, d'fhoill baccainní geografacha, eacnamaíocha, fisiciúla, intleachtúla agus cultúrtha a bhaint, chun cabhrú le 2,997 páiste scoile freastail ar an bhféile. D'oibríomar freisin leis an ARK chun ceardlanna um fheasacht i ndáil le cearta leanaí a éascú, rud a bhí mar bhunús ag an mórshiúl bliantúil um chearta leanaí, Right Here, Right Now.

2.7 Plean Straitéiseach 2019-2021

Foilsíodh Plean straitéiseach 2019-2021 an oifig an tOmbudsman do leanaí in 2019, i bhfoirgneamh ar an obair an-dearfach atá déanta le trí bliana anuas. Leagann sé amach ár bplean chun leanúint ar aghaidh ag obair le hardú feasacht ar chearta leanaí agus daoine óga daoine. Tacóimid le heagraíochtaí poiblí cur chuige níos dírithe ar an leanbh a ghlacadh agus úsáidfimid ár gcumhachtaí chun eagraíochtaí a shealbhú cuntas a thabhairt. Tá fonn orainn oibriú le daoine eile a chinntiú go mbeidh gach leanbh agus duine óg in Éirinn is féidir leo taitneamh a bhaint as a gcearta agus a gcuid a chomhlíonadh acmhainneacht aonair.

Déanfaimid monatóireacht ar ár ndul chun cinn

agus muid ag dul ar aghaidh agus a chinntiú go mbeidh na heispéiris agus peirspictíochtaí leanaí agus daoine óga eolas a thabhairt dár gcuid oibre. Tá Plean Straitéiseach OOL ar fáil ina iomláine ar ár suíomh Gréasáin.

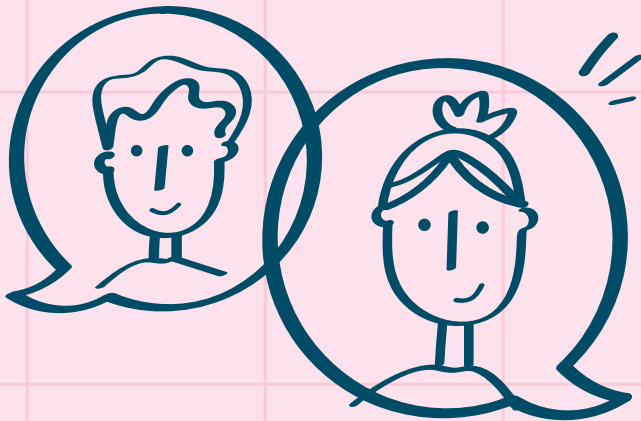
2.8 Bualadh agus Beannacht OOL

Bhí An dara imeacht Cruinniú agus Beannacht OOL ar siúl i gCathair na Gaillimhe i mí an Mhárta 2019. Thugamar cuireadh do 60 eagraíocht a oibríonn go díreach le leanaí agus atá lonnaithe san iarthar na hÉireann le teacht agus níos mó a fhoghlaim faoinár oifig. Tá an ócáid seo mar chuid de straitéis OOL taisteal timpeall na tíre agus eolas a thabhairt iad siúd atá ag obair le leanaí faoi ról an oifig agus na tacaíochtaí a chuirimid ar fáil.

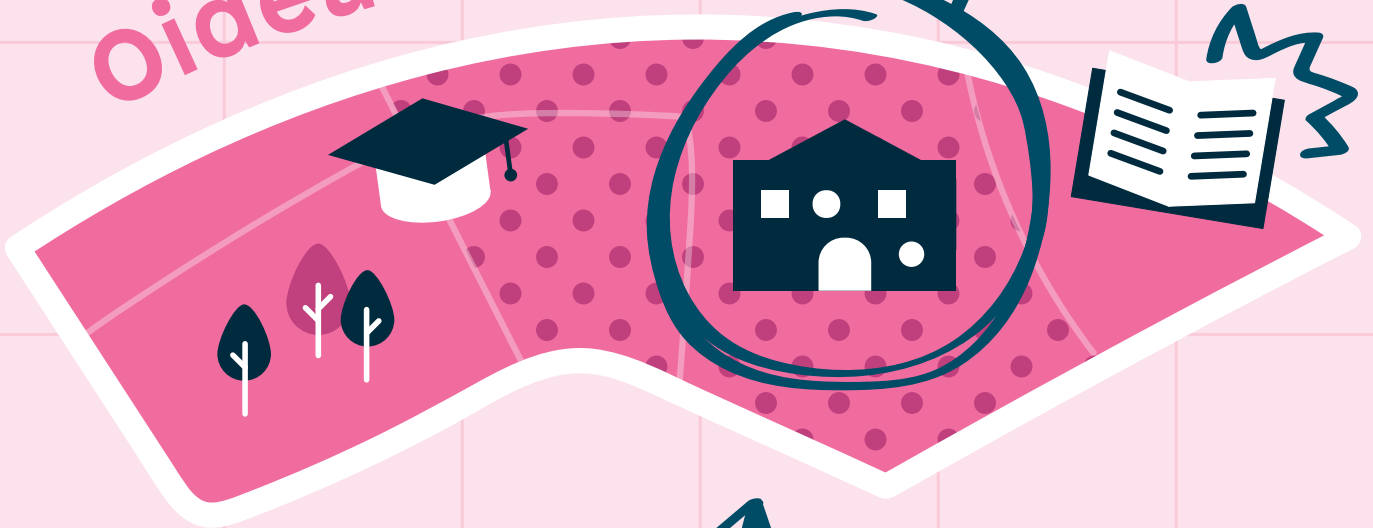

3

Oideachas

3.1 Oideachas

Sa chuid seo scrúdaímid an obair atá déanta ag Oifig an Ombudsman do Leanaí réimse an Oideachais ar fud feidhmeanna uile na hOifige; Gearáin agus Imscrúduithe, Beartas, agus Oideachas um Chearta agus Rannpháirtíocht.

Na trí chatagóir is fearr de ghearáin san oideachas

75%

Scoileanna (lena n-áirítear bunscoile, iar-bhunscoile, speisialta agus eile)

17%

An roinn Oideachais agus Scileanna

Oideachasúil Eile
Gníomhaireachtaí lena n-áirítear an Chomhairle Náisiúnta don Oideachas Speisialta (NCSE) agus an Scrúduithe Stáit Coimisiún (SEC)

4%

Is príomhchúram é an t-oideachas d'fhormhór na dtuismitheoirí agus léirítear é seo san oideachas Is é an rud is mó a ndéantar gearán faoi eisiúint bliain i ndiaidh bhliain. In 2019, fuarthas 49% de na gearáin ag an OOL a bhaineann le hoideachas. Tá an figiúr seo méadaithe ó 2018 nuair a tháinig 42% dár ngearáin a bhaineann leis an oideachas. Taispeánann sé seo, cé go bhfuil obair agus forbairt shuntasach déanta sa réimse seo, tá go leor leanaí agus teaghlaigh fós míshásta leis na tacaíochtaí oideachais atá á bhfáil acu.

In 2019, fuaireamar níos mó gearán faoi scoileanna agus faoin Roinn Oideachais agus Scileanna. Bhain 25% de na gearáin a fuarthas i ndáil le hoideachas le hacmhainní riachtanas speisialta. Méadú 11% ó 2018 is ea an méid sin. Ina theannta sin, tá méadú 3% ón mbliain roimhe tagtha ar ghearáin ag baint le cinntí maidir le díbirt, fionraíocht agus clárúchán. Tá laghdú 3.5% tagtha ar ghearáin faoin mbulaíocht, ach fós féin gearáin faoin mbulaíocht is iad 13% de gach gearán a bhfaighimid i ndáil le hoideachas.

Cás-Staidéar 1 – Scéal Joe

Chuaigh máthair Joe i dteagmháil linn go déanach Deireadh Fómhair 2019. Dúirt sí linn go raibh Joe, 13 bliana déag d'aois, cláraithe i bpost bunscoil, ach níor fhreastail sé mar b'éigean dóibh tithe a bhogadh ina dhiaidh sin. Nuair a d'fhág Joe an scoil, áfach d'iarr tuismitheoir ar an scoil an táille a ghearr siad a bhí ceangailte leis an fhoirm iarratais chun Joe a chlárú.

Rinne máthair Joe iarracht teagmháil a dhéanamh leis an scoil ach dhiúltaigh siad aisíoc an t-airgead ar an mbonn go raibh sé neamh- inaisíoctha nuair a thairgtear áit duit i an scoil.

Cad a rinneamar

Scríobh muid chuig an scoil chun a fháil amach cén fáth A dhiúltaigh siad máthair Joe a aisíoc an táille agus cén fáth ar ghearr siad é sa sa chéad áit, mar tá sé i gcoinne an An tAcht Oideachais (Iontráil ar Scoil) 2018, le muirearú táillí atá mar choinníoll d'iarratas le haghaidh iontrála nó cláraithe leanúnach de dhalta i scoil. Ansin, Chuaigh an scoil i dteagmháil le hoifig an ombudsman do leanaí agus luaigh siad go bhfillfidís an t-airgead do mháthair Joe láithreach.

Toradh

Thug an scoil an t-airgead ar ais do mháthair Joe díreach roimh an Nollaig.

Cás-Staidéar 2 – Scéal Eoghan

Tá riachtanais speisialta ag Eoghan. d'fhreastail sé ar bhunscoil príomhshrutha roimhe seo, ach nuair a bhí sé i rang a 5 chuaigh sé ar scoil speisialta, mar gheall ar a iompar dúshlánach. Chuaigh A mháthair i dteagmháil linn ag deireadh na scoilbhliana sin, toisc go raibh imní uirthi faoin úsáid na scoile as iargúltacht chun bainistíocht a dhéanamh iompar dúshlánach Eoghan.

Bhí imní ar mháthair Eoghan an méid ama a chaith a mac in iargúltacht. Bhí imní uirthi nach raibh leithlisiú á úsáid i gcónaí go cuí, nó mar thomhas deireanach ionad saoire. Dúirt sí linn gur chaith Eoghan go leor ama eisiata ón seomra ranga, gan mórán deiseanna páirt a ghlacadh gníomhaíocht choirp, nó idirghníomhú lena rang i rith an lae scoile.

Cad a rinneamar

Tá meicníochtaí éagsúla agus solúbtha ag Oifig an Ombudsman do leanaí chun déileáil le gearáin faoin bpobal seirbhísí. Is rogha eile é réiteach luath imscrúdú foirmiúil a phróiseáil. Go gairid sula raibh an scoilbhliain nua, scríobh an oifig chuig an scoil chun iad a spreagadh chun páirt a ghlacadh le máthair Eoghan, chun na críche straitéisí bainistíochta a phlé iompar Eoghan ag dul ar aghaidh.

Toradh

Bhuail an scoil le máthair Eoghan, agus chuir sé faisnéis ar fáil dár n-oifig faoi na pleananna chun Eoghan's a bhainistiú iompar. Ina dhiaidh sin chuaigh máthair Eoghan i dteagmháil linn le rá go raibh Eoghan ag obair go maith lena mhúinteoir nua, ag déanamh go maith lena chuid oibre scoile, agus ag baint taitneamh as a bheith ar ais sa rang lena chairde. Dúirt sí go raibh Eoghan ag teacht abhaile ó scoil lán le caint faoina lá, agus sin dúirt sé léi "Is breá liom an scoil".

Cás-Staidéar 3 – Slán Sábháilte ar Scoil

Tionchar OOL ar athchóiriú an linbh níosann imeachta cosanta i scoileanna

Nuair a fhaighimid gearán is é an chéad rud a dhéanaimid iarracht an cheist a réiteach don leanbh lena mbaineann, más féidir linn. Ach, uaireanta is féidir le gearán a dhéanann difear do leanbh amháin saincheisteanna atá ag dul i bhfeidhm a nochtadh go leor. Má bhaineann sé le cosaint leanaí is féidir leis seo a bheith an-tromchúiseach.

Thar na blianta, tar éis dúinn cásanna a scrúdú agus a imscrúdú inar ceistíodh freagra scoile ar imní faoi chosaint leanaí, bhí imní mhór orainn nach raibh an Stát ag feidhmiú maoirseacht leordhóthanach ar ghníomhartha scoileanna ar ábhair den sórt sin. Ceann amháin ar leith cás a rinneamar imscrúdú air, ach nár foilsíodh riamh, mar gheall ar a chás féin nádúr tromchúiseach agus an gá le céannacht na leanaí atá i gceist a chosaint, thug sé le fios dúinn go soiléir nach raibh an mhaoirseacht ar nósanna imeachta cosanta leanaí láidir go leor.

Cad a rinneamar

Bhí imní orainn go bhféadfadh teacht chun cinn nuair a d'fhéadfaí imní faoi chosaint leanaí a dhéanamh ar scoil agus bunaithe ar thuairimí pearsanta an phríomhoide, na beartais shonracha atá i bhfeidhm i scoil nó rannpháirtíocht an phátrúin nó an bhoird bainistíochta, b'fhéidir nach bhfuil na saincheisteanna seo a tarraingíodh aird an Oideachais air Cigireacht nó Rialachas na Scoileanna Rannán na Roinne Oideachais agus Scileanna. Dá bhrí sin, shocraigh muid imscrúdú a thionscnamh chun a mheas conas déanann an. Monatóireacht ghníomhach ar mheicníochtaí a dhéileálann le gearáin nó ábhair imní de chineál cosanta leanaí i scoileanna geallsealbhóirí oideachais éagsúla.

D'aithin muid go bhfuil freagracht reachtúil ag Tusla, ag an nGníomhaireacht um Leanaí agus an Teaghlach agus ag an nGarda Síochána imní maidir le cosaint leanaí a fhiosrú. Mar sin féin, bhíomar ag iarraidh iniúchadh a dhéanamh ar an gcaoi a dtugadh gealltanas don stát go raibh scoileanna ag comhlíonadh a gcuid dualgais do pháistí faoi Nósanna Imeachta um Chosaint Leanaí le haghaidh Bunscoileanna agus Iar-Bhunscoileanna na Roinne Oideachais agus Scileanna (2011).

Bhí spéis faoi leith againn i ról ríthábhachtach na Cigireachta Oideachais, dar linn, chun an An Roinn Oideachais agus Scileanna (ROS) maidir le sábháilteacht leanaí i scoileanna. Bhí suim againn freisin in éifeachtacht na meicníochtaí monatóireachta laistigh den ROS maidir le scoileanna a aithint nár chomhlíon go hiomlán le cosaint leanaí beartais agus nósanna imeachta, agus conas an ROS d'fhreagair neamhchomhlíonadh.

Chuireamar ceist ar an ROS agus ar an Oideachas Cigireacht chun níos mó faisnéis a sholáthar dúinn faoi:

- monatóireacht ar scoil inmheánach nósanna imeachta maidir le cosaint leanaí gearán agus ábhair imní
- an chaoi a thug an Foireann Cigireachta aghaidh ar imní nó neamhchomhlíonadh, agus an chaoi inar idirghníomhaigh siad leis an Roinn Oideachais agus Scileanna
- an raon gníomhartha agus leigheasanna atá ar fáil don Roinn aghaidh a thabhairt go réamhghníomhach agus freagairt dó neamhchomhlíonadh agus ábhair imní aitheanta tríd an gCigireacht nó a tugadh chuig a aird

- Idirghníomhaíocht agus éifeachtacht an chreata um chosaint chosaint agus leas leanaí laistigh de scoileanna, go sonrach:
 - Ciorclán na Roinne Oideachais agus Scileanna 0065 / 2011- Nósanna Imeachta um Chosaint Leanaí do Bhunscoileanna agus do Bhunscoileanna Iar-Bhunscoile (2011).
 - Cigireachtaí Meastóireachta Scoile Uile comhlíonadh ginearálta scoile le riachtanais na nósanna imeachta sin
 - An Roinn Oideachais agus Scileanna - Plean Forfheidhmithe Leanaí ar dtús 2015.
 - Tuarascálacha leathbhliantúla ón bhFoireann Cigireachta chuig an Aire agus chuig an gCoiste Comhairleach Bainistíochta sa Roinn Oideachais agus Scileanna

Tar éis bualadh leis na daoine ábhartha go léir agus tar éis dúinn an fhaisnéis a fháil a iarradh, ní rabhamar sásta sin chinntigh na nósanna imeachta a bhí i bhfeidhm gur spás sábháilte do leanaí gach scoil. Shocraíomar go raibh scóip ann le haghaidh níos mó idirghabhála, monatóireachta agus maoirseacht láidir ag an Roinn ar an chaoi a gcomhlíonann scoileanna cosaint leanaí agus nósanna imeachta leasa.

Toradh

Agus muid ag freagairt ár n-imscrúdaithe, gheall an ROS go gcinnteofaí go bhfuil nósanna imeachta éifeachtacha cosanta leanaí i bhfeidhm i scoileanna. Thug siad breac-chuntas go raibh obair ar siúl leis an comhpháirtithe oideachais ar athbhreithniú ar an Treoirlínte 2011 mar ullmhúchán chun tús a chur le tuairisciú éigeantach agus ceanglas ar scoileanna ráitis chosanta a bheith acu le tús Leanaí ar dtús 2015.

Ghlac siad lenár seasamh go bhí feabhsúcháin riachtanach chun a chinntiú comhlíonadh na scoileanna agus na dtreoirlínte agus ba ghá an cleachtas cigireachta a athbhreithniú chun na rudaí riachtanacha a bhaint amach athruithe ar mhaoirseacht ar scoil agus Leibhéal roinne.

I mí na Nollag 2017, rinneadh an leagan deiridh den Nósanna Imeachta um Chosaint Leanaí agus Leas Leanaí do Bhunscoileanna agus Iar-Bhunscoileanna a bhí foilsithe a léiríonn an mhaoirseacht nua socruithe. Cuireadh é seo in iúl do scoileanna in 2018 agus bhí sé i bhfeidhm go hiomlán le linn 2019. An Chosaint Leanaí agus Le NÓSanna Imeachta Leasa do Bhunscoileanna agus do Bhunscoileanna Iar-Nollaig 2017 leagtar amach tiomantas an ROS maidir le:

- tuairisciú agus maoirseacht fheabhsaithe ag príomhoidí, boird bhainistíochta agus pátrúin maidir le comhlíonadh scoileanna nósanna imeachta cosanta leanaí
- idirchaidreamh foirmiúil idir na rannán Scoileanna ROS agus Tusla ar leibhéal náisiúnta
- ról feabhsaithe an Oideachais Cigireacht maidir le monatóireacht a dhéanamh ar an Cosaint Leanaí agus Nósanna Imeachta Leasa i scoileanna lena n-áirítear Cosaint agus Cosaint Leanaí nua Múnla cigireachta
- Grúpa um Mhaoirseacht ar Chosaint Leanaí (GMCL) nua a fhorbairt chun tuarascálacha reatha a fháil ó Rannóg Scoileanna agus Foireann Cigireachta na Roinne maidir le comhlíonadh na nósanna imeachta ag scoileanna agus maidir le líon agus cineál na gceisteanna nó gearán um chosaint leanaí a fhaigheann an Roinn.

- ról maoirseachta feabhsaithe leis an Bord Bainistíochta an ROS maidir le iad seo a chur i bhfeidhm nósanna imeachta i scoileanna agus athbhreithniú rialta a dhéanamh ar chur chuige na Roinne i leith cosaint leanaí

Creidimid go bhfuil na hathruithe atá curtha i bhfeidhm ag an ROS agus a foilsíodh ina dhiaidh sin ina Nósanna Imeachta athbhreithnithe um Chosaint Leanaí agus Leas don Bhunscoileanna agus don Iar-Bhunscoile Tiocfaidh feabhas ar Scoileanna, Nollaig 2017:

- trédhearcacht agus cuntasacht riarachán cosanta leanaí agus gníomhartha agus cinntí leasa ar leibhéal na scoile agus an Bhoird Bainistíochta,
- an fhaireachán agus an mhaoirseacht a tharlaíonn tríd an gCigireacht,
- monatóireacht agus maoirseacht na Roinne; agus
- an caidreamh idir na páirtithe ábhartha go léir le Tusla.

Faoi Mhír 10 d'Acht 2002, tá lán-rogha ag an Ombudsman agus féadfaidh sé rogha a dhéanamh gan leanúint le hiniúchadh i gcás ina dtógfar céimeanna cúitimh infheidhmithe. Ar an mbonn sin, rinneadh an cinneadh gan leanúint leis an iniúchadh chun go mbeadh feidhm ag na hathruithe sin ar na nósanna imeachta.

D'aithníomar freisin gur éirigh le baineann na hathruithe le gníomhartha comhordaithe agus comhcheangailte na ndaoine ábhartha go léir geallsealbhoirí, rud atá go mór le bheith le moladh.

Caitheann leanaí agus daoine óga ollmhór an méid ama ar scoil. Tá sé riachtanach go mbraitheann siad sábháilte agus iad slán agus iad ann, agus má éiríonn an scoil ar an eolas faoi shaincheistean cosanta leanaí de chineál ar bith, déantar iad seo a ardú agus déileáil leo go tapa agus go héifeachtach. Formhór mór ár scoileanna tosaíocht cheart a thabhairt do shábháilteacht agus folláine leanaí agus tá siad cúramach lena chinntiú. Leantar nósanna imeachta nuair a bhíonn inniúnas faoi chosaint leanaí. Mar sin féin, roimhe seo ag cur tús leis an imscrúdú seo, ní fhéadfaimis a bheith muiníneach go raibh sé seo amhlaidh i gcónaí, i ngach scoil.

Táimid ag súil go dtiocfaidh feabhas mór ar na hathruithe seo, nuair a bheidh siad curtha i bhfeidhm go hiomlán cuntasacht agus maoirseacht ar chosaint leanaí i scoileanna aonair agus Leibhéal roinne. Déanfaimid monatóireacht ghéar air seo lena chinntiú go mbainfidh sé na torthaí inmhianaithe amach do leanaí inár scoileanna.

Cás-Staidéar 4 – Oideachas do leanaí dídeanaithe ina gcónaí i gcóiríocht arna soláthar ag an stát

Dídeanaithe Siriacha a tháinig go hÉirinn faoi Chlár na hÉireann um Dhídeanaithe a Chosaint is iad formhór na dteaghlach atá ina gcónaí in Ionaid Glactha agus Tionscnaimh Éigeandála (IGTÉanna). Tháinig an formhór acu go hÉirinn ó champaí dídeanaithe sa Ghréig agus sa Liobáin. Bhíothas ag súil leis go bhfanadh siad i IGTÉ ar feadh 16 seachtaine ar a mhéad agus go mbogfadh siad isteach i bpobal óstach ansin. Múintear páistí ag aois bunscoile ar an láthair agus iad ag fanacht sna hionaid. De réir shonraí an Rialtais, tá thart ar 100 páiste á múineadh ar an mbealach sin in aghaidh an lae.

Le linn ár gcuariteanna, fuair muid amach nach n-aithníonn scoileanna in IFTÉ an Roinn Oideachais agus Scileanna. Ciallaíonn sé seo go bhféadfadh sé a bheith i bhfad níos deacra do na hionaid rochtain a fháil ar na tacaíochtaí breise a theastaíonn chun an leas is fearr a bhaint as torthaí oideachasúla do na leanaí seo. Léirigh tuismitheoirí imní freisin maidir leis an oideachas atá á gcur ar a gcuid páistí. Iad siúd a bhí bhí fonn ar IFTÉ ar feadh níos mó ná sé mhí a gcuid leanaí a chur isteach scoileanna príomhshrutha. Bhí imní orthu nach raibh a gcuid leanaí ag fáil rochtain ar sheirbhísí eile mar altraí nó fiacloirí toisc nach raibh siad ar scoil, agus i roinnt ionad bhí imní orthu faoi sin ní raibh leanaí ag fáil treoir chuí dá n-aois.

Cad a rinneamar

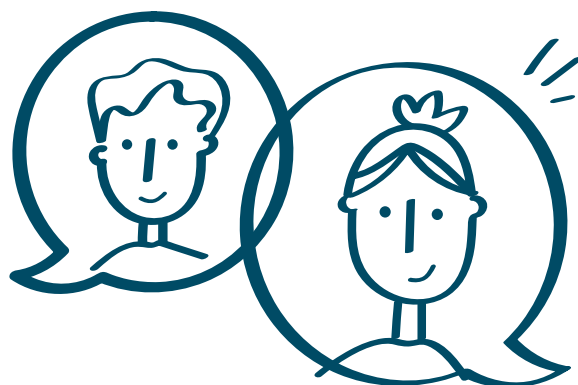
Scríobh an tOmbudsman do Leanaí chuig an Roinn Oideachais agus Scileanna (ROS) agus chuig an Roinn Dlí agus Cirt agus Comhionannas (RDCC) ag léiriú a imní go bhfuil leanaí dídeanaithe atá ina gcónaí in IFTÉ nach raibh oideachas á fháil acu i scoileanna aitheanta sa Stát. Dúirt sé go bhfuil comhsheasmhacht agus cáilíocht an láithreáin ní fhéadfaí an teagasc a fhíorú go hoibiachtúil, agus leanaí dídeanaithe a eisiamh. Chuir oideachas príomhshrutha moill ar a gcomhtháthú ina bpobal óstach.

Toradh

Chomhaontaigh an ROS agus an RDCC aghaidh a thabhairt ar an gceist seo trí chomhmheasúnú agus prótacal maidir le soláthar oideachais laistigh de IFTÉ. Socraíodh gur chóir do na leanaí seo bogadh go scoileanna príomhshrutha, a luaithe a measadh go raibh siad 'réidh don scoil' agus, ar aon chuma, tráth nach déanaí ná trí mhí tar éis dóibh teacht isteach sa Stát.

Chuir siad in iúl freisin go mbeadh gach IFTÉ cuireadh post teagaisc breise ar fáil chun tacú le leanaí agus iad ag aistriú isteach i scoileanna príomhshrutha agus oibriú sna scoileanna seo ar bhonn for-rochtana.

Agus é ag fáiltiú roimh an bhforbairt seo, scríobh an tOmbudsman do leanaí chuig an ROS agus RDCC a imní in iúl arís gur theip orthu aird a thabhairt ar cheist an neamh-aitheantais a n-athbhreithniú. Ina bhfreagra, dhearbhaigh an ROS go bhfuil sé tiomanta a chinntiú go ndéantar caighdeán an tsoláthair oideachais do leanaí a chónaíonn in IFTÉ a mheas de réir suíomhanna aitheanta scoile. I mí í na Samhna 2019, shínigh an Roinn Oideachais agus Scileanna agus an Roinn Dlí is Cirt agus Comhionannais Meabhrán Tuisceana a ligfeadh d'iniúchtha a dhéanamh i scoileanna EROC mar a dhéantar i scoileanna aitheanta iad.

Ábhar imní

Bhain réimse imní a cuireadh in iúl dúinn trínár bhfeidhm ghearáin chun cearta leanaí a bheith díolmhaithe ó ranganna agus seirbhísí reiligiúnacha agus iad ag freastal ar scoil sainchreidmheach. Bunscoile agus meánscoile scoileanna a bhfuil sainchreidmheach ar leith acu féadfaidh éiteas idirdhealú a dhéanamh ar fhorais reiligiún i ndáil le beartas iontrála amháin, agus ar bhealach a cheadaítear faoi na hAchtanna um Stádas Comhionann 2000-2008. Ach, faoi Alt 30 (2) (e) den Acht Oideachais 1998 nuair a ligtear isteach mac léinn ní féidir go n-iarrfaí orthu freastal ar theagasc in aon ábhar tá sé sin contrártha do choinsias tuismitheoir an mhic léinn nó, i gcás mac léinn go Tá 18 mbliana d'aois sroichte aige, an mac léinn. Seo féachaint ar aon dul leis na Comhthreoirínte um Chomhlachtaí Bainistíochta (CCB) maidir le roghnú as ranganna agus seirbhísí reiligiúnacha in ainmníocht scoil. Mar sin féin, fuair muid amach nach raibh sé seo tuigean roinnt sainchreidmheach go hiomlán é scoileanna. Scríobh muid chuig an Roinn Oideachais agus Scileanna (ROS) agus dhearbhaigh siad nach gcuireann ábhar beartais iontrála an Bunreacht nó an tOideachas i leataobh Acht 1998. Dúirt an ROS go bhfuil na forálacha sin ann chun soláthar a dhéanamh do chásanna nach mian le leanbh aonair páirt a ghlacadh i dteagasc, in adhradh nó in aon ghné den curaclam.

Creidimid go bhfuil éagsúlacht dealraitheach i dtuairimí maidir leis an gciall agus éifeachtacht Airteagal 44.2.4 na nÉireannach Bunreacht, alt 30 (2) (e) d'Acht 1998, na 'hAchtanna um Stádas Comhionann 2000-2018', agus Treoirínte an CCB, mar a bhaineann siad le roghnú ranganna agus seirbhísí reiligiúnacha i roinnt scoileanna sainchreidmheacha.

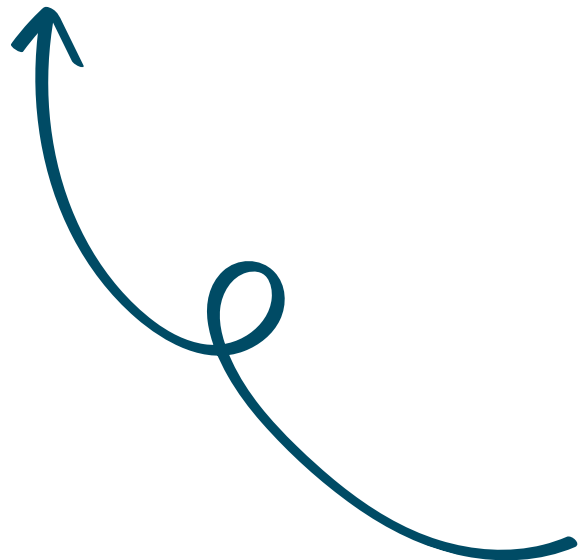
Scríobh muid chuig an ROS ag leagan amach na saincheisteanna. Táimid leag sé béim ar an ngá aghaidh a thabhairt ar an ábhar seo le haon chomhlachtaí bainistíochta scoile ábhartha lena chinntiú go gcomhlíontar iad le hábhartha.

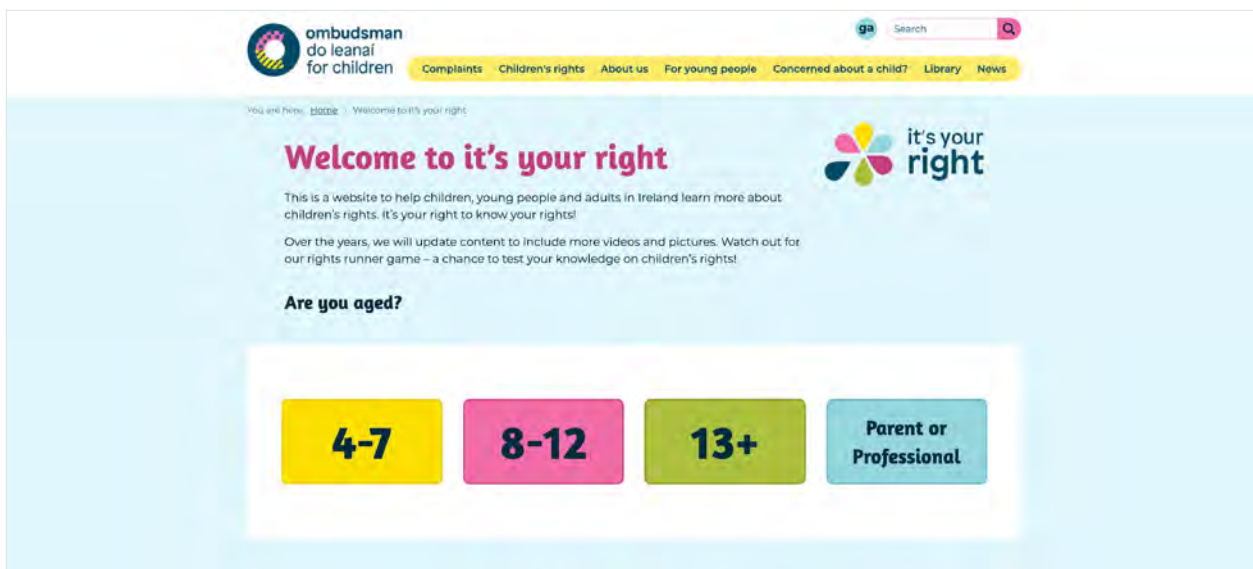
3.2 Itsyourright.ie

Ardán ar líne an Ombudsmain is ea itsyourright.ie, áit ar féidir le páistí agus daoine óga foghlaim faoi chearta leanaí. Chuireamar tús leis an bpróiseas in 2018 chun an láithreán gréasáin a fhorbairt chun é a dhéanamh níos éasca le húsáid agus níos inrochtana do leanaí agus níos idirghníomhaí.

Rinneadh itsyourright.ie a athstruchtúrú agus a fhairsingiú i ndiaidh dearcthaí roinnt leanaí a chur san áireamh a ndeachamar i gcomhairle leo agus trí oibriú le forbróirí gréasáin agus cluichí. Cuirtear eolas ar fáil ar bhealach aoisoiriúnach do thrí aoisghrúpa: idir 4 agus 7; bhliain idir 8 agus 12 bhliain agus 13+ bliana d'aois. Tá cluiche idirghníomhach oideachasúil ar an láithreán freisin anois ar a dtugtar Rights Runner agus tá sé dírithe ar leanaí idir 8 agus 12 bhliain d'aois.

Seoladh láithreán athchóirithe itsyourright.ie i Meán Fómhair 2019. Leanfaimid le hábhar nua a chur leis an láithreán gréasáin in 2020.

3.3 Ceardlanna oideachais um chearta do leanaí agus do dhaoine óga

Ceardlanna oideachais a sheachadadh chuig leanaí agus daoine óga de bheith cuid lárnach dár gcuid oibre. Tugann na ceardlanna seo réamhrá dá leanaí faoi UNCRC agus cabhraíonn sé leo iniúchadh a dhéanamh ar conas agus má dhéantar na cearta seo a bhaint amach i a saol laethúil. Líon na leanaí agus gearradh siar ar cheardlanna le linn 2019 agus muidne rinneadh athchóiriú ar an spás oifige a úsáidtear chun na críche seo. D'éiligh sé seo go ndéanfadh an dúnadh spásanna agus cuireadh ceardlanna ar fionraí don dara leath den bhliain.

Le linn an chéad leath de 2019, d'fhreastail 477 leanbh ó 14 bunscoil agus 6 scoil dara leibhéal ar na ceardlanna seo inár n-oifig. Chun na ceardlanna sin a chur chun i measc scoileanna agus páistí nár thug cuairt orainn go fóill agus a d'fhéadfadh deacrachtaí a bheith acu rochtain a fháil ar ár gceardlanna, rinneamar teagmháil le gach scoil CDSS (Comhionannas Deiseanna i Scoileanna a Sheachadadh) sa tír go luath in 2019. Mar thoradh air sin, ba scoileanna DEIS iad 14 den 18 scoil a thug cuairt orainn le haghaidh ceardlann. I mbliana leanamar ar aghaidh ag plé le Scoil Sráid Henrietta, scoil ard-tacaíochta

pobalbhunaithe do leanaí a mheastar a bheith 'i mbaoil'. Ina theannta sin, chuireamar fáilte roimh Scoil Mater, atá ina Bhunscoil Comhoideachas Speisialta do leanaí a bhfuil deacrachtaí móra mothúchána agus iompraíochta acu.

Ina theannta sin, d'fhreastail 49 leanbh lena ngrúpaí óige, lena n-áirítear grúpaí ó na pobail Taistealaithe agus Romach agus mionaoisigh gan tionlacan. Bíonn deis ag leanaí insint le linn na gceardlann seo linn faoi na saincheisteanna atá tábhachtach dóibh mar sin léargas a thabhairt dúinn ar a n-ímní. Leanaí a tógadh réimse an-leathan saincheisteanna a bhaineann lena gcearta lena n-áirítear bulaíocht, tithíocht agus easpa dídine, sláinte mheabhrach agus folláine. Le linn 2019 chuireamar a líon beag ceardlann i scoileanna agus áiteanna eile ina mbeadh sé deacair ar leanaí teacht ar ár n-oifig ar chúiseanna éagsúla. Ina measc seo bhí ceardlann do leanaí a bhí ag fáil othar cónaitheach seirbhísí sláinte meabhrach.

3.4 Cúrsa 3ú leibhéal

Cuid leanúnach dár gcuid oibre oideachais is ea teagmháil a dhéanamh le mic léinn tríú leibhéal atá ag pleanáil oibriú le leanaí ina ngairmeacha beatha. Tagann na mic léinn seo ó raon cúrsaí lena n-áirítear obair shóisialta, cúram agus

oideachas luathbhlianta, cúram sóisialta agus teagasc. Sa chéad leath de 2019 chuireamar ocht seimineár ar fáil agus ceardlanna do 340 mac léinn tríú leibhéal. Sna seimineáir agus sna ceardlanna seo cuirimid mic léinn ar an eolas faoin UNCRC, déanaimid plé ar an gcaoi a bhfuil cearta leanaí ábhartha don ghairm roghnaithe acu agus spreagaimid iad chun smaoineamh go criticiúil faoin gcaoi ar féidir leo cosaint a dhéanamh agus cearta na leanaí a bhfuil sé beartaithe acu dul ar aghaidh ag obair leo a chur chun cinn.

3.5 Bille Oideachas (Mac Léinn agus Cairt Tuismitheoirí) 2019

Foilsíodh Bille Oideachais 2019 i Meán Fómhair 2019. De réir na Roinne Oideachais agus Scileanna (ROS), ba é príomhaidhm an bheartaithe seo is í an reachtaíocht creat reachtúil a sholáthar le haghaidh feabhsúcháin ar an gcaoi a dtéann scoileanna i dteagmháil le mic léinn agus le tuismitheoirí¹.

Ag plé go gníomhach leis seo beartaithe reachtaíocht ó 2016, chuireamar fáilte foilsíu an Bhille in 2019. Tá sé an-dearfach reachtaíocht a fheiceáil chun cultúr uilechuimsitheachta, trédhearcachta, idirphlé agus rannpháirtíocht i ngach scoil.

Tá a fhios againn ónár rannpháirtíocht le blianta fada go bhfuil scoileanna ar fud na tíre a bhfuil an cineál cultúir seo acu cheana féin. Tá sé suntasach, áfach tá céimeanna á nglacadh ar leibhéal náisiúnta chun cultúr a phríomhshruthú i scoileanna .i ailínithe le príomhphrionsabail chearta an duine agus luachanna.

I bhfianaise ár bhfeidhm reachtúil a chur chun cinn cearta agus leas leanaí, fáiltímid go háirithe roimh na gnéithe sin den Bhille a dhéanann foráil do rannpháirtíocht ghníomhach leanaí i próisis

chinnteoireachta scoile agus a aithníonn leanaí agus daoine óga caithfear daoine faoi 18 a éascú chun imní a chur in iúl agus gearáin a dhéanamh más gá nó más mian leo déanamh amhlaidh. Cé go ndearnadh na forálacha tá an Bille maidir leis seo measartha, is dul chun cinn suntasach iad ar a bhfuil ann faoi láthair atá leagtha amach san Acht Oideachais 1998 (Acht 1998), a bhfuil as dáta.

Maidir le gearáin a eisiúint, níor tháinig alt 28 den Acht Oideachais 1998 i ngníomh riamh. Mar thoradh air sin, tá struchtúir láimhseála gearáin sa chóras oideachais fós neamhiomlán agus bhí sé seo a ábhar imní le fada an lá. Má tá an Bille agus na treoirlínte reachtúla comhfhreagracha dá bhforáiltear go ndéanfar dul chun cinn, tabharfar aghaidh ar an easnamh seo sa deireadh.

Cuirtear gearáin i gcomhthéacs leis an mBille, rud a chuirtear fáilte roimhe. Aithnítear sa Bhille go dtarlódh gearáin fhoirmiúla ó am go ham agus go bhfuil gá ann déileáil le gearáin den chineál sin ar bhealach iomchuí. Mar sin féin, tá sé mar aidhm ag an mBille cultúr a chur chun cinn a gcuirfidh bac ar ghearáin ag teacht chun cinn agus ina mbeidh sé de chumhacht ag scoileanna dul i ngleic le Ceisteanna a thagann chun cinn ar bhealach iomchuí, go luath, gan úsáid a bhaint as nósanna imeachta gearáin scoile. Táthar ag súil leis go neartófar an cumas atá ag gach scoil déileáil le gearáin ar bhealach iomchuí mar thoradh ar chur chuige leanúnach i ndáil le gearáin a láimhseáil, mar aon le dea-cleachtas.

Ceist amháin is ábhar imní dúinn maidir leis an reachtaíocht bheartaithe seo is ea cuid den Bhille a théann i bhfeidhm ar ár nAcht féin (An tOmbudsman an tAcht do Leanaí 2002) agus go héifeachtach cosc a chur ar an Ombudsman do Leanaí ó gearáin a bhaineann le scoil a imscrúdú go dtí nósanna imeachta gearáin na scoile féin gur úsáideadh agus gur ídíodh tú.

1 <https://www.education.ie/en/Parents/Information/student-and-parent-charter/student-and-parent-charter.html>

Chruthódh an méid sin deacrachtaí suntasacha do pháistí agus do theaghlaigh agus iad ag iarraidh imní a chur in iúl.

Bunaithe ar fhorálacha an Ombudsman Acht do Leanaí 2002 agus an taithí fhairsing atá againn ar dhéileáil le Gearáin scoil, táimid ag éileamh ó 2016 go scriosfaí an barra reachtúil seo. Mar sin féin, cé gur chuimsigh Scéim Ghinearálta an Bhille um Oideachas (Cairt Tuismitheora agus Mac Léinn) 2016 togra chun alt 9 (2) de 2002 a scriosadh Acht, níor thug sé seo isteach sa Bhille. Is ábhar mór imní dúinn é seo.

Bhíomar ag plé go gníomhach leis an ROS agus shoiléirigh muid go mion cén fáth go bhfuilimid den tuairim go bhfuil an barra reachtúil seo aimhrialta, neamhriachtanach agus míchuí agus, dá bharr sin, caithfear a bhaint. Leanfaimid orainn ag saothrú an ábhair seo le linn 2020 d'fhonn a chinntiú go réitítear é ar mhaithe le leanaí.

3.6 Amchláir Laghdaithe

In Aibreán 2019, rinne Comhchoiste an Oireachtais Thug Oideachas agus Scileanna cuireadh don OOL aighneacht a dhéanamh chun a scrúdú a threorú maidir le tráthchláir laghdaithe a úsáid i scoileanna. Bhreithnigh ár n-aighneacht imní agus gearáin a tugadh chugainn faoi úsáid tráthchláir laghdaithe. Chuir sé san áireamh freisin an náisiúnach ábhartha atá ann cheana treoirlínte, go háirithe an tOideachas Náisiúnta Treoirlínte 2008 an Bhoird Leasa do scoileanna maidir le Cód Iompraíochta a fhorbairt agus treoirlínte Tusla 2015 do scoileanna maidir le Forbairt an Ráiteas Straitéise maidir le Tinreamh Scoile. Inár n-aighneacht, mhol muid gur gá treoirlínte náisiúnta a fhorbairt go soiléir leagan Amach:

- cad é amchlár laghdaithe
- laghdaíodh na cúinsí eisceachtúla ina bhfuil sé ceadaithe do scoileanna úsáid a bhaint as cláir ama

- na cúinsí nach bhfuil ann incheadaithe do scoil a úsáid amchláir laghdaithe
- cén fhaisnéis a chaithfidh scoileanna a sholáthar do thuismitheoirí / chaomhnóirí agus do leanaí faoi amchláir laghdaithe
- na nósanna imeachta nach mór do scoileanna a leanúint agus tú ag iarraidh leanbh a chur ar thráthchlár laghdaithe, lena n-áirítear an próiseas chun teagmháil a dhéanamh le thuismitheoir (i) an linbh caomhnóir (i) agus an leanbh féin
- teorainneacha ama chun amchlár laghdaithe a úsáid agus an próiseas chun monatóireacht agus athbhreithniú a dhéanamh amchlár laghdaithe agus é in úsáid
- na nósanna imeachta nach mór do scoileanna a leanúint tuismitheoirí / caomhnóirí agus leanaí a éascú chun ábhair imní a chur in iúl nó gearáin a dhéanamh nuair a bhíonn tráthchlár laghdaithe in úsáid
- an próiseas achomhairc a dhéanann tuismitheoirí / caomhnóirí agus is féidir le leanaí leas a bhaint as má tá imní orthu faoi oibriú nó fad amchlár laghdaithe ag scoil.

Thugamar chun suntais freisin gur gá aird a thabhairt ar mhonatóireacht a dhéanamh ar úsáid scoileanna ar amchláir laghdaithe go náisiúnta, ag tabhairt faoi deara an easpa sonraí bunúsacha atá ann faoi láthair chun a shoiléiriú:

- a mhéid atá an cleachtas leanaí a chur ar amchlár laghdaithe á úsáid ag scoileanna
- líon na leanaí atá á gcur ar amchláir laghdaithe
- cé na grúpaí leanaí is dóichí a dhéanfaidh a chur ar amchláir laghdaithe agus cén fáth gurb é seo an cás.

Ina theannta sin, mhol muid é sin, i gcás scoileanna ag baint úsáide as amchláir laghdaithe go míchuí mar idirghabháil bainistíochta iompraíochta, is gá aird a thabhairt ar neartú na tacaíochtaí atá ar fáil do scoileanna trí na Seirbhísí Leasa Oideachais (SLO), an tSeirbhís Náisiúnta Síceolaíochta

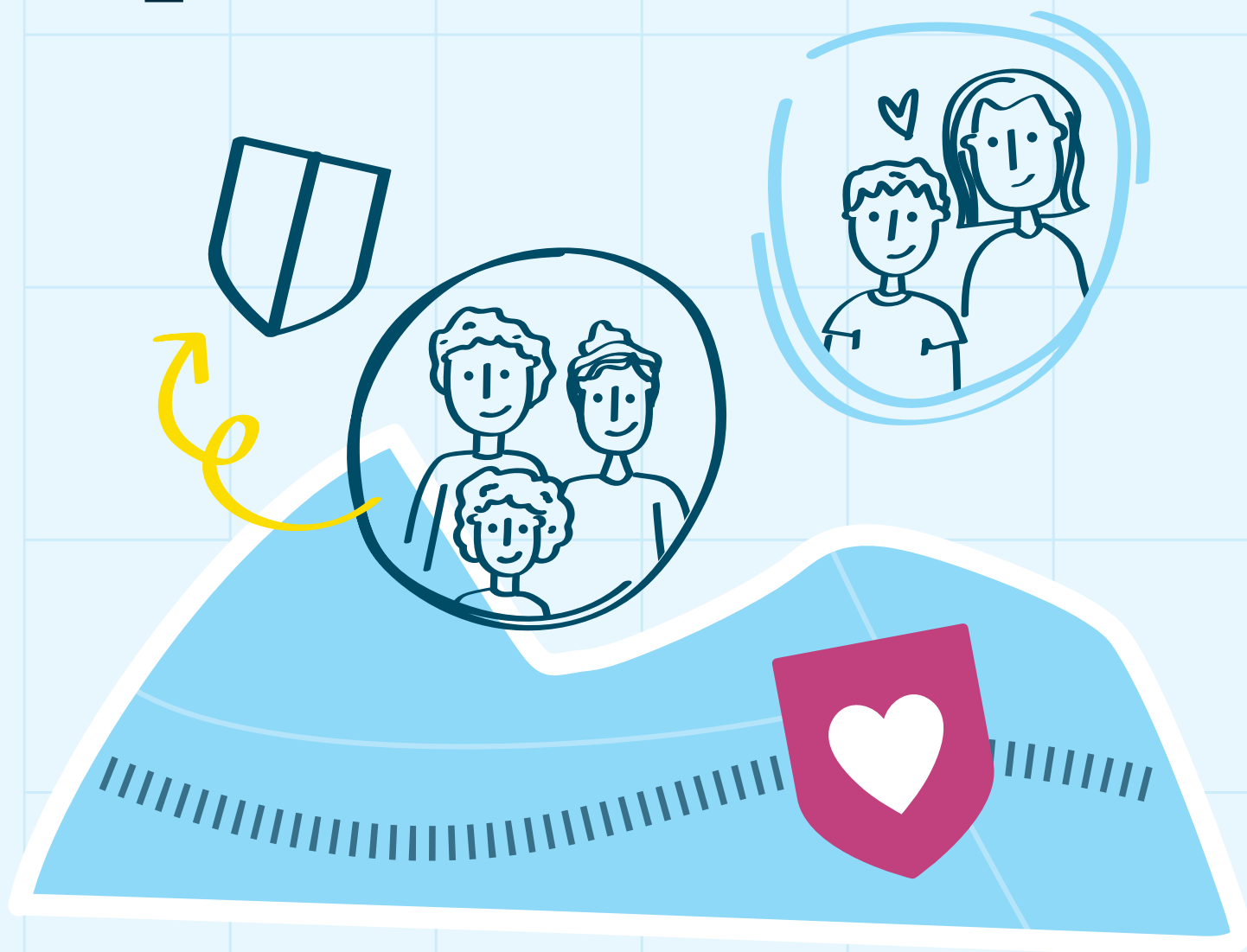
Oideachais (SNSO) agus an tSeirbhís Náisiúnta Tacaíochta Iompraíochta (SNTI).

Tar éis an aighneacht seo, an tOmbudsman tháinig Leanaí os comhair an Choiste i mí an Mheithimh 2019 chun ár dtuairimí agus ár ngníomhartha a phlé a d'fhéadfaí a dhéanamh go úsáideach chun aghaidh a thabhairt ar ár n-imní.

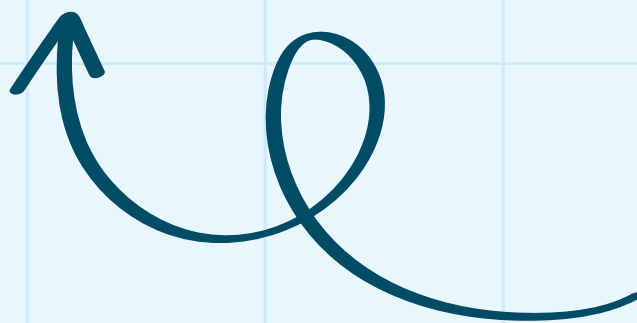
De réir ár moltaí, d'ullmhaigh an ROS dréacht-treoirínite maidir le tráthchláir laghdaithe a úsáid i scoileanna agus, i Meán Fómhair 2019, d'iarr siad tuairimí ó dhaoine leasmhara geallsealbhóirí orthu. D'fháiltigh an OOL roimh an deis ár mbarúlacha a chur isteach. Táimid leag sé béim ar bhealaí ina ndéanann na dréacht-treoirínite ba cheart é a neartú chun freastal ar chearta agus ar leas is fearr leanaí, agus chun go leor a thairiscint soiléireacht agus treo ag teastáil.

4

**Tacaíocht Teaghlaigh,
Cúram agus Cosaint**

4.1 Tacaíocht Teaghlaigh, Cúram agus Cosaint

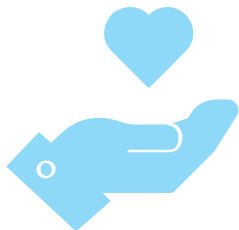
Sa chuid seo déanaimid scrúdú ar an obair a rinne an tOmbudsman dó Tá déanta ag Oifig na Leanaí sa réimse Tacaíochta Teaghlaigh, Cúraim agus Cosaint ar fheidhmeanna uile na hOifige; Gearáin agus Imscrúduithe, Beartas, agus Cearta Oideachas agus Rannpháirtíocht.

Na trí earnáil is fearr a fuaireamar gearáin faoi:

Ábhair imní maidir le cosaint leanaí, Láimhseáil, agus Seirbhísí

48%

Cúram Malartach

24%

Tacaíocht Teaghlaigh

5%

Bhain 20% de na gearáin a fuarthas in 2019 le tacaíocht, cúram agus cosaint teaghlaigh. Ba laghdú é seo ó 24% in 2018. Bhain Formhór na gearáin le seirbhísí cosanta leanaí agus leanaí atá faoi chúram an stáit ach fuaireamar gearáin freisin faoin gcaoi ar thuairiscigh comhlachtaí poiblí imní faoi chosaint leanaí. Tháinig laghdú 5% ar an líon gearán ag baint le cúram malartach, tháinig méadú 5% ar an líon gearán ag baint le himní um chosaint leanaí, láimhseáil agus seirbhísí áfach. Ón mbliain seo chaite, tá laghdú 11% tagtha ar ghearáin ag baint le tacaíocht do theaghlaigh.

Cás-Staidéar 5 – Scéal Maria

Chuaigh Maria i dteagmháil linn chun gearán a dhéanamh faoina heispéiris agus í curtha i gcás éigeandála brú ar feadh roinnt seachtainí ag Tusla, an Ghníomhaireacht Leanaí agus Teaghlaigh. Bhí Maria faoi chúram ar feadh roinnt blianta agus le linn na tréimhse sin bhí 18 socrúchán cúraim ar leithligh aici. Dúirt sí linn go raibh sí amuigh ag déanamh na gcos ar na sráideanna ar feadh an lae ar fad agus í ina cónaí i socrúchán éigeandála, agus go rachadh sí amuigh istoiche freisin ós rud é nach raibh rud ar bith eile le déanamh. D'inis sí linn freisin gur chruthaigh sé seo deacrachtaí di maidir le rochtain a fháil ar oideachas agus ciorrú uirthi caidreamh lena siblín.

Cad a rinneamar

Bhuaileamar le Maria agus chuireamar ceist ar Tusla maidir lena dtuairim faoin ngearán. Bhíomar go domhain buartha go mbeadh Maria, leanbh faoi chúram stáit, gan dídean. Bhí imní orainn freisin faoin tsamhail chúraim ina raibh leanaí an-leochaileacha gan mhaoirseacht aosach ar feadh aon tréimhse de am. Ina theannta sin tháinig sé chun solais le linn an imscrúdaithe seo go raibh Maria nochtaithe do mhí-úsáid dí agus drugaí, gníomhaíochtaí coiriúla eile, le linn a tréimhse sa socrúchán sin. agus gur saothraíodh go gnéasach í.

Aithnímid go bhfuil tasc deacair ag Tusla a ról reachtúil a chomhlíonadh le daoine óga a bhfuil riachtanais chasta acu i gcúram stáit agus a bhfuil socrúcháin acu briste síos. Is féidir é seo a dhlúthú trí raon teoranta acmhainní nó saoráidí ar leith a bheith ar fáil freisin mar bhaill foirne a bhfuil taithí acu chun freastal ar riachtanais Maria agus riachtanais daoine óga eile. Mar sin féin, mar gheall ar nádúr a gcuid imthosca teastaíonn na daoine óga níos mó pacáistí cúraim agus tacaíochta speisialaithe.

Fuaireamar amach go ndearna an fhoireann oibre sóisialta a ndícheall do Maria ar go leor bealaí. Bhí riachtanais chasta ag Maria agus eispéiris dheacra sa saol. Mar thoradh air sin rinne bhí sí ag streacailt comhoibriú le seirbhísí agus bhris go leor dá socrúcháin.

Shocraíomar nach bhfuil an cineál cóiríochta éigeandála a chuirtear ar fáil sa bhrú seo oiriúnach do leanaí a dteastaíonn timpeallacht shábháilte shábháilte uathu. Tá sé seo mar gheall ar an easpa rochtana 24 uair an chloig ar dhaoine fásta a ghearrtar lena gcúram. Mhol muid go gcinnteodh Tusla go mbeadh aon áit chónaithe éigeandála soláthraíonn cóiríocht do leanaí cúram 24 uair an chloig le maoirseacht aosach.

Cuireadh dearcadh den chineál céanna in iúl roimhe seo i dtuarascáil 2012 na hOifige seo; Ráiteas maidir leis an scrúdú agus an t-imscrúdú beartaithe ar FSS gan dídean Soláthar seirbhíse do leanaí atá gan dídean agus a ndéantar cóiríocht dóibh faoi Alt 5 den Acht um Chúram Leanaí (1991).

Mhol muid freisin Tusla a thógáil gníomh straitéiseach lena chinntiú go bhfuil raon leordhóthanach socrúchán oiriúnach ann freastal ar riachtanais daoine óga a d'fhéadfadh go mbeadh socrúcháin i mbaol briseadh síos, ar chúiseanna ar bith.

Toradh

Tar éis tréimhse comhairliúcháin le Tusla fuarthas deimhniúchán go n-athródh an tseirbhís sin go seirbhís 24/7, céim a chuirtear fáilte mhór roimpi.

Mar fhreagairt, dúirt Tusla linn go raibh roinnt faoisimh chónaithe forbartha acu ionaid chun tacú le leanaí a chónaíonn sa bhaile nó i gcúram altrama a dteastaíonn tacaíochtaí breise uathu chun a socrúchán a chothabháil agus freisin chun tacú le daoine atá ag aistriú ó chúram speisialta.

Dúirt siad linn freisin go bhfuil siad ag gabháil do ghrúpa idir-rannach le ceapadh straitéis chun dul i ngleic leis na dúshlán bhreise a bhaineann leis na saincheisteanna suntasacha sláinte meabhrach a léiríonn roinnt daoine óga ina gcuid seirbhísí, leibhéal ard coiriúlacht go bhfuil roinnt daoine óga ag gabháil dóibh, agus na rioscaí gaolmhara a chuireann sé orthu.

Cás-Staidéar 6 – Scéal Jay agus Jim

Rinne Jay agus Jim, beirt pháistí dealaithe nach bhfuil gaol eatarthu atá sa tír ar chosaint idirnáisiúnta, teagmháil linn. Bhain a ngearáin leis an bpleanáil iarchúraim agus, go háirithe, le Tusla rún acu an dá leanbh a aistriú ó chúram cónaitheach go cóiríocht soláthair dhíreach chomh luath agus a bhí siad 18 mbliana d'aois. Bhí imní mhór orthu faoi sheomra leapa a roinnt le fir anaithnid, bhí imní orthu faoin tionchar ar a gcuid oideachais agus freisin faoi maireachtáil ar € 38.80 in aghaidh na seachtaine mar nach raibh siad i dteideal aon liúntais iarchúraim toisc gur iarrthóirí tearmainn iad.

Cad a rinneamar

Bogadh an dá pháiste go soláthar díreach, agus is é sin an sruth a nglactar leis beartas in Éirinn do leanaí atá 18 mbliana d'aois agus nach bhfuil cinneadh déanta fós maidir lena n-iarratas ar thearmann.

Scríobh muid chuig Tusla ag cur síos ar ár n-imní maidir le feidhmiú a rogha féin chun socrúchán cúraim a leathnú do leanbh scartha tar éis 18 mbliana d'aois nuair a chinntear go bhfuil duine den sórt sin 'go heisceachtúil' leochaileach'. Thugamar breac-chuntas ar ár seasamh ag rá:

- ba cheart go bhfaigheadh leanaí scartha a fhágann cúram cothromas cúraim, agus seirbhísí iarchúraim ar chomhchéim le leanaí eile a fhágann cúram

- ba chóir go mbeadh an chéad mheasúnú leochaileachta laistigh de 30 lá ón uair a shroich siad an Stát, agus ba cheart go bhfanfadh meicníocht chun a leochaileachtaí a aithint i bhfeidhm i rith an phróisis chosanta idirnáisiúnta, ní amháin go dtí go mbeidh siad 18 mbliana d'aois
- ba chóir caitheamh le mionaoisigh atá sean-aosta mar grúpa leochaileach go háirithe agus ba chóir an rogha a thabhairt, má roghnaíonn siad aistriú go cineál éigin neamhspleách maireachtáil le tacaíocht maireachtála nó iarchúraim, mura féidir lena socrú cúraim altrama leanúint ar aghaidh
- ba chóir go bhfaigheadh gach mionaoiseach aosta freisin seirbhís iarchúraim bunaithe ar a riachtanais mheasúnaithe aonair
- ba chóir go dtiocfadh deireadh le Úsáid an Stáit as ionaid chóiríochta Fáiltithe agus Comhtháthaithe, nó an Chóiríocht Idirnáisiúnta Seirbhís agus a 'bheartas scaipthe' le meas ar mhionaoisigh atá sean-aimseartha.

Toradh

Chuir an Ghníomhaireacht um Leanaí agus An Teaghlach muid ar an eolas go ndéanfar measúnú ar na ceisteanna a ardaíodh inár gcomhfhreagras i gcomhthéacs polasaithe, nósanna imeachta, prótacail agus treoirilínte náisiúnta nua a fhorbairt sa réimse seo, agus go ndéanfadh siad an cheist a phlé ag a Coiste Náisiúnta um Mhaoirseacht ar Bheartas. Faomhann an coiste sin beartais ar a bhfuil obair Tusla bunaithe. Leanfaimid den cheist sin a phlé leo.

4.2 An Bille um Chúram Leanaí 2019 (Leasú)

Tacaíonn caomhnóir ad litem le leanaí a bheith acu éistear a nguth i gcineálacha áirithe imeachtaí dlí, agus déanann sé neamhspleách measúnú ar leas an linbh. Tá An Roinn Gnóthaí Leanaí Óige (RGLÓ) ag obair ar mholtaí chun na forálacha atá ann faoi a leasú agus a leathnú faoi an tAcht um Chúram Leanaí 1991 (Acht 1991) a bhaineann le caomhnóirí ad litem (GAL) ó 2015.

Foilsíodh an Bille um Chúram Leanaí 2019 i mí Lúnasa 2019 agus chuireamar isteach é ar mbarúlacha i scríbhinn chuig an Aire do Gnóthaí Leanaí agus Óige i mí Dheireadh Fómhair 2019.

Is píosa an-tábhachtach atá beartaithe é an Bille seo reachtaíocht. Baineann sé le himeachtaí cúirte atá thar a bheith tromchúiseach agus íogair a bhféadfadh impleachtaí as cuimse agus fadtéarmacha a bheith acu do leanaí. Na páistí a ndeachaigh siad seo i bhfeidhm orthu is féidir le himeachtaí cúraim a bheith an-leochaileach agus riachtanais chasta a bheith acu.

Cé go bhfáiltímid roimh an obair shuntasach atá déanta ag an RGLÓ chun é seo a fhorbairt reachtaíocht agus aitheantas a thabhairt do roinnt dearfach cinntí a rinneadh chun socruithe GAL atá ann cheana a athchóiriú in imeachtaí faoi Acht 1991, tá imní mhór orainn faoi ghnéithe áirithe den Bhille.

Is é an imní uileghabhálach atá againn go ndéanann an Bille gan foráil a dhéanamh do chur chuige atá cothrom go leor agus na rioscaí nach bhfreastalaíonn sé go maith ar leanaí áirithe, go háirithe na leanaí sin a bhféadfadh níos lú cumais a bheith acu mar gheall ar a n-aois agus / nó a riachtanais áirithe.

Ónár bpeirspictíocht, is gá go mbeadh an Bille leanbh-lárnaithe agus leanaí a chur ar dtús. Tugann sé deis rithábhachtach chun léiriú a

dhéanamh do gach leanbh a dtéann imeachtaí cúraim i bhfeidhm air go n-aithnímid iad mar shealbhóirí cearta agus rannpháirtithe sna himeachtaí seo agus go bhfuilimid tiomanta a gcearta a fhíorú i gcomhthéacs na n-imeachtaí seo. Mar sin, ní mór don Bhille seasamh go soiléir leis an leanbh cearta bunreachtúla chun nósanna imeachta córa (Airteagal 40.3.1), go ndéileálfar lena leas is fearr mar an chomaoin is tábhachtaí i gcomhthéacs imeachtaí cúraim a dhéanann difear dóibh (Airteagal 42A.4.1), agus chun a dtuairimí a fhionnadh agus an meáchan cuí a thabhairt dóibh sna himeachtaí seo (Airteagal 42A.4.2).

Creidimid go bhfuil trí réimse ar leith ann is gá aghaidh a thabhairt air:

1. **GAL a cheapadh in imeachtaí cúraim sa Chúirt Dúiche** – Faoi alt 35B den Bhille, ní hionann ceapachán GALs in imeachtaí gcúram sa Chúirt Dúiche agus toimhde i bhfabhar ceapacháin. Chomh maith leis sin, nuair a bhíonn an Chúirt ag cinneadh ar cheart ordú a dhéanamh chun GAL a cheapadh nó nach ea, ordaíonn an Bille go bhfuil roinnt rudaí le breithniú a d'fhéadfadh a bheith neamhaireach maolú a dhéanamh ar cheapachán GAL do leanaí a bhfuil níos lú cumais acu; na leanaí an-dóchúla is dóichí a dhéanfar páirtí in imeachtaí faoi alt 25 (1) d'Acht 1991. Tá an Bille ciúin freisin maidir le conas agóid a dhéanamh i gcoinne cinneadh gan an ceapachán a threorú de GAL gan leanbh a bheith ag brath ar thuismitheoir nó ar Tusla.
2. **Comhairle dlí agus ionadaíocht do GAL** – Faoi alt 35D den Bhille, dá ndiúltófaí d'iarratas ar chomhairle dlí agus / nó uirioll ó GAL an linbh sa Chúirt Dúiche, agus dá laghdódh an diúltú seo cumas an GAL a dhualgas a chomhlíonadh, tá an baol ann go ndéanfar cearta linbh d'fhéadfaí cosc a chur air. Tá imní orainn nach léiríonn gnéithe d'alt 35D an

méid a dúirt an RLGÓ linn go bhfuil sé beartaithe go dtarlóidh sé go praiticiúil.

3. **Feidhmeanna an GAL** – Is é príomhchúram dúinn é sin faoin mBille seo tá ról an GAL laghdaithe, stádas agus cosaintí leanaí in imeachtaí cúraim a laghdú mar i gcomparáid leis an staid reatha. Maidir leis seo, táimid go háirithe lena mbaineann go mbeidh drochthionchar ag forálacha arna ndéanamh faoi ailt 35E (6) agus 35E (9) ar chearta an linbh, go háirithe ceart an linbh ar nósanna imeachta córa.

Cuirimid fáilte roimh oscailteacht an Aire agus an RLGÓ athbhreithniú a dhéanamh ar fhorálacha áirithe den Bille i bhfianaise na n-imní atá curtha in iúl againn. Táimid ag súil go gcinnteoidh an tAire agus an RLGÓ go seasann agus go gcosnaíonn an reachtaíocht atá beartaithe an dlí go bunreachtúil cearta cosanta gach linbh a dtéann cúram i bhfeidhm air imeachtaí i gcothromas modh.

4.3 Athbhreithniú ar uchtáil oscailte agus leath-oscailte

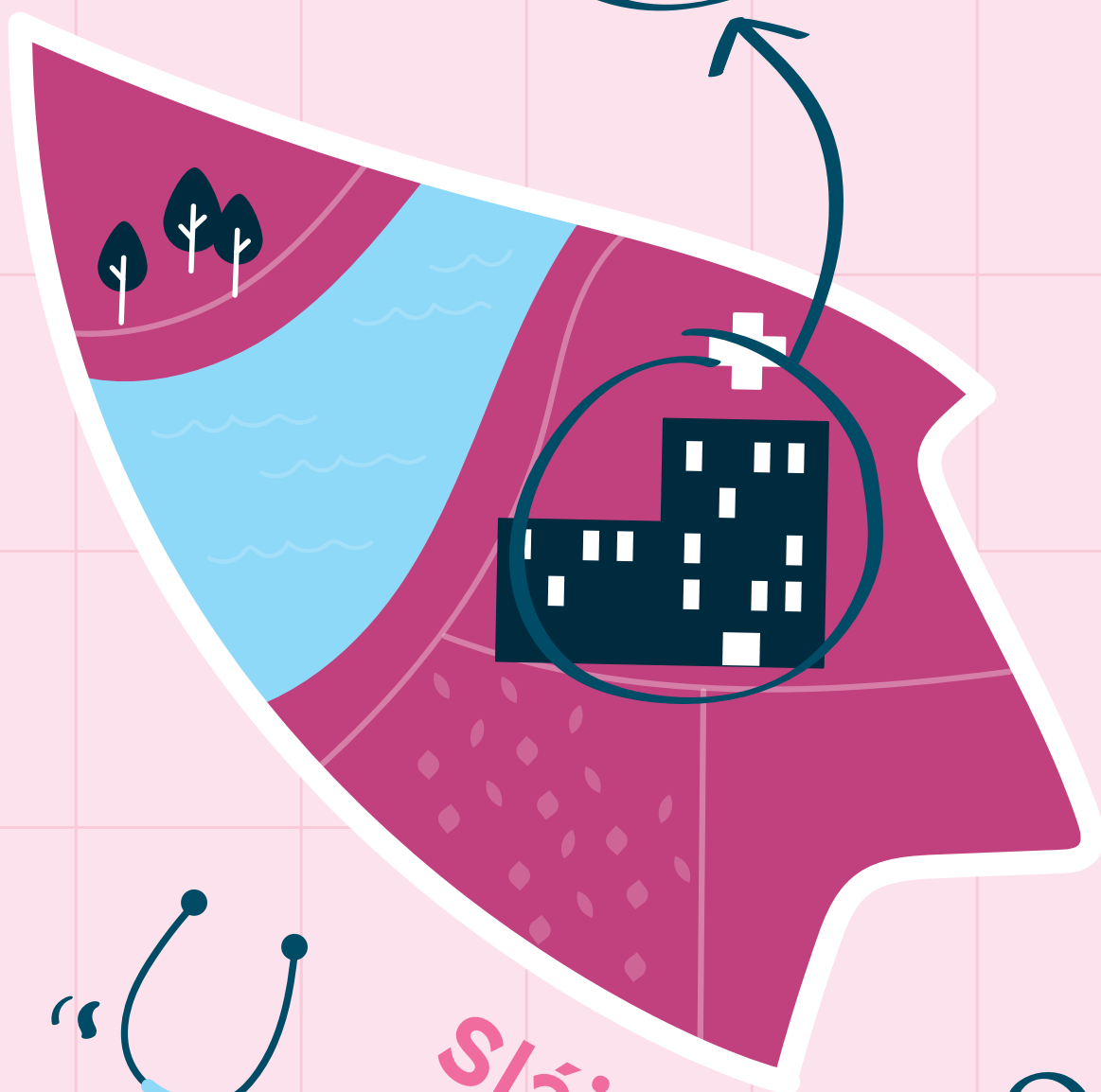
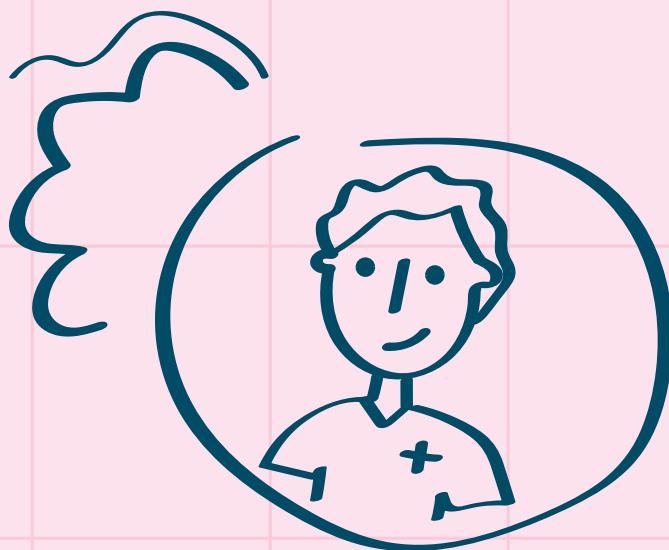
Le linn 2019, thug an RLGÓ faoi athbhreithniú ar féidearthacht oscailte nó leath-fhéideartha a thabhairt isteach uchtáil oscailte in Éirinn do leanaí uchtaithe faoi 18 mbliana d'aois. Ba léir don OOL gur cheart foráil a dhéanamh maidir le cineálacha uchtála níos oscailte in Éirinn. Chuireamar fáilte roimh an athbhreithniú seo mar deis scrúdú a dhéanamh ar na foirmeacha níos oscailte is féidir uchtáil a sholáthar, ag freastal ar na cearta agus leas leanaí. An t-athbhreithniú seo freisin thug sé deis machnamh a dhéanamh ar an gcaoi a bhféadfadh foirmiú uchtála oscailte agus leath-oscailte an dlí agus an beartas poiblí in Éirinn a ailíniú le heilimintí de cleachtas reatha agus réaltachtaí atá ag teacht chun cinn.

Dhírigh ár n-aighneacht chuig an RLGÓ ar bunús reachtúil a bhunú le haghaidh cineálacha uchtála níos oscailte; ag sainiú oscailte agus uchtáil leath-oscailte; cur chuige cás-ar-chás bunaithe ar chearta leanaí a ghlacadh; agus acmhainní agus tacaíochtaí leordhóthanacha a sholáthar. Ag cur san áireamh go bhfuil uchtáil i dtosach báire faoi leanaí, a gcearta agus riachtanais, mhol muid:

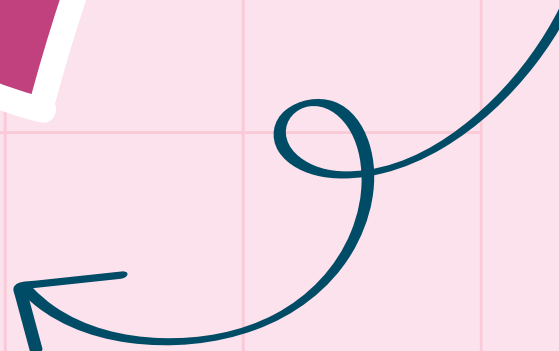
- Ba chóir go mbeadh foráil maidir le cineálacha uchtála níos oscailte in Éireann a chur ar bhonn reachtúil
- Ní foláir sainmhínte soiléire ar uchtáil oscailte agus leath-oscailte a bheith mar bhonn agus mar thaca ag na cineálacha uchtála níos oscailte a thabhairt isteach.
- Ní mór machnamh iomlán a dhéanamh ar chearta leanaí agus ar an gcaoi ar féidir cearta leanaí a shlógadh chun aproach leanbh-lárnaithe a chur ar an eolas maidir le cineálacha uchtála níos oscailte a sholáthar agus a chur i bhfeidhm
- Ba cheart go dtacódh soláthar foirmiúil le haghaidh cineálacha uchtála níos oscailte le cur chuige cás ar chás i leith pleanáil agus athbhreithniú teagmhála iar-uchtála.
- Caithfear leithdháileadh leordhóthanach a bheith ag gabháil leis acmhainní ionas go mbeidh raon oiriúnach de tá tacaíochtaí ar fáil chun freastal ar na riachtanais shonracha atá ag leanaí uchtaithe, Uchtála b'fhéidir go mbeadh ag teaghlaigh agus teaghlaigh breithe.

Chuir an tAire Leanaí agus Gnóthaí Óige tuarascáil ag eascairt as athbhreithniú an RLGÓ faoi bhráid an Oireachtais i mí na Samhna 2019. Tar éis athbhreithniú a dhéanamh ar an tuarascáil, fáiltíonn an OOL roimh a fhócas ar chearta agus leas leanaí agus ar mholtaí a áireamh atá ailínithe leis na moltaí a rinneadh inár n-aighneacht. Táimid ag súil leis go gcuirfear na moltaí i bhfeidhm gan mhoill.

5

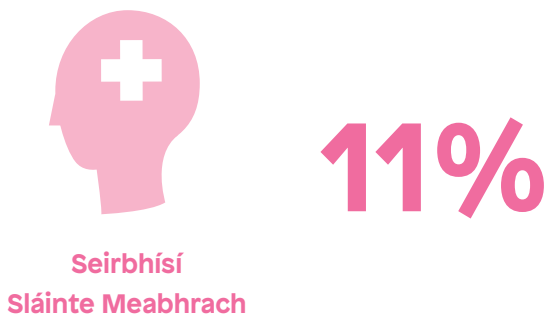
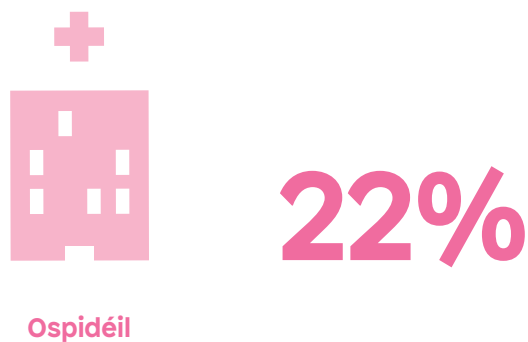
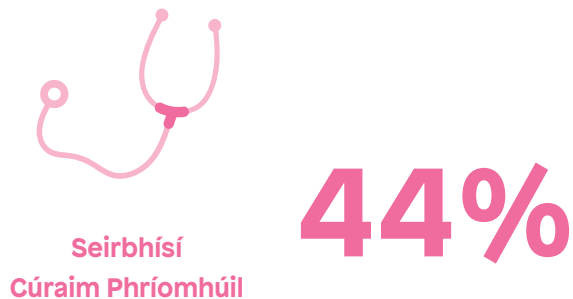
Sláinte

5.1 Sláinte

Sa chuid seo scrúdaímid an obair atá déanta ag Oifig an Ombudsman do Leanaí i réimse na Sláinte ar fud fheidhmeanna uile na hOifige; Gearáin agus Imscrúduithe, Beartas, agus Cearta Oideachas agus Rannpháirtíocht.

Miondealú ar ghearáin Sláinte:

Tháinig laghdú ar chion na ngearán a fuair an OCO a bhaineann le seirbhísí sláinte ó 16% in 2018 go 14% in 2019. Leanaímid ag fáil gearáin faoi leanaí ag fanacht le cóireáil scoliosis agus le haghaidh measúnú ar riachtanas.

Na trí cheist is mó a ndearnadh gearán fúthu ná seirbhísí cúraim phríomhúil, ospidéil agus seirbhísí sláinte meabhrach.

Cás-Staidéar 7 - Molly Bliain Ar Aghaidh

Rugadh Molly le Siondróm Down agus uathachas trom. Thréig a tuismitheoirí bitheolaíocha í ag a breith agus d'fhás sí suas lena teaghlach altrama tar éis a bheith a chur ann nuair a bhí sí ceithre mhí d'aois. Tá Molly ag brath ar a cúramóirí altrama i ngach réimse dá cúram, lena n-áirítear beathú, leithreas, folcadh agus cóiriú.

Rinne cúramóir altrama Molly gearán linn faoi leibhéal na dtacaí agus na seirbhísí a sholáthraíonn Tusla agus FSS chun freastal ar riachtanais Molly agus chun tacú lena socrúchán.

Cad a rinneamar

In 2018 d'fhoilsigh Oifig an Ombudsman for Children cas Molly, tuarascáil ina sonraítear gearán a fuaireamar faoi a leanbh faoi mhíchumas atá faoi chúram altrama. Dhá mhí dhéag ina dhiaidh sin d'fhillamar ar cas seo chun an dul chun cinn atá déanta ag FSS a rianú agus Tusla ar na gealltanais a thug siad.

Fuaireamar amach go raibh easpa comhordaithe idir Tusla agus FSS, rud a chiallaigh nach raibh na seirbhísí agus na tacaíochtaí a sholáthraíonn an dá eagraíocht leordhóthanach. Níor bhreathnaigh ceachtar gníomhaireacht ar Molly go hiomlánaíoch mar leanbh a bhí faoi mhíchumas agus faoi chúram araon. D'aithin Instead Tusla a riachtanais chosanta agus leasa, ach ní dhearna sí aon idirdhealú maidir lena riachtanais mhíchumais.

D'aithin FSS a riachtanais mhíchumais ach ní dhearna sí aon idirdhealú maidir lena cosaint agus leochaileachtaí leasa mar leanbh faoi chúram. Fuaireamar amach freisin gur fadhb í seo atá os comhair go leor leanaí faoi mhíchumas i gcúram. Chuir Tusla in iúl dúinn go raibh 472 leanbh in 2015 a ndearnadh diagnóis orthu faoi mhíchumas measartha go trom i socrúcháin chúraim altrama in Éirinn.

Toradh

Cé go bhfuil sé tábhachtach aitheantas a thabhairt don dul chun cinn atá déanta go háirithe do Molly féin, mhothaíomar nach bhfuil go leor athraithe ó foilsíodh cás Molly in 2018. Mar thoradh air sin gheall muid monatóireacht a dhéanamh ar na saincheisteanna seo in 2019, ag dul i dteagmháil le FSS agus Tusla. Foilsíodh nuashonrú eile in 2020.

5.2 Measúnú Riachtanais

Faoin Acht um Míchumas 2005, tá leanaí a bhfuil míchumas orthu, nó a chreidtear a bheith faoi mhíchumas, i dteideal measúnú riachtanas ag Feidhmeannas na Seirbhíse Sláinte (FSS). Cinneann measúnú riachtanas an bhfuil leanbh faoi mhíchumas agus na seirbhísí a d'fhéadfadh a bheith ag teastáil uathu (mar shampla, teiripe urlabhra agus teanga, fisiteiripe, srl).

Tá an-imní orainn faoin éifeacht, a d'fhéadfadh a bheith ina éifeacht dhiúltach thromchúiseach, atá ag an gcóras reatha um riachtanas a mheas ar sláinte agus folláine leanaí, agus ar a bhforbairt amach anseo. Dá bhrí sin, shocraigh muid tabhairt faoi phíosa oibre tiomnaithe chun measúnú riachtanas a scrúdú ó thaobh chearta leanaí de. Cuireadh tús leis an obair seo in 2019 agus táimid ag súil go bhfoilseofar ár dtuarascáil ar mheasúnú riachtanas le linn 2020.

5.3 Sláinte mheabhrach

I mí an Mhárta 2019, thug Comhchoiste Sláinte an Oireachtais cuireadh don OOL aighneacht i scríbhinn a dhéanamh ar an mBille Sláinte Meabhrach (Leasú) 2016. Tá a bhunús leis an mBille Comhaltaí Príobháideacha seo maidir le hábhair imní maidir le leanaí agus daoine óga faoi 18 a ligean isteach i ndaoine fásta in aonaid sláinte meabhrach d'othair chónaithe, cleachtas atá ag an gCoimisiún Sláinte Meabhrach (CSM) tréithrithe mar neamh-inmhianaithe agus míchuí.

Chuir an OCO imní mhór in iúl faoin gcleachtas seo arís agus arís eile, lena n-áirítear i dtuarascáil do Choiste na Náisiún Aontaithe um Chearta an Linbh in 2015, in aighneacht chuig Coiste Comhairliúcháin Phoiblí an tSeanaid ar Sheirbhísí Meabhairshláinte Leanaí in Éirinn in 2017, agus inár dtuarascáil Take My Hand, a d'fhoilsíomar in 2018.

Táimid den tuairim go daingean go gcaithfear deireadh a chur le ligean isteach leanaí agus daoine óga chuig aonaid sláinte meabhrach d'othair chónaitheacha. I bhfianaise leochaileacht leanaí agus daoine óga a bhfuil riachtanais chasta sláinte meabhrach acu, ní féidir glacadh leis nach bhfuil na bearta riachtanacha curtha i bhfeidhm go fóill chun deireadh a chur leis an gcleachtas seo. Mar a thugamar chun suntais inár n-aighneacht chuig an gComhchoiste, tá Bille 2016 ann toisc nár éirigh leis an Stát dóthain leanaí agus déagóirí iomchuí a chur i bhfeidhm seirbhísí agus tacaíochtaí sláinte meabhrach.

Tá gá le tuilleadh infheistíochta i mbeartha coiscitheacha, cúram príomhúil, agus sainseirbhísí pobail Sláinte Meabhrach Leanaí agus Déagóirí (CAMHS) chun deireadh a chur le leanaí agus daoine óga a ligean isteach in othair chónaitheacha aosacha in aonaid sláinte meabhrach. I gcás go leor leanaí agus daoine óga is féidir le tacaíochtaí agus

seirbhísí oiriúnacha ag céim luath cosc a chur ar dheacrachtaí sláinte meabhrach agus an gá atá le cúram agus cóireáil othar cónaitheach. Chun deireadh a chur leis an gcleachtas teastaíonn go leor saoráidí lasmuigh d'uaireanta oibre agus sain-aonaid d'othair chónaitheacha do leanaí agus do dhaoine óga a bhfuil riachtanais chasta sláinte meabhrach acu.

Cé go bhfuil an OCO ar an eolas faoi na dúshláin atá ann maidir leis na tacaíochtaí agus na seirbhísí seo a sholáthar, tá díomá orainn nach bhfuil níos mó dul chun cinn déanta.

Ar an iomlán, tá imní mhór orainn faoi luas mall an athraithe chun dlí, beartas agus soláthar a fheabhsú i réimse na sláinte meabhrach leanaí agus daoine óga. Ag cruinniú leis an Aire Stáit le freagracht as Meabhairshláinte agus Daoine Scothaosta i mí na Nollag 2019, leag an tOmbudsman do Leanáí béim ar an ngá le dul chun cinn sciobtha i roinnt réimsí, lena n-áirítear:

- críochnú agus foilsiú an Bille Sláinte Meabhrach an Rialtais (Leasú)
- Foilsiú na Fís Athraithe athnuachana
- an tionscadal Pathfinder Sláinte Meabhrach don Aos Óg a bhunú.

Cás-Staidéar 8 - Scéal Conor

Is déagóir é Conor a bhfuil diagnóis uathachais, dúlagair agus anró air. Ag an am a rinneadh an gearán leis an OOL, bhí Conor ag fanacht i mbarda pédiatraice in ospidéal ar feadh beagnach cúig mhí le tacaíocht ó bheirt bhall foirne i gcónaí. Ní raibh áit aimsithe ag Seirbhísí Míchumais an HSE ina bhféadfadh sé fanacht ós rud é nach raibh sé in ann filleadh ar an mbaile. Chuaigh a thuismitheoir i dteagmháil linn toisc go raibh imní orthu faoi nádúr míchuí an socrúcháin cúraim ospidéil, an mhoill a bhí ar FSS socrúchán oiriúnach a fháil dó agus easpa tacaíochtaí iomchuí chun cabhrú leis.

Tugadh le fios go raibh meáchan suntasach curtha suas aige le linn na hama sin, ní raibh mórán aclaíochta aige, ní raibh aon chóir leighis aige seachas cógas, ní raibh aon thacaíocht teiripe aige, ní raibh rochtain ar bith aige ar oideachas agus bhí a spreagadh sóisialta teoranta do chuirteanna óna thuismitheoirí agus ón bhfoireann oibre.

Cad a rinneamar

Scríobhamar litir chuig Seirbhísí Míchumais an HSE agus Seirbhísí CAMHS an HSE ag fiafraí maidir leis an bplean a bhí acu i ndáil le Conor agus maidir leis an bhfáth ar coinníodh san ospidéal é chomh fada sin nuair nach raibh gá leighis ann.

Bhuaileamar le Conor san ospidéal freisin agus d'inis sé dúinn an méid a mhothaigh sé go raibh sé ag cur amach air.

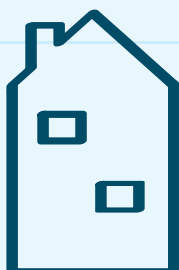
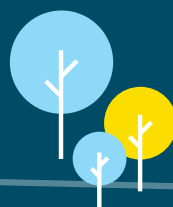
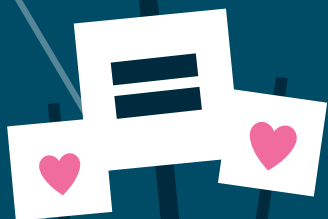
Toradh

Tar éis dúinn aghaidh a thabhairt ar an gcás, thosaigh na seirbhísí lena mbaineann le pleanáil níos réamhghníomhaí a dhéanamh dá chúram. Naoi mí tar éis dó a bheith curtha san ospidéal, d'eagraigh an HSE socrúchán aonair dó, arna thacú ag soláthróir príobháideach seirbhísí cúraim.

6

Soláthar Díreach

6.1 Soláthar Díreach

In 2017, thosaigh Oifig an Ombudsman do Leanaí ag glacadh le gearáin ó leanaí a chónaíonn i Soláthar Díreach, agus ó dhaoine fásta a rinne teagmháil linn thar ceann linbh. Ón am sin thugamar cuairt ar na hionaid um Sholáthar Díreach ar fud na tíre, rinneamar ceardlanna ar chearta leanaí agus rinneamar imscrúdú ar ghearáin. Is léir go bhfuil roinnt réimsí imní ann agus in 2019, thugamar tosaíocht do chearta agus do leas leanaí i Soláthar Díreach inár bPlean Straitéiseach.

6.2 Comhairliúchán le leanaí atá ina gcónaí i gcóiríocht Soláthair Dhírighe

Ó 2017, nuair a soiléiríodh ár sainchúram maidir le gearáin a dhéanamh a bhaineann le Soláthar Díreach, tá ceardlanna feasachta ar chearta á reáchtáil ag an Aonad um Oideachas Rannpháirtíochta agus Cearta le leanaí atá ina gcónaí i gcóiríocht Soláthair Dhírighe. Chuir labhairt le leanaí sna ceardlanna seo roinnt imní in iúl faoina dtaithí ar chónaí i sochaí na hÉireann. Ag léiriú an imní seo dó, thug ár bPlean Straitéiseach 2019-2021 tiomantas dul i gcomhairle le leanaí atá ina cónaí i gcóiríocht Soláthair Dhírighe.

Bhí cearta leanaí mar thúsphointe ag ár gcomhairliúchán agus bhí sé dírithe ar théamaí an chuimsithe agus an eisiaimh ar scoil, sa phobal agus sa tsochaí mhór. Idir mí Iúil agus

mí Dheireadh Fómhair 2019 bhuaileamar le 73 páiste idir 12 agus 17 mbliain d'aois ina gcónaí i naoi n-ionad cóiríochta in Éirinn. Ghlac na leanaí seo go léir páirt i ngrúpaí fócais comhairliúcháin ina n-ionaid chóiríochta agus rinne líon beag agallaimh aonair freisin. Tugadh cuairt ar gach ionad trí huaire. Ar dtús, thugamar cuairt ar gach ionad chun bualadh le leanaí agus lena dtuismitheoirí, an próiseas comhairliúcháin a mhíniú agus toiliú agus aontú a fháil dóibh siúd ar mhian leo páirt a ghlacadh. Bhí an dara cuairt comhdhéanta de phléití grúpa fócais ar chearta leanaí, cuimsiú, eisiaimh agus athruithe a bhí na leanaí ag iarraidh a fheiceáil. Tairgeadh agallaimh aonair le leanaí ag an dara cuairt seo freisin. Tar éis anailís tosaigh a dhéanamh ar na sonraí a bailíodh, d'fhillamar ar ais chuig na hionaid le haghaidh tríú cuairt chun aiseolas na rannpháirtithe a fháil ar ár n-anailís luath agus na príomhthéamaí a tháinig chun cinn.

I mí na Samhna 2019 bhí dhá sheisiún chruthaitheacha lá iomlán againn leis na rannpháirtithe. Tionóladh iad seo i mBaile Átha Cliath agus i Luimneach chun deis a thabhairt do leanaí ó na hionaid rannpháirteacha uile a bheith i láthair. Le linn na laethanta seo, ghlac 43 de na rannpháirtithe óga páirt i ngníomhaíochtaí ealaíne éagsúla agus thug siad gan ainm agallaimh chuig ceamara chun físeán a dhéanamh.

Ghin an comhairliúchán seo méid ollmhór sonraí saibhir. Beimid ag déanamh anailíse breise ar na sonraí seo agus ar na haschuir chruthaitheacha, d'fhonn aird a tharraingt ar eispéiris, ábhair imní, dóchas agus moltaí na leanaí maidir le hathrú. Foilseofar tuarascáil ar an gcomhairliúchán sin in 2020.

Cás-Staidéar 9 – An ceart chun súgartha agus chun sosa do leanaí atá ag lorg cosanta idirnáisiúnta

Tá áiseanna súgartha thar a bheith tábhachtach do leanaí atá ina gcónaí i soláthar díreach agus tá ceanglas ann go mbeidh súgradh oiriúnach, áiseanna áineasa agus staidéir a sholáthar in ionaid a óstáil teaghlaigh.

Mar chuid de chlár for-rochtana Oifig an Ombudsman do Leanaí thugamar cuairt ar Ionaid Treoshuimh Fáiltithe Éigeandála (ITFÉ) agus ar chóiríocht Soláthar Díreach ar fud na tíre. Ag ionad amháin, áit a raibh roinnt leanaí ina gcónaí, fuarthas go raibh an limistéar súgartha faoi dhíon beagnach gan bréagáin ach amháin carn beag bréagán bog agus peil boird. Dúirt tuismitheoirí linn go rachadh páistí dá seomraí leapa de ghnáth i gcás ina mbeadh sé ró-fhliuch nó ró-thé le himirt lasmuigh.

Ag an limistéar súgartha lasmuigh thugamar faoi deara go raibh an trealamh i ndroch-chaoi, go raibh an féar mórthimpeall bruscair le míreanna a caitheadh amach agus go raibh coimeádán nimhe francach nochtaithe agus inrochtana dó páistí ar bith a úsáideann an ceantar. Mar gheall ar easpa geata, bhí an limistéar seachadta seirbhíse inrochtana ag aon leanaí a úsáideann an limistéar. Dúirt tuismitheoir amháin linn nár lig sí dá leanaí an clós súgartha a úsáid mar mhothaigh sí go raibh sé neamhshábháilte.

Cad a rinneamar

Rinneamar ár mbarúlacha agus ár n-imní a roinnt leis an mbainisteoir ar an láthair an lá sin a d'aontaigh gur gá feabhsúcháin a dhéanamh, go háirithe sa limistéar lasmuigh.

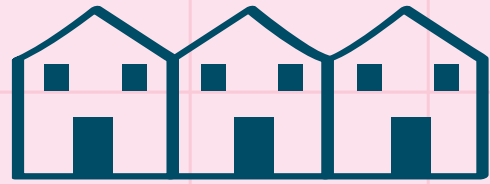
Toradh

Thug an Chuideachta Bainistíochta tiomantas na limistéir súgartha do leanaí a fheabhsú. Nocht cuairt ar ais chuig an ionad ina dhiaidh sin limistéar súgartha faoi dhíon le stoc maith agus trealamh nua sa ghairdín. Rinneadh slacht ar an limistéar lasmuigh agus athraíodh an geata. D'earcaigh siad comhordaitheoir leanaí freisin chun timpeallacht struchtúrtha a thabhairt do leanaí le haghaidh súgartha agus chun cabhrú leo lena gcuid obair bhaile um thráthnóna. Tá gníomhaíochtaí breise á gcur ar fáil in aghaidh an lae amhail club obair bhaile, club dráma, ealaíona agus ceardaíocht, club leabhar, caomhnú an dúlra, tionscadal pobail, comórtais cluichí, club físeáin, srl.

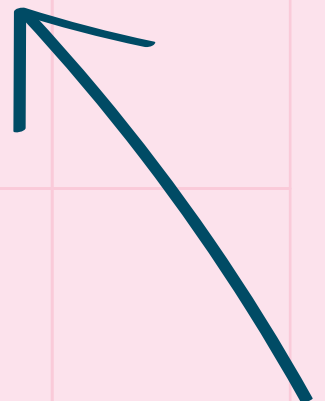

7

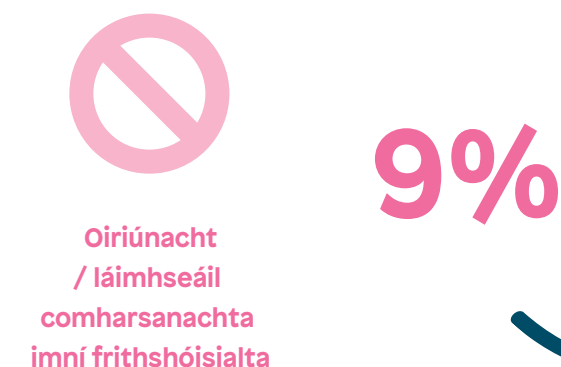
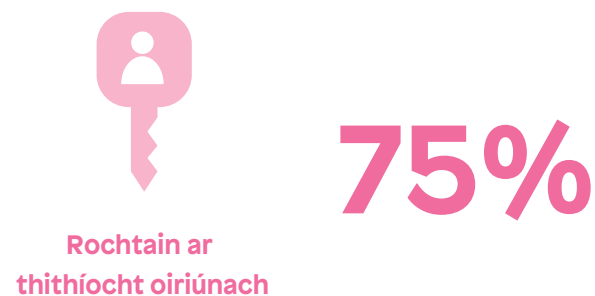
Tithíocht

7.1 Tithíocht

Sa chuid seo scrúdaímid an obair atá déanta ag Oifig an Ombudsman do Leanaí i réimse na Tithíochta ar fud fheidhmeanna uile na hOifige; Gearáin agus Imscrúduithe, Beartas, agus Cearta Oideachas agus Rannpháirtíocht.

Na 3 ghearán is fearr:

In 2019, bhain 5% de na gearáin a fuairamar le tithíocht, agus níor léirigh siad aon athrú ar an mbliain roimhe sin. Ba í rochtain ar thithíocht oiriúnach an phríomhcheist a ardaíodh, lena n-áirítear leithdháileadh tithíochta údaráis áitiúil, tithíocht oiriúnach do leanaí faoi mhíchumas, cóiríocht éigeandála do dhaoine gan dídean, leithdháileadh tosaíochtaí míochaine agus saincheisteanna ginearálta aistrithe.

Cás-Staidéar 10 – Scéal Andrew

Chuaigh máthair Andrew i dteagmháil linn i mí Feabhra 2019. Dúirt sí linn go bhfuil a mac faoi mhíchumas trom ó rugadh é agus go dteastaíonn cúram 24 uair an chloig uaidh. Toisc nach bhfuil aon úsáid fheidhmiúil ag Andrew as a chorp bhí a riachtanais tithíochta casta. Mhínigh a mháthair go dteastaíonn cóiríocht ó Andrew a d'éascaigh dóthain spáis do chathaoir rothaí, ardaitheoir agus trealamh míochaine.

Ag an gcéad teagmháil leis an OOL, bhí Andrew ag roinnt seomra leapa lena thuismitheoirí agus lena siblín níos óige. Bhí frustrachas ar mháthair Andrew mar gheall ar easpa cumarsáide leanúnach óna húdarás áitiúil maidir le tús a chur le hoibreacha oiriúnaitheacha ar áras an teaghlaigh. Dúirt sí linn go raibh deacrachtaí leanúnacha aici rochtain a fháil ar thithíocht oiriúnach do Andrew ó bhí sé ina thús.

Cad a rinneamar

Rinneamar teagmháil leis an údarás áitiúil agus dúradh linn gur cuireadh moill ar thús a chur leis an dtionscadal ag tigh Andrew ós rud é go raibh na hoibreacha a bhí beartaithe chomh casta sin. D'iarramar orthu máthair Andrew a choinneáil ar an eolas maidir leis an dáta gur dóigh go dtosódh na hoibreacha. D'iarramar ar an údarás áitiúil freisin a áirithiú go rachadh an conraitheoir atá freagrach as an tionscadal i dteagmháil le máthair Andrew ar bhonn rialta le linn na n-oibreacha d'fhonn aon chur isteach ar ghnáthimeachtaí laethúla Andrew a chosc. Rinneamar iarchúram ar an méid sin trí theagmháil a dhéanamh le máthair Andrew chun scéala a fháil uaithe an raibh feabhas tagtha ar an gcumarsáid nó nach raibh. Dúirt sí linn go raibh cumarsáid níos minice agus níos fearr faighte aici.

Toradh

Baineadh réiteach áitiúil amach agus chinntigh an t-údarás áitiúil go gcoinníodh máthair Andrew ar an eolas faoi stádas na n-oibreacha tógála ina dteach. Cuireadh tús leis an tionscadal i rith samhradh 2019 agus críochnaíodh é go rathúil.

7.2 Níl aon Tinteán mar do Thinteán féin: Tuairimí agus eispéiris leanaí maidir le maireachtáil i Moil Teaghlaigh

Bhí easpa dídine i measc leanaí fós ina príomhchúram don oifig in 2019. Amhail seachtain an 23rd go 29 Nollaig 2019, bhí 3,422 leanbh gan dídean lena dteaghlaigh.²

Inár dTuarascáil Bhliantúil 2018 thugamar tuairisc ar ár gcomhairliúchán le leanaí atá ina gcónaí i moil Teaghlaigh. Tar éis do Respond spás comhchónaithe a bhunú do theaghlaigh gan dídean i nDroim Conrach go déanach in 2016, tá Moil Teaghlaigh tagtha chun cinn mar bheart amháin atá dírithe ar an spleáchas ar óstáin agus tithe lóistín a laghdú chun freastal ar theaghlaigh gan dídean. Tá Moil Teaghlaigh deartha chun áiseanna nach bhfuil ar fáil do theaghlaigh in óstáin agus i Leaba agus Bricfeasta a sholáthar, lena n-áirítear saoráidí cócaireachta agus níos áisiúla roinnte agus spás lasmuigh.

In 2018 thugamar faoi chomhairliúchán in ocht Mol Teaghlaigh. Bhí na Moil seo lonnaithe i mBaile Átha Cliath agus lasmuigh den chathair. D'oibrigh raon soláthraithe príobháideacha agus eagraíochtaí neamhrialtasacha iad. Bhuaileamar le 37 leanbh idir 5 agus 17 mbliana d'aois chun a dtuairimí a fháil maidir le maireachtáil i Mol Teaghlaigh. Bhuaileamar freisin le 33 tuismitheoir le 43 leanbh faoi bhun 5 bliana d'aois chun a dtuairimí a fháil ar an gcaoi a raibh cónaí i Mol Teaghlaigh dá leanaí óga.

In Aibreán 2019 d'fhoilsíomar ár dtuarascáil ar an gcomhairliúchán seo – Níl aon Tinteán mar do Thinteán féin: tuairimí agus eispéiris leanaí maidir le maireachtáil i Mol Teaghlaigh.³ Chomh maith le haird a tharraingt ar thuairimí agus ar eispéiris leanaí agus tuismitheoirí a bhí ag plé linn, thairg an tuarascáil seo cearta leanaí peirspictíocht ar fhorbairtí ábhartha sa reachtaíocht agus sa bheartas poiblí a bhaineann le heaspa dídine teaghlaigh, agus d'aithin siad tosaíochtaí comhfhreagracha le haghaidh gníomhaíochta.

Cuireann ár dtuarascáil béim ar na rudaí a thaitin le leanaí faoi bheith ina gcónaí sa Mhol Teaghlaigh, na rudaí nach dtaitníonn leo agus

2 https://www.Tithíocht.gov.ie/sites/default/files/publications/files/homeless_report_-_december_2019_2.pdf

3 <https://www.oco.ie/library/no-place-like-home-childrens-views-and-experiences-of-living-in-family-hubs>

na hathruithe a bhí siad ag iarraidh a fheiceáil. I measc na rudaí dearfacha a d'aithin siad bhí sábháilteacht agus seasmhacht méadaithe i gcomparáid lena gcúinsí maireachtála roimhe seo, cairde a bheith acu sna Moil, foireann deas agus bia maith. Ainneoin sin, ní raibh go leor daoine in ann aon bhuntáiste a bhain le bheith ina gcónaí ansin a ainmniú, seachas go raibh sé níos fearr ná na cúrsaí contúirteacha ina raibh siad ina gcónaí iontu roimhe sin.

Bhí na rudaí a raibh deacrachtaí ag na páistí fúthu maireachtáil sna Moil Teaghlaigh agus ar mhaith leo go n-athrófaí iad níos iomadúla agus ba éasca dóibh iad a aithint. Rinne tuismitheoirí leanaí níos óige agus na leanaí ar bhuail muid leo roinnt mhaith díobh seo a roinnt. Ar áireamh leis an méid sin bhí easpa príobháideachais, easpa spáis, an iomarca torainn agus maoirseacht gan stad. Bhí sé deacair ar thuismitheoirí agus ar leanaí a bheith in ann gan cairde agus teaghlaigh cuairt a thabhairt orthu ar chor ar bith mar gheall ar rialacha an Mhoil, nó aon phríobháideacht a bheith acu nuair a cheadaítear do chuairoteoirí, agus ar an gcaoi sin iad a scaradh ó fhoinsí tacaíochta rithábachtacha. Bhí náire ar leanaí freisin as a n-easpa dídine agus go raibh siad ina gcónaí i Mol Teaghlaigh agus níor inis go leor acu dá gcairde cá raibh cónaí orthu. Chuir go leor leanaí in iúl go raibh dúlagar, imní orthu agus, ar feadh cúpla, smaointe féinmharaíthe.

Agus na tuairimí agus na heispéiris a roinneann leanaí agus tuismitheoirí agus ár n-anailís ar fhorbairtí sa dlí agus sa bheartas á gcur san áireamh, d'aithin ár dtuarascáil raon beart nach mór a chur i bhfeidhm:

- **Athchóiriú bunreachtúil** – Ní mór an cheist maidir le háireamh na gceart chun tithíochta sa Bhunreacht a chur ar aghaidh mar ábhar tosaíochta.
- **Reachtaíocht** – Is gá an phríomhreachtaíocht atá ann cheana (an tAcht Tithíochta 1988) a leasú ionas go mbeidh leanaí le feiceáil inti agus go gcaithfear í a neartú ionas

go mbeidh ar údaráis tithíochta cóiríocht agus tacaíochtaí iomchuí a sholáthar do theaghlaigh gan dídean le leanaí. Ba cheart reachtaíocht a leasú freisin chun teorann a chur ar an méid ama a gcaitheann teaghlaigh i gcóiríocht éigeandála.

- **Beartas** – Ní mór amlínte a chur i bhfeidhm chun deireadh a chur le cleachtais na féin-chóiríochta agus chun cóiríocht éigeandála a sholáthar do theaghlaigh in óstáin agus i Leaba agus Bricfeasta. Ba cheart meastóireacht neamhspleách a dhéanamh ar oiriúnacht na Mol Teaghlaigh chun a fháil amach cad iad na feabhsúcháin is gá a dhéanamh, ar cheart an cur chuige seo a shaothrú, agus ar cheart é a chomhlánú nó a chur ina ionad le cineálacha cur chuige malartacha chun cóiríocht éigeandála a sholáthar do theaghlaigh gan dídean.
- **Sonraí** – Ní mór Feabhsúcháin Sonraí a dhéanamh maidir le bailiú agus dí-chomhbhailiú sonraí a bhaineann le heaspa dídine i measc teaghlaigh le leanaí. Ní mór rochtain ar shonraí agus trédhearcacht sonraí a fheabhsú chun tacú le comhthuiscint ar na sonraí. Ba cheart go n-áireofaí le bearta chun sonraí a fheabhsú fócas níos láidre ar bhailiú, anailísiú agus ar fhoilsiú sonraí cáilíochtúla ionas go mbeidh forbairtí i mbeartas agus i soláthar poiblí bunaithe ar eispéiris na ndaoine a dtéann easpa dídine i bhfeidhm orthu go díreach, lena n-áirítear teaghlaigh gan dídean le leanaí.
- **Caighdeán agus cigireacht** – Ní mór cur chun feidhme an Chreata Náisiúnta um Chaighdeán Cháilíochta do Sheirbhísí do Dhaoine gan Dídean in Éirinn (CNCC) a chur chun cinn ar fud na tíre. Is gá meicníocht a chur i bhfeidhm chun iniúchadh neamhspleách, reachtúil a dhéanamh ar sheirbhísí easpa dídine.
- **Láimhseáil gearán** – Ní mór tacaíocht a thabhairt do gach soláthróir cóiríochta do dhaoine gan dídean chun cur chuige comhsheasmhach a ghlacadh maidir

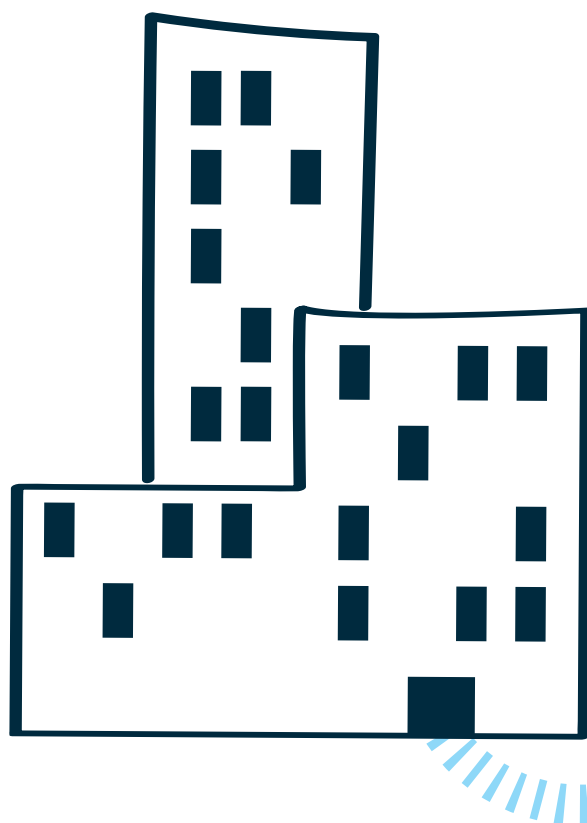
le láimhseáil gearán. Caithfear gearáin a dhéanann leanaí nó thar a gceann a láimhseáil ar bhealach leanbh-lárnaithe atá ar aon dul le dea-chleachtas.

- **Tacú le dínit** – Ní mór aird bhreise a thabhairt ar bhearta praiticiúla breise a chur i bhfeidhm chun tacú le dínit, athléimneacht agus folláine leanaí agus tuismitheoirí atá gan dídean. Tá méadú ar oibrithe tacaíochta leanaí agus tacaíochtaí teiripeacha i measc na mbeart ba cheart a mheas.

Seoladh Níl aon Tinteán mar do Thinteán féin an 18 Aibreán 2019. Theastaigh uainn go gcuirfeadh an seoladh seo béim bhreise ar eispéiris na leanaí agus iad ag maireachtáil i Mol Teaghlaigh. Chun é seo a dhéanamh, bunaíodh an t-ionad seolta chun samplaí a sholáthar den chuma a bhí ar chónaí i Mol Teaghlaigh dóibh. Ag baint úsáide as aisteoirí agus ag socrú troscáin chun na spásanna ina raibh na leanaí ina gcónaí lena dteaghlaigh a léiriú, rinneamar athchruthú ar eispéireas scuaine le haghaidh bia, leapacha bunc a roinnt le tuismitheoir, gan aon spás

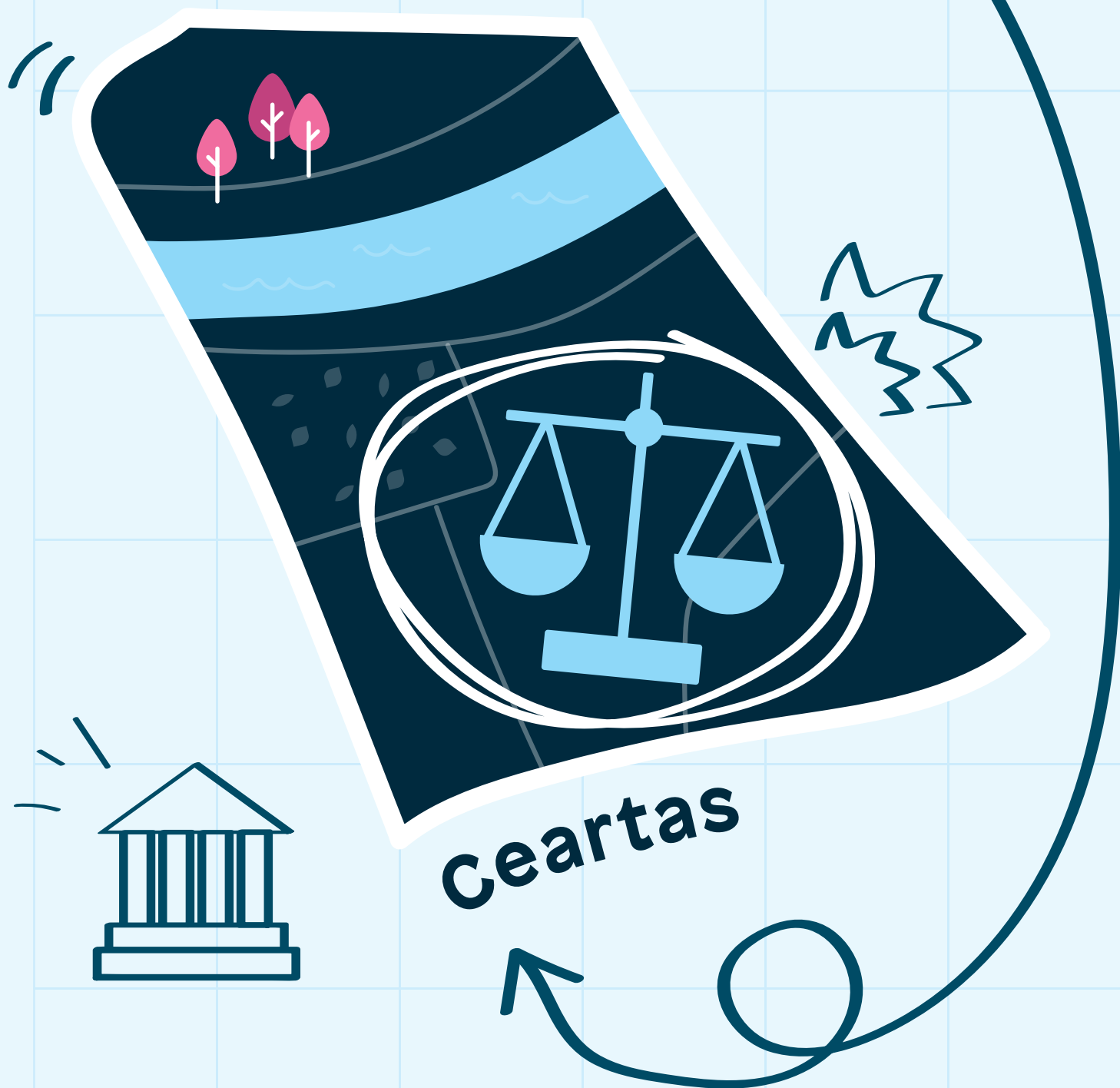
príobháideach a bheith againn agus gan aon áit a bheith acu chun obair bhaile a dhéanamh nó staidéar a dhéanamh. Bhí saothar ealaíne a chruthaigh na páistí le linn an chomhairliúcháin ar taispeáint agus bhí a gcuid scéalta, a chuir aisteoirí in iúl, ar fáil le héisteacht leo.

Tar éis fhoilsiú Níl aon Tinteán mar do Thinteán féin, bhuail muid leis an Aire Tithíochta, Pleanála agus Rialtais Áitiúil agus scríobhamar chuig an Aire Gnóthaí Leanaí agus Óige. I mí an Mheithimh 2019, bhuail muid le Comhchoiste an Oireachtais ar Ghnóthaí Leanaí agus Óige, mar a rinne sé scrúdú ar thionchar easpa dídine ar leanaí. Bhíomar os comhair Chomhchoiste an Oireachtais um Thithíocht, Pleanáil agus Rialtas Áitiúil le linn a scrúdaithe ar easpa dídine teaghlaigh agus leanaí. Tharraing na tuarascálacha a d'fhoilsigh na Comhchoistí seo i mí na Samhna 2019 ó Níl aon tinteán mar do Thinteán féin agus tá go leor de na moltaí ailínithe leo siúd a rinneadh inár dtuarascáil. Tógfaimid ar ár gcuid oibre maidir le heaspa dídine leanaí agus teaghlaigh le linn 2020.

8

8.1 Ceartas

Sa chuid seo scrúdaímid an obair atá déanta ag Oifig an Ombudsman do Leanaí i réimse an Cheartais ar fud fheidhmeanna uile na hOifige; Gearáin agus Imscrúduithe, Beartas, agus Cearta Oideachas agus Rannpháirtíocht.

Tháinig 6% dár
ngearáin ón
earnáil ceartais

6%

8.2 For-rochtain OOL ar Champas Coinneála Baile an Oibricigh

In 2016, sheolamar ár gclár agus thógamar an chéad chéim i dtreo chlár fo-rochtana a bhunú ar Champas Choinneála Leanaí Bhaile an Oibricigh. Ba é an aidhm shimplí a bhí againn ná ár bhfeidhm neamhspleách gearán agus imscrúdaithe a chur ar fáil agus chomh sofheicthe agus is féidir don ghrúpa leanaí leochaileacha seo.

Tá an clár fo-rochtana sin bunaithe go daingean anois agus is cuid dhílis d'obair ár bhfoireann Gearán agus Imscrúdú é. Tugaimid cuairt ar an gcampas uair sa mhí ar a laghad chun labhairt le daoine óga go díreach agus go príobháideach chun a gcuid imní a chloisteáil. Is é an rún atá againn ár dtionchar a úsáid chun aon saincheistanna a ardaíonn daoine óga a réiteach go tráthúil.

Cás-Staidéar 11 – Scéal Jamie

Is duine óg 16 bliana d'aois é Jamie a d'fhreastail ar ár gclinic for-rochtana ag Ionad Coinneála Baile an Oibricigh. Chuir Jamie a bhí faoi chúram Tusla in iúl dúinn go raibh sé le scaoileadh i gceann cúpla mí. Bhí sé ina chónaí in ionad cúraim chónaithe roimh a phianbhreith agus dúirt sé linn go raibh sé sásta maireachtáil ann. Bhí imní ar Jamie go raibh éiginnteacht ann an mbeadh sé ag dul ar ais chuig an ionad nó an gcuirfí in áit eile é mar nár aontaíodh plean cúraim dó. Dúirt Jamie linn go raibh imní air go mbeadh sé gan dídean.

Cad a rinneamar

Rinneamar teagmháil leis an bhfoireann oibre sóisialta atá freagrach as cúram Jamie. Chuir an Príomh-Oibrí Sóisialta in iúl dúinn go raibh éiginnteacht ann an bhféadfadh an socrúchán freastal ar riachtanais Jamie. D'iarr Tlala plean mionsonraithe ón ionad cónaithe faoin gcaoi a raibh sé beartaithe acu teagmháil a dhéanamh le Jamie le linn a tréimhse i mBaile an Oibricigh chun é a ullmhú le filleadh ar a gcuid cúram. Fuarthas an plean seo anois agus shocraigh an fhoireann oibre sóisialta tacú leis an bplean seo agus bheidís ag moladh go dtacódh an bhainistíocht shinsearach leis an bplean.

Toradh

Sheol Tusla litir chugainn inar leagadh amach go raibh cinneadh déanta go bhfillleadh Jamie ar a ionad cónaithe tar éis dó a ligean amach ó Bhaile an Oibricigh. Labhraíomar le Jamie agus dúirt sé linn go raibh an-áthas air gur rinneadh an cinneadh sin agus go raibh sé ag mothú dearfach faoina thodhchaí.

9

**Dúshláin nua
do chearta
leanaí**

9.1 Dúshláin nua do chearta leanaí

Sa chuid seo dírimid aird ar obair an OOL sa timpeallacht dhigiteach agus i réimsí eile ina bhfuil forbairtí nua ag tarlú do chearta leanaí. Tá sé riachtanach go ndéanaimid scrúdú agus machnamh i gcónaí ar dhúshláin nua atá roimh leanaí agus daoine óga, agus an tionchar a bhíonn ag na hathruithe seo orthu mar shealbhóirí cearta.

9.2 Sábháilteacht sa timpeallacht dhigiteach

I mí an Mhárta 2019, rinne an tAire do Chuir Cumarsáid, Gníomhaíocht Aeráide agus an Comhshaol tús le comhairliúchán poiblí ar rialáil ábhar díobhálach ar ardáin ar líne agus ar chur i bhfeidhm na Treorach athbhreithnithe um Sheirbhísí Meán Closamhairc (TSMC).

Chuireamar fáilte roimh an gcomhairliúchán seo, go háirithe a fhócas ar chosaint leanaí a neartú ar líne trí iarracht a dhéanamh Coimisinéir Sábháilteachta Ar Líne a bhunú. Is smaoineamh é Coimisinéir Sábháilteachta Ar Líne a bhunú a pléadh le roinnt blianta agus cé go dtacaímid leis an tionscnamh, is eol dúinn freisin gur gnóthas casta é meicníocht rialála neamhbhreithiúnach iomchuí, inmharthana agus éifeachtach a chur i bhfeidhm.

I bhfianaise shainchúram reachtúil OOL chun cearta agus leas leanaí a chur chun cinn, dhíríomar ár n-aighneacht ar mholtaí le haghaidh dlíthe nua sábháilteachta ar líne, lena n-áirítear an Coimisiún Sábháilteachta Ar Líne

a bhunú. Toisc go raibh na tograí seo ag céim luath dá bhforbairt agus nár thagair na hábhair chomhairliúcháin ghaolmhara a d'fhoilsigh an Roinn Cumarsáide, Gníomhaíochta Aeráide agus Comhshaoil (RCGAC) do chearta leanaí, ba é príomhchuspóir ár n-aighneacht aird a tharraingt ar oibleagáidí an Stáit i leith leanaí, go háirithe faoi Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe um Chearta an Linbh (CNACL) agus maidir leis na réimsí gaoimhara de chearta leanaí ar líne agus cearta agus gnó leanaí.

Agus muid ag moladh gur gá go n-áireofaí san obair amach anseo chun tograí a fhorbairt d'Acht Sábháilteachta Ar Líne agus do Choimisinéir Sábháilteachta Ar Líne fócas ar éifeacht a thabhairt do chearta leanaí, mhol muid gur cheart don RCGAC:

- Creat cearta a úsáid agus foráil iomchuí a dhéanamh do chearta leanaí laistigh den chreat seo, lena n-áirítear prionsabail ghinearálta an UNCRC mar atá leagtha amach faoi Airteagail 2, 3, 6 agus 12
- Tabhair deis bhríoch, thráthúil, oiriúnach d'aois agus oiriúnach do leanaí do leanaí agus do dhaoine óga faoi 18 a dtuairimí a chur in iúl maidir leis na gnéithe sin de na tograí reatha a théann i bhfeidhm orthu
- Tabhair aird chúramach ar threoir agus ar mholadh idirnáisiúnta agus Eorpach maidir le réimsí idirghaolmhara chearta leanaí ar líne agus cearta agus gnó leanaí, lena n-áirítear treoir agus moltaí a bhaineann le bearta reachtacha, rialála agus feabhais.

Mhol muid chun a chinntiú go bhfuil na forálacha reachtúla a dhéantar do Choimisinéir Sábháilteachta Ar Líne inmharthana agus comhoiriúnach le cearta, gur cheart don RCGAC:

- ábhar díobhálach ar líne a aithint agus a shainiú ar bhealach atá oibiachtúil, bunaithe ar fhianaise, soiléir agus gan athbhri
- do dhéanamh socrú maidir le neamhspleáchas reachtúil Coimisinéir Sábháilteachta Ar Líne, cibé ar a dtugtar agus a struchtúraíonn sé
- feidhmeanna reachtúla a shannadh do Choimisinéir Sábháilteachta Ar Líne atá riachtanach, dlísteanach, iomchuí agus comhoiriúnach dá chéile, agus a chomhlánaíonn feidhmeanna atá á gcomhlíonadh faoi láthair ag comhlachtaí eile.

9.3 Taighde ar chur chun cinn ceart leanaí chun éisteachta trí na meáin shóisialta agus dhigiteacha

Le linn 2019 chuir foireann taighde ón Ionad um Thaighde Sóisialta agus Oideachais ag TU Bhaile Átha Cliath taighde chun cinn don OOL faoin gcaoi a bhféadfaí na meáin shóisialta agus dhigiteacha a shlógadh chun ceart leanaí chun éisteachta a fháil i bpróisis chinnteoireachta poiblí a théann i bhfeidhm orthu.

Críochnaíodh an chéad chéim den taighde, a raibh i gceist léi athbhreithniú deisce ar litríocht ábhartha a dhéanamh, in 2018. In 2019, d'oibrigh an fhoireann taighde chun taighde bunscoile leantach a fhorbairt agus a chur i bhfeidhm a dhírigh ar thuairimí leanaí agus daoine óga a chloisteáil. chomh maith le peirspictíochtaí raon páirtithe leasmhara atá ag obair i réimsí ábhartha den earnáil phoiblí, san earnáil phríobháideach, sa tsochaí shibhialta agus i dtaighde.

Táimid ag súil go mbeidh tuarascáil taighde deiridh ina sonraítear torthaí an tionscadail seo curtha i gcrích in 2020.

9.4 Ráiteas ENOC ar chearta leanaí sa timpeallacht dhigiteach

Tá an OOL ina bhall de Líonra Eorpach Ombudspersons do leanaí (ENOC), a chuimsíonn Ombudspersons agus Coimisinéirí Leanaí ó níos mó ná 40 tír ar fud na hEorpa.

Áiríodh in obair ENOC in 2019 fócas ar leith ar chearta leanaí sa timpeallacht dhigiteach. Chuir an OOL go gníomhach le gníomhaíochtaí ENOC trí pháirt a ghlacadh i seimineár téamach do bhaill ENOC a tionóladh i mBealtaine 2019 agus trí fhaisnéis a roinnt ar fhorbairtí ábhartha in Éirinn. Chuireamar freisin le hullmhú ráitis ag ENOC ar chearta leanaí sa timpeallacht dhigiteach, a glacadh ag 23ú Tionól Ginearálta ENOC i Meán Fómhair 2019. Leagtar amach sa ráiteas seo raon beart a mholann ENOC nach mór don Chomhairle iad a chur chun cinn Eoraip, An Coimisiún Eorpach, Stáit agus iompróirí dualgais eile ar mhaithe lena chinntiú go ndéantar cearta leanaí sa timpeallacht dhigiteach a urramú, a chosaint agus a chomhlíonadh.

9.5 Cearta leanaí mar ábhair sonraí

I mí an Mhárta 2019, rinne an OOL aighneacht chuig comhairliúchán an Choimisiúin um Chosaint Sonraí (CCS) maidir le próiseáil sonraí pearsanta leanaí agus cearta leanaí mar ábhair sonraí faoin Rialachán Ginearálta maidir le Cosaint Sonraí (RGCS). Is é aidhm an chomhairliúcháin seo obair an CCS a threorú chun ábhair threorach a tháirgeadh do leanaí agus d'eagraíochtaí a phróiseálann sonraí pearsanta leanaí.

Spreag ár n-aighneacht an CCS treoir a fhorbairt a thacaíonn le gach eagraíocht a bhfuil baint acu le sonraí pearsanta leanaí a phróiseáil chun:

- stádas leanaí a aithint mar ábhair chearta
- cearta leanaí a urramú, a chosaint agus a chosaint
- cur chuige páiste-lárnach, bunaithe ar chearta, a ghlacadh maidir le cóireáil leanaí mar ábhair sonraí agus mar shonraí pearsanta

Creidimid gur chóir go mbeadh tiomantas inléite ó gach eagraíocht chun gníomhú ar mhaithe le leas leanaí mar shnáithe comhsheasmhach ag rith trí bhailiú agus phróiseáil sonraí pearsanta gach linbh.

Dhírigh ár n-aighneacht chuig an CCS ar an gcaoi a bhféadfaí forálacha áirithe den RGCS a chur i bhfeidhm ar bhealach atá comhsheasmhach le cearta leanaí agus rinne sé moltaí comhfhreagracha maidir le:

- an ceart rochtana (Airteagal 15 GDPR)
- an ceart chun scriosadh (Airteagal 17 GDPR)
- fíorú aoise (Airteagal 8 GDPR)
- margaíocht dhíreach
- próifiliú chun críocha margaíochta.

Tuigimid go bhfuil treoir an CCS le foilsiú in 2020. Tá súil againn go gcruthóidh an treoir seo mar acmhainn faisnéiseach chumhachtach do leanaí agus do dhaoine óga. Tá súil againn freisin go neartóidh sé cumas eagraíochtaí, lena n-áirítear an OOL, sonraí pearsanta leanaí a phróiseáil ar bhealach atá ailínithe le leas leanaí agus a thacaíonn lena gcearta mar ábhair sonraí.

9.6 An Chomhairle Chomhairleach Náisiúnta um Shábháilteacht Ar Líne

Mar a thuairiscigh muid inár dTuarascáil Bhliantúil 2018, i Meán Fómhair 2018 thug an tAire Stáit um Acmhainní Náidúrtha, Gnóthaí

Pobail agus Forbairt Dhigiteach cuireadh don OOL a bheith ina bhall den Chomhairle Chomhairleach Náisiúnta um Shábháilteacht Ar Líne (CCNSL).

Ghlacamar leis an gcuireadh seo ar an mbonn go dtarraingeodh siar ón CCNSL más gá dá dtiocfadh coinbhleacht leasa chun cinn idir ár mballraíocht sa Chomhairle agus neamhspleáchas agus feidhmeanna reachtúla an OOL.

Le linn 2019, lean an OOL de bheith rannpháirteach sa CCNSL, ag freastal ar chruinnithe den Chomhairle a tionóladh i mí Eanáir, Bealtaine agus Deireadh Fómhair.

9.7 Staidéar Féidearthachta maidir le Ráthaíocht Leanaí (SFRL)

Scéim bheartaithe is ea Ráthaíocht i dTaobh Leanaí atá le cur ar fáil ag an gCoimisiún Eorpach trí Chiste Sóisialta na hEorpa. Bhí ceithre chruinniú ann in 2019 chun imscrúdú a dhéanamh ar na bealaí ina mbainfeadh na páistí is mó míbhuntáiste san Eoraip leas as Ráthaíocht i dTaobh Leanaí. Dhírigh na cruinnithe ar pháiste faoi míchumas, páistí atá ina gcónaí i gcúrsaí contúirteacha, páistí atá ina gcónaí in institiúidí agus páistí a bhfuil cúlra imirce acu. Tá an staidéar indéantachta ag breathnú ar an gcaoi ina gcabhródh Ráthaíocht i dTaobh Leanaí chun cúram sláinte saor in aisce, oideachas saor in aisce, oideachas agus cúram luath-óige (COLO) saor in aisce, tithíocht cuibhiúil agus cothú iomchuí a áirithiú go gach ceann de na páistí sin. Chuir Oifig an Ombudsmain do Leanaí leis na cruinnithe sin agus tharraingíomar aird ar an gcás do pháistí in Éirinn. Cuirfidh torthaí na gcrúinnithe sin le tuarascáil idirmheánach an FSCG, leis an gcomhdháil dheireanach agus le leagan amach cistí an Aontais Eorpaigh 2021–2027.

10

ag Féachaint
chun cinn
ar 2020

10.1 Tosaíochtaí do Leanaí 2020

De réir mar a bhunófar Rialtas nua agus pleananna don todhchaí á gcur i bhfeidhm, oibreoidh an OOL chun cearta leanaí a chur chun cinn i measc lucht déanta cinntí.

Tabharfaimid tosaíocht do shaincheisteanna lárnacha a théann i bhfeidhm ar leanaí in Éirinn, ag áiteamh go ngníomhóidh an Rialtas nua láithreach i réimsí easpa dídine leanaí agus teaghlaigh; seirbhísí sláinte meabhrach do leanaí; agus na dúshlán atá roimh leanaí atá ina gcónaí i Cóiríocht Soláthair Dhírih.

Tithíocht

- Tá sé thar am gur tithíocht an ceart bunreachtúil do leanaí agus do theaghlaigh in Éirinn. Trí cheartú ar chaighdeán leordhóthanach tithíochta do leanaí a chinntiú d'fhéadfadh sé an chumhacht agus an spreagadh a thabhairt do lucht déanta beartas dul i ngleic leis an ngéarchéim leanúnach, agus bearta a chur i bhfeidhm a chinnteoidh nach dtarlóidh aon ghéarchéim den sórt sin arís.
- Níor chóir go mbeadh náire ar aon leanbh toisc go bhfuil sé gan dídean. Níor chóir go mbraithfeadh aon tuismitheoir gur theip orthu toisc go bhfuil siad féin agus a leanaí gan dídean. Teastaíonn méadú ar thacaíochtaí teiripeacha, oibríthe tacaíochta leanaí agus bearta eile chun tacú le hathléimneacht, dínit agus féinfhiúchas leanaí gan dídean.
- Caithfear leanaí a aithint sa reachtaíocht tithíochta. Tá an bhunreachtaíocht atá ann cheana neamhleor mar tá leanaí dofheicthe.
- Teastaíonn reachtaíocht chun srian a chur leis an méid ama a chaitheann leanaí i gcóiríocht éigeandála.
- Is gá caighdeán a chur i bhfeidhm i ngach Mol Teaghlaigh lena chinntiú go gcomhlíontar na riachtanais agus go bhfuil soláthar ann go comhsheasmhach.

Meabhairshláinte

- Caithfear an Tionscadal Pathfinder Sláinte Meabhrach don Aos Óg, moladh ón Tascfhórsa ar Shláinte Meabhrach don Aos Óg, a chur ar aghaidh chun príomh-ranna a thabhairt le chéile chun seirbhísí meabhairshláinte na n-óg a fheabhsú. Caithfear aghaidh a thabhairt ar an easpa gníomhaíochta scanrúil ó na trí roinn atá freagrach as an tionscadal seo a chur ar bun.
- Caithfear fis atá sainiúil do leanaí maidir le cúram sláinte meabhrach do leanaí a fhorbairt.
- Ba cheart go mbeadh cuid thiomnaithe dírithe ar leanaí san Acht Sláinte Meabhrach 2001, nuair a leasófar é. Ba cheart dó breithniú a dhéanamh ar cheart leanaí ar an gcaighdeán is airde insroichte sláinte meabhrach, a gceart chun a leasa a mheas, a gceart go n-éistfi leo i ngach cinneadh a bhaineann lena sláinte meabhrach agus lena dtoiliú.
- Is gá tosaíocht a thabhairt do sheirbhísí uilíocha, inrochtana, bunaithe ar fhianaise agus luath-idirghabháil meabhairshláinte ar leibhéal an phobail.
- Ba chóir an méid airgid atá á chaitheamh ar thacaíochtaí agus seirbhísí sláinte meabhrach go sonrach do leanaí a fhoilsiú.
- Ba cheart an líon airgid atá á chaitheamh ar thacaíocht agus seirbhísí meabhairshláinte go speisialta do pháistí a fhoilsiú ar bhonn rialta.
- Ba cheart go dtabharfar cead do réimse leathan gairmithe a bhfuil taithí acu dualgais chliniciúla a ghlacadh chun a áirithiú nach mbeidh páistí ag fanacht i gcás nach mbeidh post comhairleora líonta.
- Ba cheart Seirbhís Náisiúnta Eolais agus Abhcóideachta um Mheabhairshláinte Óige a bhunú.

Soláthar Díreach

- Tar éis níos mó ná 20 bliain tá sé in am fíor-roghanna eile seachas Soláthar Díreach a mheas. Ní maith le maireachtáil institiúideach do leanaí ná do shaol an teaghlaigh.
- Caithfear gníomhú chun amanna iarratais ar thearmann a laghdú go dtí an sprioc bhunaidh 12 mhí. Níl sé maith go leor go bhfuil leanaí agus teaghlaigh ag fanacht blianta le fáil amach céard atá i ndán dóibh.

10.2 Monatóireacht ar Éirinn ag Comhlachtaí Conartha um Chearta an Duine de chuid na Náisiún Aontaithe

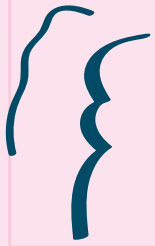
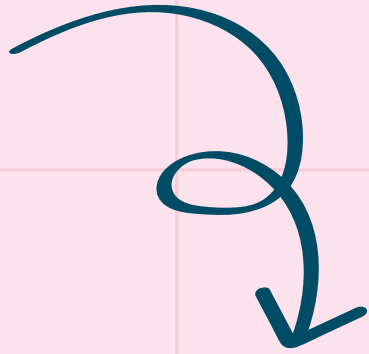
Le linn 2020, beidh dul chun cinn na hÉireann maidir lena cuid oibleagáidí maidir le cearta an duine a chomhlíonadh, lena n-áirítear a cuid oibleagáidí i leith leanaí, mar fhócas aird ag roinnt de Chomhlachtaí Conartha Chearta an Duine na Náisiún Aontaithe.

I measc na bhforbairtí a bhaineann le leanaí ina leith seo beidh aighneacht an Stáit a chéad tuarascáil tar éis dhaingniú na hÉireann ar Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe um Chearta Daoine faoi Mhíchumas (CNACDM) in 2018 agus tuarascáil thréimhsiúil an Stáit ar a chur i bhfeidhm ar an Idirnáisiúnta Cúnant ar Chearta Eacnamaíocha, Sóisialta agus Cultúrtha (ICCESC).

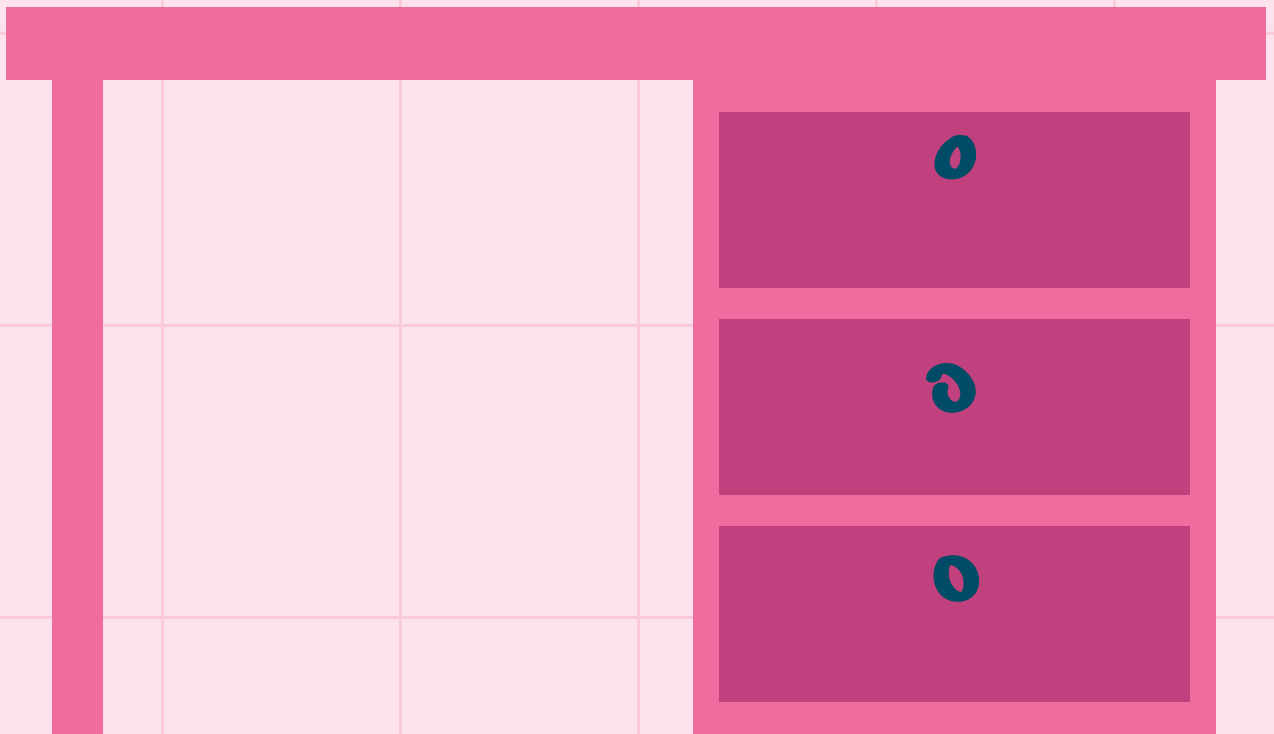
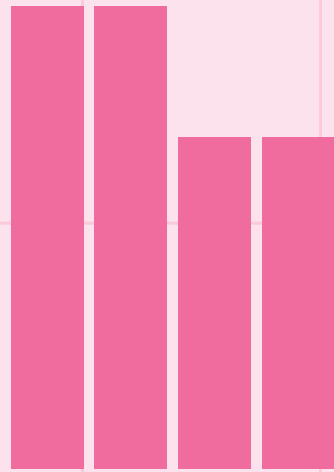
I mí Dheireadh Fómhair 2019, ghlac an Stát go foirmiúil le cuireadh chun nós imeachta simplithe a roghnú a bhaineann lena oibleagáidí tuairiscithe faoi Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe um Chearta an Linbh (CNACL). Mar thoradh air sin, in 2020 cuirfidh Coiste na Náisiún Aontaithe um Chearta an Linbh tús leis an bpróiseas chun faireachán thréimhsiúil a dhéanamh ar an dul chun cinn atá á dhéanamh ag Éirinn chun a oibleagáidí i leith leanaí faoin CNACL a chur i bhfeidhm. Beidh an OOL ag plé leis an bpróiseas seo, ar an gcéad dul síos trí thuarascáil tosaigh a chur faoi bhráid Choiste na Náisiún Aontaithe um Chearta an Linbh chun obair an Choiste seo a chur ar an eolas in 2020 chun liosta saincheisteanna a ullmhú ar mian leis go ndéanfaidh Stát na hÉireann tuairisc orthu i 2021.

11

**Rith
na hOifige**

11.1 Buiséad

Leithdháiltear buiséad an OOL tríd an Roinn Leanaí agus Gnóthaí Óige, agus tarraingítear anuas é go rialta i rith na bliana. In 2019, ba é € 2.747m ár mbuiséad, méadú de € 15,000 ar 2018. Mar atá leagtha amach in Ailt 17 (1) agus (2) An tAcht um Ombudsman do Leanaí 2002, tá an tOmbudsman do Leanaí freagrach as Ráitis Airgeadais a ullmhú, as rialtacht idirbhearta na hOifige a chinntiú, agus as comhlíonadh an Chóid Chleachtais um Rialachas Comhlachtaí Stáit a chinntiú.

I measc na bhfeidhmeanna atá mar bhonn leis na freagrachtaí seo tá íocaíochtaí as earraí agus seirbhísí a údarú agus monatóireacht a dhéanamh orthu, próisis tairisceana, oibriú an phárolla, agus tiomsú tuairisceán míosúil. Baintear iad seo amach trí chomhoibriú dlúth idir an tOmbudsman do Leanaí, an Bainisteoir Oifige, agus cuntasóirí na hOifige, Crowley's DFK.

Tá na Ráitis Airgeadais faoi réir iniúchta ag an Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste. Déanfar iniúchadh ar chuntais 2019 go luath i Ráithe 3 de 2020, agus déanfaidh DHKN Seirbhísí airgeadais é thar ceann an Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste. De ghnáth ní dhéantar ráitis airgeadais do bhliain ar leith a iniúchadh tráth fhoilsiú na tuarascála bliantúla ábhartha. Nuair a bheidh siad formheasta ag an Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste, foilseofar na cuntais bhliantúla do 2019 ar shuíomh Gréasáin an OOL, mar a rinneadh sna blianta roimhe seo.

Chuir Cuntasóirí Cairte ASM ár bhfeidhm iniúchta inmheánaigh ar fáil, agus rinne siad athbhreithniú ar rialuithe inmheánacha in 2019. Rinne siad iniúchadh Luach ar Airgead freisin. Ba í 2019 an bhliain dheireanach dá gconradh, agus chuamar chun tairisceana le haghaidh seirbhísí iniúchta inmheánaigh i mí na Nollag 2019.

11.2 Earcaíocht

Ag tús na bliana 2019 bhí 21 bhall foirne buana ag Oifig an Ombudsmain do Leanaí. Ag deireadh na bliana 2019 bhí 23 bhall foirne buana againn. Tháinig méadú ar an líon sin ós rud é gur líonadh roinnt folúntais a bhí ann cheana.

Rinneadh go leor pleanála fórsa saothair do 2020 agus 2021 le linn 2019 agus cuireadh Cás Gnó mionsonraithe faoi bhráid na Roinne Gnóthaí Leanaí agus Óige. Tá pleananna i bhfeidhm chun foireann OOL a fhás go suntasach in 2020.

I mí na Nollag 2019, chuamar chun tairiscintí le haghaidh seirbhísí earcaíochta. Bronnfar an conradh seo go luath in 2020.

Ní dhearnadh aon athruithe ar an bhfoireann bainistíochta in 2019.

11.3 Spás Oifige OCO

Chomh maith le ceardlanna oideachais um chearta leanaí a reáchtáil, leanann an OOL ag cur áiseanna ar n-oifige i dTeach na Mílaoise ar fáil mar ionad d'imeachtaí oiriúnacha dírithe ar chearta agus leas leanaí agus daoine óga. I measc na n-áiseanna seo tá spás oscailte do ghrúpaí níos mó, seomra cruinnithe, agus pictiúrlann.

In 2019, chuireamar tús le hathchóiriú ar na spásanna seo chun spás beoga, dathúil agus beoga a oireann do leanaí a chruthú. Go luath i 2020, beimid ag oscailt an spáis arís le haghaidh ceardlann agus áirithintí, agus tá súil againn go dtaitníonn gach duine leis an oiread agus a dhéanaimid.

11.4 Fuinneamh

I mí na Nollag 2009, thug an tAire Cumarsáide, Fuinnimh agus Acmhainní Nádurtha éifeacht do Threoir 2006/32 / CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 5 Aibreán 2006, agus rinne sé na pobail Eorpacha (Éifeachtúlacht Úsáid Deiridh Fuinnimh agus Seirbhísí Fuinnimh) Rialacháin 2009 (IR 542 de 2009) '. Ceanglaíonn na Rialacháin ar eagraíochtaí na hearnála poiblí tuairisciú go bliantúil ó Eanáir 2011 ar a n-úsáid fuinnimh agus na bearta a dhéantar chun tomhaltas a laghdú.

In 2019, d'úsáid an OOL 80,181kWh de leictreachas, laghdú 8.5% ar 2018. Déantar monatóireacht leanúnach ar úsáid fuinnimh. Leanann an OOL ag feidhmiú córas cuimsitheach athchúrsála inmheánach. Bhíomar ag plé le feachtas Optimizing Power @ Work an OPW, agus táimid ag lorg bealaí chun úsáid chumhachta a laghdú. Is rud é seo a tháinig chun cinn le linn an athchóirithe, agus rinneamar gach iarracht a chinntiú go raibh muid chomh comhfhiosach ó thaobh an chomhshaoil de agus is féidir. Táimid tar éis gealltanais a thabhairt freisin gan aon phlaistigh aonúsáide a cheannach, de réir Chinneadh an Rialtais S180 / 20/10 / 0434C den 3ú Eanáir 2019.

11.5 Saoirse Faisnéise

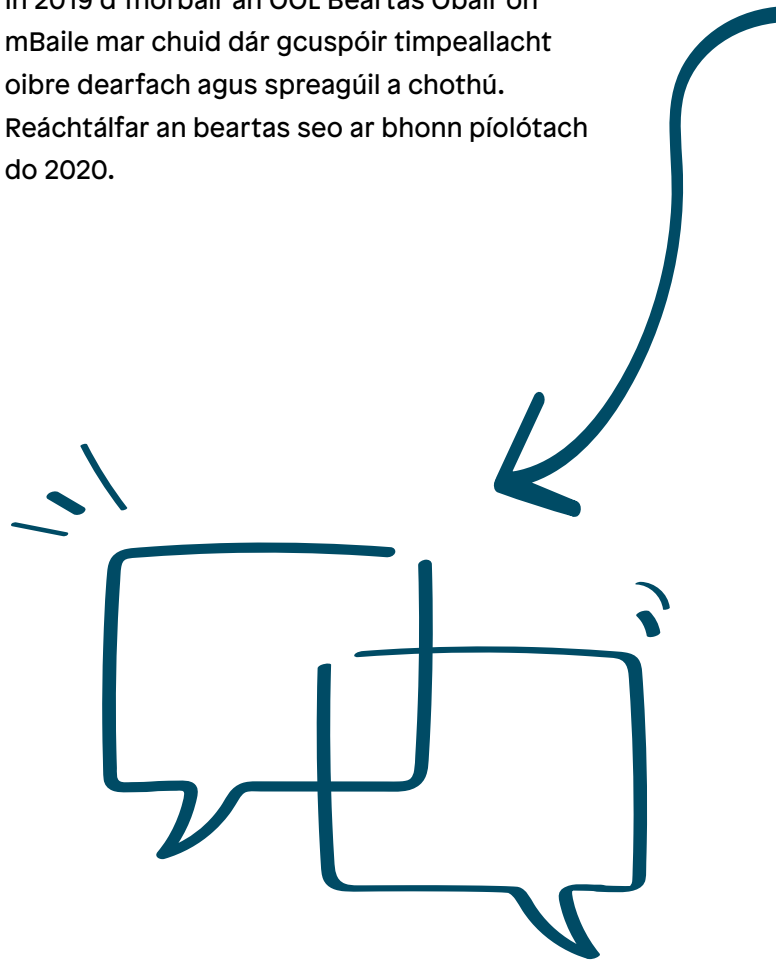
Faoi alt 8 den Acht um Shaoráil Faisnéise 2014 (Acht um Shaoráil Faisnéise), tá oibleagáid ar an OOL scéim foilseacháin a ullmhú agus a fhoilsiú. Is í aidhm na scéime seo ná faisnéis a sholáthar a mhéid is féidir, ach amháin faisnéis atá díolmhaithe faoin Acht um Shaoráil Faisnéise nó lasmuigh de. Le linn 2019, rinneamar athbhreithniú agus nuashonrú ar ár scéim foilseacháin. Maidir le hiarrataí um Shaoráil Faisnéise, fuaireamar agus phróiseálamar trí iarratas um Shaoráil Faisnéise le linn 2019.

11.6 Cosaint Sonraí

Le linn 2019, thógamar ar ár gcuid oibre in 2018 chun ár mbeartais agus ár nósanna imeachta um chosaint sonraí a athbhreithniú agus a nuashonrú chun a chinntiú go gcomhlíontar an RGCS. Táimid tiomanta a chinntiú go bhfuil ár bpróiseáil sonraí pearsanta ag teacht leis an gcleachtas is fearr agus leanfaimid orainn ag forbairt agus ag cur bearta i bhfeidhm ina leith seo in 2020.

11.7 Beartas Obair ón mbaile OOL

In 2019 d'fhorbair an OOL Beartas Obair ón mBaile mar chuid dár gcuspóir timpeallacht oibre dearfach agus spreagúil a chothú. Reáchtálfar an beartas seo ar bhonn píolótach do 2020.

Oifig an Ombudsman do Leanai
Teach na Milaoise
52–56 Sráid na Trá Mhór
Baile Átha Cliath 1
D01 F5P8

T: 01 865 6800
F: 01 874 7333
E: oco@oco.ie
www.oco.ie
 [@OCO_Ireland](https://twitter.com/OCO_Ireland)